

**ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİMİN İLKÖĞRETİM HAYAT BİLGİSİ
DERSİNDE AKADEMİK BAŞARIYA VE ÖĞRENMEDE KALICILIĞA ETKİSİ**

Selçuk ŞİMŞEK

DOKTORA TEZİ

İlköğretim Anabilim Dalı

Sınıf Öğretmenliği Doktora Programı

Danışman: Prof. Dr. Şefik YAŞAR

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ocak 2005

DOKTORA TEZ ÖZÜ

ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİMİN İLKÖĞRETİM HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE AKADEMİK BAŞARIYA VE ÖĞRENMEDE KALICILIĞA ETKİSİ

Selçuk ŞİMŞEK

İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Doktora Programı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2005

Danışman: Prof. Dr. Şefik YAŞAR

Bilgi çağını yaşadığımız bugünlerde hızla artan yeni bilgilere ulaşmak, bu bilgilerin sosyal yaşantıda oluşturduğu değişime ayak uydurabilmek gerek birey, gerek kurum, gerekse tüm toplum üzerinde çok önemli bir gereksinimi doğurmaktadır. Bu da kendini geliştirme gereksinimidir. Eğitim sisteminin amacı, öğrencilere varolan bilgileri aktarmaktan çok bilgiye ulaşma becerilerini kazandırmak olmalıdır. Bu becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesinde Hayat Bilgisi dersinin önemi büyüktür.

Hayat Bilgisi toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırılmaya çalışıldığı mihver derslerin başında gelmektedir. Bilgiye dayalı bir ders olarak algılanan Hayat Bilgisi dersi yaşamın kendisi olan bir derstir. Hayat Bilgisi dersi, toplumsal yaşamın nasıl ve kurallarının neler olduğunun ilk öğretildiği derstir. Bu bağlamda öğrencilerin günlük yaşamdaki olay ya da olguları takip edebilmeleri bu dersle gerçekleşmektedir. Geleneksel öğretim yöntemleriyle, içeriği yaşamın izdüşümlerinden oluşan bir dersin öğretiminin yapılması olanaklı görülmemektedir. Sınıf içerisinde öğrencinin yaşamda karşılaştığı problemleri çözmesi, bunun için gerekli olan bilgiye ulaşma yollarını kavraması ve uygulaması, ulaştığı bilgiyi kendi deneyimleriyle yeniden yapılandırmasını sağlayan öğretim yöntemlerine gereksinim vardır. Bu yöntemlerden birisi de örnekolay yöntemidir.

Bu araştırmanın amacı, örnekolay yönteminin ilköğretim Hayat Bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa etkisini belirlemektir. Araştırma, deneme

modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model”e göre desenlenmiş ve uygulama 2003-2004 öğretim yılının birinci döneminde Eskişehir Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu’nda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada okulun 3-B ve 3-C sınıflarından biri kontrol, diğeri deney grubu olmak üzere yansız olarak belirlenmiştir.

Araştırmada veri toplamak amacıyla, öğrencilerin denkleştirilmesinde ve akademik başarıları ile öğrenmedeki kalıcılık düzeylerinin ölçülmesinde “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerine ait başarı testleri geliştirilmiştir. Ayrıca, Hayat Bilgisi dersinin örnekolaya dayalı olarak işlenebilmesi için ders planları, örnekolay metinleri, örnekolay metinlerinin resimli biçimleri hazırlanmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde; elde edilen öntest, sontest ve kalıcılık testi puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmış, gruplar arası karşılaştırmalarda t testinden yararlanılmış ve grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı .05 düzeyinde yorumlanmıştır.

Yapılan bu araştırma sonunda elde edilen bulgular şöyledir:

- İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarıları ile örnekolaya dayalı olarak öğretimin uygulanmadığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır.
- İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubunda bulunan öğrencilerin öğrenmedeki kalıcılık düzeyleri ile örnekolaya dayalı olarak öğretimin uygulanmadığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır. Bu bulgulara göre, araştırma denencelerinin her ikisi de doğrulanmıştır.

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE INSTRUCTION BASED ON CASE STUDIES ON ACADEMIC SUCCESS AND RETENTION LEVELS IN LIFE STUDIES COURSE IN PRIMARY SCHOOL

Selçuk ŞİMŞEK

Department of Primary Education, Primary School Programme
Anadolu University Graduate School of Educational Sciences, 2005

Advisor: Prof. Dr. Şefik YAŞAR

During these days in which we have been experiencing information age, in order to reach ever-increasing knowledge and adopt ourselves changed social life caused by these knowledge, individuals, institutions and the society in general expose very important necessity. This is the necessity of improving ourselves. The purpose of education should be to develop skills in children to reach knowledge rather than transmitting this knowledge to them. Life studies has a crucial role in training the students with these skills.

Life studies is in the first rank among the fundamental courses trying to develop required knowledge and skills related to the social life. Life studies is being perceived as a course based on knowledge. However, life studies is the life in itself. Life studies is the first course in which the social life and its norms are taught. In this context, in this course the students are being trained in order to follow current events and facts. Therefore, it is not possible to teach life studies which draws its content primarily from the life by traditional teaching methods. It is needed the teaching methods which help the students to solve the potential problems, to comprehend and apply the ways towards gaining required knowledge and to reconstruct the knowledge obtained by his/her own experiences. One of these methods is case studies.

The purpose of this research is to determine the effect of the instruction based on case studies on academic success and retention levels of primary school students in life

studies courses. In this research, pre and post-test controlled group model was used. It was applied during the first term of 2003-2004 academic year at Şehit Ali Gaffar Okkan Primary School in Eskişehir. 3-B and 3-C grades participated in this study. 3-C grade was selected as the control group and 3-B grade was selected as experimental group randomly.

In order to have homogeneity of the groups and measure the academic success and recalling levels of the groups, the achievement tests on “Where We Live” and “Our Social Life” units have been developed. For teaching life studies course with case studies teaching plans, case studies texts with pictures were prepared as well.

For data analyses, averages of pre-test, post-test and recall test scores were calculated and standard deviation of the scores were found out, and t-test was used for group comparison. The groups’ average difference was interpreted as .05 level

The findings of this study can be summarized as follows:

- There was a significant difference in favour of the experimental group between the academic successes of the experimental group and the control group.
- There was a significant difference in favour of the experimental group between the retention levels of the experimental group and the control group. These findings suggest that both of the hypotheses of this study were confirmed.

DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI

Selçuk ŞİMŞEK'in "Örnekolaya Dayalı Öğretimin İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi" başlıklı İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Programındaki Doktora Tezi 14/01/2005 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı ve Soyadı	imza
Üye (Tez Danışmanı)	Prof. Dr. Şefik YAŞAR
Üye	Prof. Dr. Ersan SÖZER
Üye	Prof. Dr. Çoşkun BAYRAK
Üye	Prof. Dr. Mustafa ERGÜN
Üye	Doç. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

14/01/2005
Prof. Dr. İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Toplumları oluşturan bireylerin toplumsal yaşamı öğrenmeleri ailede başlamakta ve okulla devam etmektedir. Okulla devam etmekte olan eğitim-öğretim etkinliklerinin amacı, bireyleri bilgi ve beceri ile donatılmış kişiler olarak yetiştirmektir. Bireylere, toplumsal yaşamla ilgili temel bilgilerin öğretilmesinde ilköğretim okullarının ve Hayat Bilgisi dersinin büyük katkısı olmaktadır.

Toplumsal kuralların birlikte yaşamın bir gereği olduğunu Hayat Bilgisi dersinde öğrenen bireyler, karşılaştıkları problemler karşısında nasıl davranılması gerektiğini de bu derste öğrenmektedir. Hayat Bilgisi dersi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinin temellerinin oluşturulduğu önemli bir derstir. Bu amaçla, Hayat Bilgisi dersinin geleneksel öğretim anlayışı yerine, öğrenciyi merkeze alan bir anlayışla öğretilmesine yönelik bilimsel araştırmalara gereksinim duyulmaktadır. Araştırmalar, Hayat Bilgisi öğretiminin gelişimine, bu yolla da öğrencilerde daha etkili ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine olanak tanımaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, örnekolaya dayalı öğretimin ilköğretim Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin akademik başarılarına ve öğrenmede kalıcılık düzeylerine etkisini belirlemektir.

Bu çalışmada birçok kişinin emeği ve katkısı olmuştur. Araştırmanın her aşamasında akademik ve manevi anlamda desteğini esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım sayın Prof. Dr. Şefik YAŞAR'a güdüleyici, sabırlı ve özverili katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın gerek planlanması, gerekse gerçekleştirilmesi sırasında değerli görüş ve önerileri ile katkıda bulunan hocalarım sayın Prof. Dr. Ersan SÖZER'e, sayın Doç. Dr. Hatice Ferhan ODABAŞI'na ve sayın Yard. Doç. Dr. Mehmet GÜLTEKİN'e teşekkür ederim.

Araştırmanın gerçekleştirilmesi sırasında bir aile sıcaklığı ile bana kucak açan ve her türlü yardımı sağlayan Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu Müdürü Hulusi KARSLI'ya ve özellikle uygulamanın gerçekleştirildiği 3/B sınıfı öğretmeni İbrahim VURAL ve öğrencilerine destekleri için teşekkür ederim.

Araştırma sürecinde katkılarını gördüğüm arkadaşlarım Yard. Doç. Dr. Handan DEVECİ, Yard. Doç. Dr. Aysin KÜÇÜKYILMAZ, Arş. Grv. Ali ERSOY, Arş. Grv. Nil YILDIZ-DUBAN ve Arş. Grv. Fatih YILMAZ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma boyunca bana desteğini esirgemeyen eşime ve aileme teşekkür ederim.

Ocak, 2005

Selçuk Şimşek

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZGEÇMİŞ.....	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.1.1. Hayat Bilgisi Dersinin İlköğretimdeki Yeri ve Önemi	2
1.1.2. Hayat Bilgisi Programı	5
1.1.3. Hayat Bilgisi Öğretimi.....	12
1.4. Örnekolay Yönteminin Tanımı ve Kapsamı.....	16
1.1.4.1. Örnekolay Yönteminin Yararları ve Sınırlılıkları.....	20
1.1.4.2. Örnekolay Biçimleri.....	22
1.1.4.3. Örnekolayların Özellikleri	24
1.1.4.4. Örnekolay Yönteminin Hayat Bilgisi Dersinde Uygulanışı.....	26
1.1.4.5. Örnekolay Yönteminde Öğretmenin Rolü.....	29
1.1.4.6. Örnekolay Yönteminde Öğrencinin Rolü.....	30
1.1.4.7. Örnekolay Yönteminin Uygulama Aşamaları.....	31
1.1.5. İlgili Araştırmalar.....	34
1.2. Araştırmanın Amacı.....	42
1.3. Araştırmanın Önemi.....	42
1.4. Sınırlılıklar.....	43
1.5. Tanımlar.....	43
2. YÖNTEM.....	45
2. 1. Araştırma Modeli.....	45
2. 2. Denekler.....	45
2. 2. 1. Denkleştirme.....	46
2. 3. Veriler ve Toplanması	48

2.3.1.Öğrencilerin Akademik Başarılarını ve Öğrenmede Kalıcılık Düzeylerini Ölçmeye Yönelik Başarı Testleri.....	49
2.3.2.Örnekolaya Dayalı Öğretim Materyalleri.....	50
2.3.3. Denel İşlem (Uygulama).....	51
2. 4. Verilerin Çözümlemesi.....	55
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	56
3.1. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	56
3.2. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	57
3.3. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	59
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	61
4.1.Sonuçlar.....	61
4.2. Öneriler.....	62
4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	62
4.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	62
EKLER.....	64
KAYNAKÇA.....	215

TABLO LİSTESİ

Tablo	Sayfa
1. Hayat Bilgisi Ünitelerinin Sınıflara Göre Dağılımı.....	9
2. Örneklemdeki Öğrencilerin Özellikleri.....	47
3. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Puanlarına Göre Durumu.....	48
4. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular	56
5. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.....	57
6. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bulgular	59

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil

Sayfa

1. Hayat Bilgisi Dersinin Kapsamı3

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Çağdaş, özgür ve demokratik bir toplumun temellerinin oluşturulmasında eğitimin önemli bir işlevi bulunmaktadır. Eğitim, yaşam boyu süren ve bireylerin bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal yönlerinin ve öğrenme özelliklerinin gelişimine katkı sağlayan bir süreçtir. Dünyada her şeyin değişim ve gelişim içinde olduğu çağımızda bireylerin de bu gelişime ayak uydurması bir zorunluluktur. Bireylerin yeterliklerini, yeteneklerini en üst düzeyde geliştirmeleri, tam olarak kullanabilmeleri, verimliliklerini artırabilmeleri gelişen dünyada bireyin sahip olması gereken nitelikler arasında yer almaktadır. Eğitimin amacı; her çocuğu bireysel olarak geliştirerek onları bağımsız düşünen, toplumsal gerçeklerden haberdar eden, kendi değerlerini yansıtan, toplumun değerlerini paylaşan, bilgi ve beceri ile donatılmış kişiler olarak yetiştirmektir (Dağlı, 2001, s.14 ve Haydon, 1995, s.316).

Gerçekleştirilecek eğitim, bireyin çevresindeki değişime ve gelişime ayak uydurabilmesine olanak tanıyacak biçimde olmalıdır. Bireylerin istenilen biçimde yetiştirilmesinde öncelikle, nasıl etkili olarak öğrendiklerinin belirlenmesine gereksinim vardır. Daha sonra bireylere, etkili öğrenme yollarını kullanabilmesinde gereken rehberlik hizmeti sağlanmalıdır (Yüksel ve Koşar, 2001, s.29). Bireylerin gelişim özelliklerine, hazırbulunuşluk düzeylerine ve buldukları eğitim basamaklarına uygun, etkili öğrenme yollarının öğretildiği eğitim basamaklarından biri de ilköğretimdir.

İlköğretim, bütün yurttaşların, milli eğitimin amaçlarına uygun olarak beden, zihin ve ahlâk bakımından gelişmelerine hizmet eden sekiz yıllık zorunlu temel öğretim basamağıdır (Sözer, 2000, s.119). İlköğretimin temel amacı, erken çocukluk yıllarından başlayarak etkili bir rehberlik ve danışmanlık hizmeti ile çocukları ilgi, yetenek, gelişim ve öğrenme özellikleri doğrultusunda yaşama ve bir üst öğrenim kurumuna hazırlamaktır (DPT, 2001, s.30). İlköğretimde, bu işlevin gerçekleştirilmesi için bir çok dersten yararlanılmaktadır. Bu derslerden biri de Hayat Bilgisi dersidir. Hayat Bilgisi dersi, toplumsal, doğal, duygusal, sanatsal olay ve olguların bir bütün olarak öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığı mihver bir derstir (Sözer, 1998, s.28). Çocuklardan, Hayat

Bilgisi dersinde, çevrelerini tanıyan, ülke ve dünya olaylarına duyarlı olan, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini kazanan, bilimsel düşünme becerilerini elde eden ve toplumsal yaşama uyum sağlayan kişiler olması beklenmektedir.

Varolan eğitim sistemi için, bireylerde yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi, üretmeyi, yargılamayı, sorgulamayı yeterince geliştirmekten uzak, öğrenmeyi öğretmeyen, insanları ne yaşama ne de bir mesleğe tam olarak hazırlayabilen, kitaba dayalı, ezberci ve durgun bir yapı içerdiği söylenmektedir (DPT, 2001, s.6). Hayat Bilgisi dersi, çocukların yaratıcılık ve eleştirel düşünmeyi alışkanlık biçimine getirmesini sağlamayı amaç edinmektedir. Bu ders, temel olarak çocukların bilgi ve beceri ile donatılmasına, toplumsal yaşama uyumlu bireyler olmasına katkı getirmeye çalışan derslerin başında gelmektedir. Bu nedenle, Hayat Bilgisi dersi ilköğretim okullarında temel ve önemli bir ders olarak işlev görmektedir.

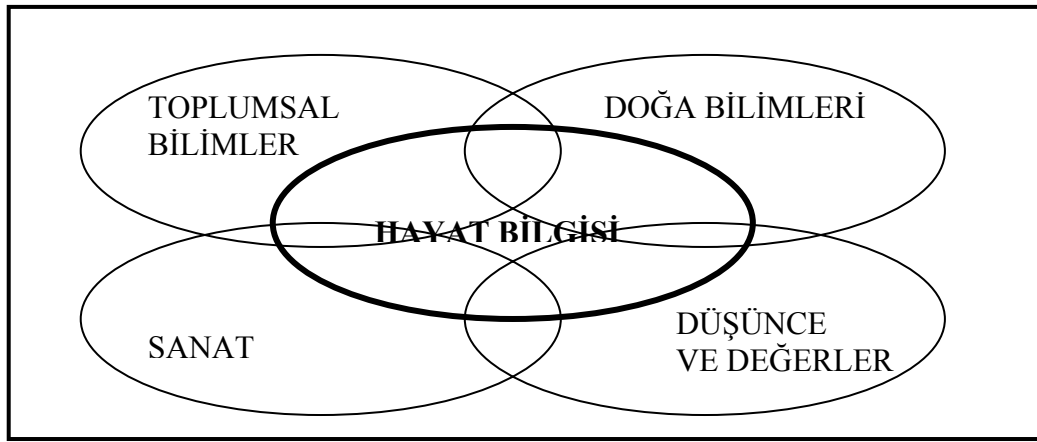
1. 1. 1. Hayat Bilgisi Dersinin İlköğretimdeki Yeri ve Önemi

Çağdaş toplum olma, Türkiye'nin hep ulaşmak istediği bir amaç olmuştur. Bu amacın gerçekleştirilmesinde eğitim-öğretim kurumlarının katkısına gereksinim duyulmaktadır. Çağdaş bir toplum meydana getirme temellerinin atılmaya başlanıldığı eğitim-öğretim kurumlarının başında, ilköğretim kurumu gelmektedir. İlköğretim, toplumun temel kültürünü geliştirir. İlköğretimde çocukların, iyi bir yurttaş olarak temel bilgi, beceri ve tutumlarla donanık bir biçimde yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu basamakta kazandırılan temel bilgi, görüş, beceri ve tutumlar çocuklara yaşamları süresince eşlik etmektedir (Fidan ve Baykul, 1994, s.12).

Çocuğun toplumsallaşması, yaşadığı toplumun tarihi, kültürel ve sosyal yapısını tanımasından geçmektedir. Çocuğun, toplumsal yaşamın gerektirdiği davranışları kazanabilmesi, ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıflarında Hayat Bilgisi; 4. ve 5. sınıflarında ise Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla olmaktadır (Çatalbaş, 1997, s.5). İlköğretim programının önemli derslerinden biri olan Hayat Bilgisi, çocukların istenilen niteliklere kavuşabilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. İlköğretim okullarının 1., 2. ve 3. sınıflarında okutulan Hayat Bilgisi dersi, doğa, toplumsal, sanatsal, çağdaş düşünce ve değerlerin bileşkesinden oluşmaktadır (Sözer, 1998, s.28). Hayat Bilgisi, doğal ve

toplumsal gerçekte kanıtlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanmaktadır (Sönmez, 1998, s.2).

Hayat Bilgisi dersi, Sosyal Bilgiler dersinde olduğu gibi birçok disiplinin bir araya gelmesi ile oluşmuştur. Hayat Bilgisi dersinde temel amaç, öğrencinin yaşadığı toplumla uyum içinde olmasını sağlayan bilgi, beceri ve tutumları geliştirmek olmalıdır. Hayat Bilgisi dersinin birden çok disiplinin bir araya gelmesiyle oluştuğu şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Hayat Bilgisi Dersinin Kapsamı

Kaynakça: Veysel Sönmez. **Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu.**

Ankara: Anı

Yayıncılık, 1998, s.8.

Şekil 1’de görüldüğü gibi, toplumsal bilimler, doğa bilimleri, sanat, düşünce ve değerlerin bir araya gelmesinden Hayat Bilgisi dersi oluşmuştur. Bu durum, ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıf düzeyindeki çocukların gelişim özellikleri nedeniyle öğretimde toplulaştırma anlayışının bir sonucudur.

Hayat Bilgisi dersinin genel amaçları arasında; dayanışma ve işbirliği içinde çalışma, sorumluluğunu yerine getirme, demokrasinin temel kurallarına uyma gibi amaçlar bulunmaktadır. Bu nedenle, Hayat Bilgisi dersi, öğrencilerin çevresini tanımalarına ve kendilerini geliştirmesine olanak sağlayacak bir ders olarak görülmektedir.

Hayat Bilgisi dersi, bireylerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimini sağlayan, günlük yaşamla bütünleşmesinin temellerinin atıldığı bir derstir. Hayat Bilgisi dersi, çocuğun okula başladığı ilk yıllardan itibaren onun bir “bütün” olarak gelişmesini sağlayan ilk derstir (Demir, 1998, s.58). Bir başka deyişle, ilköğretim basamağında Hayat Bilgisi dersinin, öğrencilerin kendilerini geliştirmelerinde önemli bir rolü üstlendiği söylenebilir.

Hayat Bilgisi, doğrudan doğruya gözlem ve yaşam dersidir. Yaşam, kişilere göre değiştiği gibi, aynı biçimde kişi de zamanla değişir. Yetişkinler için hiç önemli olmayan bir olay, çocuk için daha da önemli bir etki bırakabilir (Baymur, 1937, s. 111). Hayat Bilgisi dersiyle toplumsal, doğal, kültürel ve düşünsel tüm değerler bir araya getirilmiştir. Çocukların yaşamı bütün olarak algılamaları nedeniyle programda amaçlar ve davranışsal amaçlar bu duruma göre düzenlenmiştir. Yaşama uyum sağlamış bireyler yetiştirmek Hayat Bilgisi dersinin amaçları arasındadır. Bu amaçlara göre Hayat Bilgisi dersi, ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıflarda çocukların yaşama uyum sağlamaları ve yaşamı algılamaları sürecinde önemli bir mihver derstir.

Hayat Bilgisi dersiyle, öğrencileri demokratik bir toplumun yurttaşları olarak hazırlamak ve onların her türlü problemle ilgili olarak akılcı kararlar almalarına yardımcı olmak amaçlanmaktadır (Belet, 1999, s.78). Böylece, Hayat Bilgisi dersi, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaşmış oldukları problemlere çözüm önerileri getirebilmelerine ve sosyalleşmelerine önemli katkılar getirmektedir. İlköğretim basamağının ilk yıllarında çocukların sosyal ve doğal çevreyi öğrenmelerinde önemli bir işlev gören Hayat Bilgisi dersi, çocukların hem bireysel hem de grup olarak olay ve olguları incelemelerine ve tanımlarına da olanak sağlamaktadır.

Yapılan açıklamalardan da görülmektedir ki, yaşamla bütünleşik bir ders olan Hayat Bilgisi; ilköğretimde öğrencilere temel bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması sürecinin mihver dersidir. Hayat Bilgisi dersi, çocukların yaşamı öğrenmelerinde ve yaşama uyum sağlamalarında önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Kuşkusuz, Hayat Bilgisi dersinden beklenen verimin sağlanması, bu derse ilişkin etkili öğretme-öğrenme

ortamlarının oluşturulmasına ve dersin işlenişi sırasında yöntem çeşitliliğine yer verilmesine bağlıdır. Bu nedenle, öğretme-öğrenme sürecinde birden çok yöntem kullanılmalı, öğrencilerin, kullanılan yöntemlerde aktif olması sağlanmalıdır. Çünkü, öğrencilerin etkili ve kalıcı öğrenebilmeleri öğretme-öğrenme sürecinde aktif olmalarıyla olanaklı olmaktadır.

1. 1. 2. Hayat Bilgisi Programı

İlköğretim basamağında öğrencilerin toplumsal yaşama uyum sağlayacak birer yurttaş olarak yetiştirilmelerini amaçlayan Hayat Bilgisi dersi, ilköğretim basamağının 1., 2. ve 3. sınıfında öğrencilerin yakın çevresini, bir başka deyişle, kendi yaşantısını konu alan mihver bir derstir. İlköğretim Hayat Bilgisi dersi, ilköğretimde ilk üç sınıf sonrasında okutulacak olan Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerine de temel olabilecek öğrenme ünitelerini içerisine almaktadır. Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar Hayat Bilgisi programı, 1930, 1936, 1948, 1968 ve 1998 yıllarında olmak üzere beş kez değişikliğe uğramıştır. Yapılan değişikliklerde “çocuğa görelilik, somuttan soyuta, yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora, yerellik, yaşamsallık, güncellik, yakından uzağa ve basitten karmaşığa doğru” ilkeleri dikkate alınmaya çalışılmıştır. Ancak, 2004 yılında Milli Eğitim Bakanlığı’nda ilköğretimden başlayarak yeniden birtakım program düzenlemelerine gidilmiş ve Hayat Bilgisi programında da kimi değişiklikler yapılarak belirli illerde pilot uygulamalara başlanmıştır. 2005-2006 öğretim yılından itibaren yeni programların bütün okullara yaygınlaştırılacağı belirtilmektedir. 1936, 1948 ve 1998 yılları Hayat Bilgisi programlarında eğitsel sonuçlara yer verilirken, 1968 Hayat Bilgisi programında eğitsel sonuçlara yer verilmemiştir (Demir, 1998, s.104).

Halen geçerli olan 1998 yılı Hayat Bilgisi programı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu’nun 03.12.1997 tarih 161 sayılı kararıyla 1998-1999 öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. Uygulanmaya başlanılan Hayat Bilgisi programında üniteler, amaç ve davranışsal amaçlara göre düzenlenmiştir. 1998 programında konular, 1968 programındaki gibi öğrenciye aşırı bilgi yüklemek eğiliminden uzaktır. Konular giderek derinleşen biçimde 1., 2. ve 3. sınıf düzeyine uygun olarak düzenlenmiştir. Üniteler sonunda öğretme-öğrenme etkinlikleri altında açıklamalara yer verilmiştir. Her ünite

sonunda kullanılacak araç-gereçlerden söz edilmiştir. Ölçme araçları hakkında bilgiler verilerek nasıl ölçme yapılacağıyla ilgili örnekler verilmiştir.

Eğitim programları, amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutlarından oluşmaktadır. Bu boyutlara göre, ilköğretim Hayat Bilgisi programının özellikleri aşağıda açıklanmıştır.

Amaç: Eğitimsel açıdan amaç kavramı Sözer'e (1998, s.45) göre, "belli bir alanda eğitilecek bireylere, kazandırılmak istenen özellikler ya da davranışlar"dır. Eğitim amaçları, örgün eğitim etkinliklerinin dayanağıdır (Varış, 1996, s.94). Hayat Bilgisi programında Milli Eğitimin ve ilköğretimin genel amaçlarına uygun olarak kazandırılması gerekli olan amaç ve davranışsal amaçlar bulunmaktadır. Hayat Bilgisi programında, genel amaçların yanında sınıf düzeyindeki amaçlar, ünite ve konularla ilgili olarak amaçlar ile davranışsal amaçlar bulunmaktadır (Kalaycı, 2000, s.131). Hayat Bilgisi dersinin genel amaçları, programda şöyle belirtilmektedir (MEB, 2000, s.121):

- Türk milletinin bireyi olmaktan gurur duyuş.
- Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bütünlüğünün bilincinde oluş.
- Türk milletinin kültürel değerlerini benimseyiş.
- Atatürk'e sevgi ve saygı duyuş.
- İnsanlara sevgi ve saygı duyuş.
- Kendine güven duyuş.
- Dayanışma ve işbirliği içinde olmayı alışkanlık haline getiriş.
- Yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi alışkanlık haline getiriş.
- Aile hayatının önemini farkında oluş.
- Okulun kazandırdıklarının önemini farkında oluş.
- Planlı çalışmayı alışkanlık haline getiriş.
- Ülke ve dünya olaylarına duyarlı oluş.
- Demokrasinin temel kurallarını benimseme.
- Toplu yaşama kurallarına uyma.
- Bilinçli bir tüketici olma.
- Çevreyi koruyabilme.
- Sağlığını koruyabilme.
- Teknolojik yeniliklerden yararlanabilme.

Hayat Bilgisi dersinin genel amaçlarında öğrencilerin, Türk milletinin bireyi olmaktan gurur duyan, ülkesini seven ve ülkesinin sorunlarına duyarlı olan bireyler olması

gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca, Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin çevresini tanıyan, koruyan, ülke ve dünya olaylarını izleyen bireyler olması beklenmektedir. Hayat Bilgisi dersinde, öğrencilerin, aile yaşamının anlamını ve bunun toplumsal yaşamdaki rolünün önemini bilmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Bu amaçla, bunu sağlayacak bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması desteklenmektedir. Öğrencilerin, demokratik bireyler olmalarında temel demokratik bilgilerin kazandırılması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bunun yanında, öğrencilerin olayları eleştirel bakış açısıyla değerlendirmelerinin sağlanması istenmektedir. İnsanları seven birer birey olmalarının gerektiği amaçlarda vurgulanmaktadır. Hayat Bilgisi dersinin genel amaçlarının da, ilköğretimin amaçlarına benzer biçimde her bir öğrencinin bireysel ve toplumsal olarak kazanması gerekenleri vurguladığı söylenebilir.

İçerik: İçerik kavramı, programda belirlenen amaçlara ulaşmada seçilen ve düzenlenen ünite ya da konular olarak belirtilmektedir (Gürkan, 2001, s.20). Eğitim programında içerik, eğitim amaçlarının gerçekleşmesi için yararlanılan bir kaynaktır (Varış, 1996, s.114). Belirlenmiş amaçlara ulaşmada programın içerik boyutunda göz önüne alınması gerekli ölçütleri şöyle belirtilmektedir (Küçükahmet, 1997, s.16 ve Varış, 1996, ss.116-117):

- Geçerlik ve güvenilirlik
- Bilimsellik
- Toplumsal ve bireysel yarar
- Öğrenme ve öğretim
- Sosyal gerçeklerle tutarlılık.

Hayat Bilgisi dersinde içerik düzenlenirken, önce içeriğin amaç ve davranışlarla tutarlı olması gerekmektedir. İçerik düzenlenirken, öğrencilerin bedensel, zihinsel gelişimlerinin yanı sıra hazırbulunuşluk düzeyleri ile öğrencinin ilgisini çekecek, öğrencinin gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikler göz önünde tutulmalıdır. Öğretilecek kavramların somuttan soyuta, kolaydan zora, basitten karmaşığa ve birbirinin önkoşulu olacak biçimde sıralanması gerekmektedir (Sönmez, 2001, s.108).

Hayat Bilgisi dersi yaşamla bütünleşik bir ders olması nedeniyle öğretmenin içeriği sunarken konuların yaşamdan kopuk olmamasına dikkat etmesi gerekmektedir.

Hayat Bilgisi dersinin içeriğine bakıldığında konuların, üniteler biçiminde düzenlenmesi (Kalaycı, 2000, s.131) daha önceki programlarda olduğu gibi devam etmektedir. Hayat Bilgisi dersinde ünitelerde davranışsal amaçlara da yer verildiği görülmektedir (Demir, 1998, s.104).

Hayat Bilgisi dersinde içerik düzenlenirken çocukların varlıkları, olayları ve öğretim konularını bilim dallarına göre kavrayamaması kaygısını ortadan kaldırmak için konularda “toplulaştırma” yapılmıştır (Ergün ve Özdaş, 1997). Toplulaştırma, Hayat Bilgisi konularının bütünlüklerini bozmadan çocuğun öğreneceği her kavramı, duyu organları yoluyla, birbirleriyle ilişkili olarak kavratmaya yöneliktir (Binbaşıoğlu, 2003, ss. 2-3). Çünkü, çocuklar öğretilmek istenilen bilgileri bilim dallarına göre kavrayamazlar. Toplulaştırmada konular, çocuğun yakın çevresinden başlayarak yaşamdaki gerçek olay, olgu ve nesnelere oluşmaktadır.

Hayat Bilgisi dersinde içerik toplumsal bilimler, doğa bilimleri, sanat ve diğer düşünce ve değerlerin bileşkesinden oluşmuştur. Bu da çocukların Hayat Bilgisi dersinde Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinin temellerini oluşturmalarından kaynaklanmaktadır.

Hayat Bilgisi dersinin içeriğinin düzenlenmesinde her sınıf düzeyinde (1., 2. ve 3. sınıf) üniteler birbirini destekler niteliktedir. İlk iki sınıfta daha basit ve somut konulara yer verilmiş, üçüncü sınıfta ise, amaç ve davranışsal amaç sayısı artırılarak konuların derinlemesine öğrenilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bunun da Hayat Bilgisi dersinin Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerine temel oluşturmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Hayat Bilgisi dersinde içerik, bilimsel, sanatsal ve felsefi bilgiye ters düşmemelidir (Sönmez, 1998, s.49). İçeriğin sürekli yenilenmeye açık olacak biçimde düzenlenmesi gereklidir. İçerikte bilimsel düşünceye uygun olarak gelişme ve değişimlere yer verilmelidir. Hayat Bilgisi dersinde, akıl yürütme yolları olarak nitelendirilen zihinsel

süreçlerin kullanımına yer verecek biçimde içerik düzenlenmesi programı daha işlevsel kılacaktır.

Hayat Bilgisi programında ünitelerin sınıflara göre dağılımı incelendiğinde; 1. sınıfta 10, 2. sınıfta 11 ve 3. sınıfta 12 ünitenin olduğu görülmektedir. Hayat Bilgisi dersi ünitelerinin dağılımının birbirini tamamlayan üniteler biçiminde düzenlendiği ve çocukların, yaşamsal olay ve olguların temel bilgilerini öğrenmesi üzerine oluşturulduğu söylenebilir. Hayat Bilgisi dersi ünitelerinin sınıflara göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Hayat Bilgisi Ünitelerinin Sınıflara Göre Dağılımı

1. Sınıf Üniteleri	2. Sınıf Üniteleri	3. Sınıf Üniteleri
Okula Başlıyorum	Okulumuz Açıldı	Okulumuz Açıldı
Sınıf Etkinliklerine Katılım ve Paylaşım	Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk	Bilinçli Tüketecilik ve Verimlilik
Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk	Okulda ve Evde Dayanışma	Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk
Ben ve Ailem	Sağlıklı Büyüyelim	Yaşadığımız Yer
Yılın Bölümleri	Taşıtlar ve Trafik	Toplum Hayatımız
Güneş ve Dünyamız	İletişim	Sağlıklı Büyüyelim
Sağlıklı Büyüyelim	Görüyorum ve Duyuyorum	Çevremizdeki Canlılar
Bizim Bayramımız 23 Nisan	Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	Dünya ve Uzay
Çevremizde Canlılar	Çevremizdeki Canlılar	Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
Tatile Girerken	Dünya ve Uzay	Çevremizdeki Maddeler
	Tatile Girerken	Hareket ve Kuvvet
		Tatile Girerken

Kaynakça: Mehmet Vural. **İlköğretim Programı**. Erzurum: Yakutiye Yayıncılık, 1998, ss. 102-127.

Hayat Bilgisi dersinin üniteleri incelendiğinde, ünitelerde, öğrencilere, okul yaşamıyla ilgili olarak uymaları gereken kurallar verilmeye çalışılmaktadır. Ulusal bayramların önemine vurgular yapılmaktadır. Toplumsal yaşamın aileden başlayarak çevreye doğru nasıl olması gerektiği belirtilmektedir. Doğa bilimleriyle ilgili olarak öğrencilerin yakın çevreden başlayarak canlı ve cansız varlıkları tanımaları amaçlanmaktadır. Ayrıca, çocukların sanatsal yönlerinin de gelişmesi amaçlanmaktadır. Ancak, Hayat Bilgisi dersi program ve içeriğinin öğretmen, yönetici ve müfettiş görüşlerine göre, istenilen amaçlara kısmen ulaştırabildiği vurgulanmaktadır (Çıkrık, 2001, ss.95-99; Gülaydın, 2002, ss. 82-85). Buradan da Hayat Bilgisi dersinin içeriğinin yeniden gözden geçirilmesinde yarar olduğu sonucuna varılabilir.

Öğretme-Öğrenme Süreci: Hayat Bilgisi programında önemli bir boyut da öğrenme-öğretme sürecidir. Öğrencilere, istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi bu aşamada ele alınmaktadır (Demirel, 2003, s.135). Öğretme-öğrenme süreci, davranışsal amaçları öğrenciye kazandırmak için gerekli uyarıcıların düzenlenip işe koşulması olarak tanımlanabilir (Sönmez, 1998, s.127). Öğretme-öğrenme süreci, Hayat Bilgisi programında, öğretmenin “nasıl öğretirim?” ya da “öğrenmeyi nasıl gerçekleştirebilirim?” sorularına vereceği yanıtları bulmaya çalıştığı boyuttur. Bu süreçte, öğretmenin, öğreteceği konuyla ilgili strateji, yöntem, teknik ve araç-gereci belirlemesi gerekmektedir. Hayat Bilgisi programında öğretme-öğrenme süreciyle ilgili son yapılan değişikliklerde her üniteye ve her sınıf düzeyine uygun olarak öğretme-öğrenme etkinlikleri başlığı altında bir bölüme yer verildiği görülmektedir. Bu bölüm, öğretme-öğrenme sürecinin düzenlenmesinde öğretmene yol gösterici nitelik taşımaktadır. Ancak, öğretmenlerin bunları aynen kullanmaları onların yaratıcılıklarını sınırlayabilir.

Hayat Bilgisi programında konular bir bütünlük içerisinde düzenlendiğinden öğretmenin buna dikkat etmesi gerekmektedir. Hayat Bilgisi konularının öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine dikkat etmek gerekir. Öğrencilerin etkin biçimde öğrenme ortamına katılımlarının sağlanması önemlidir. Bu nedenle, kullanılacak etkinliklerin öğrencilerin etkin katılımını sağlayacak özellikleri taşıması daha uygun olacaktır. Ayrıca, amaç ve davranışsal amaçların kazandırılmasında

kullanılan öğretim yöntemleri, öğretim materyalleriyle desteklenmelidir (Özdemir, 1998, s.93).

İlköğretim basamağının 6-9 yaş grubundaki çocukların özellikleri dikkate alındığında, öğretimin etkili ve somut olarak gerçekleştirilebilmesi için araç-gereç kullanımının önemi büyüktür. Çünkü, Hayat Bilgisi dersindeki birçok soyut konunun somutlaştırılmasında ve öğretimin zenginleştirilmesinde öğretim araç-gereçleri büyük rol oynar (Sözer, 1998, s.113; Yaşar, 2001, s.144). Ayrıca, öğretimin kalıcı olmasında araç-gerecin uygun olması, yerinde ve zamanında kullanılmasında yarar vardır.

Hayat Bilgisi dersinde, gerçek yaşamda bulunan ve kullanılan pek çok araç-gereç öğrenme materyali olarak kullanılabilir (Şahin, 2002, s.283). Kullanılabilecek araç-gereçler; resim ve levhalar, radyo, ses kasetleri, televizyon programları, video kasetler ve bilgisayar yazılımları, tepegöz saydamları, gerçek nesne ve modeller, grafikler olarak sıralanabilir (Şahin, 2002, s.283; Özdemir, 1998, s.93 ve Sönmez, 1998, s.131). Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin somut ve kalıcı öğrenmelerinde uyarıcı olarak öğretim materyallerinin kullanımı önemlidir.

Ölçme ve Değerlendirme: Eğitimde ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin belirlenen amaçlara ulaşp ulaşmadığını belirleme sürecidir (Özdemir, 1998, s.27). Hayat Bilgisi dersinde ölçme ve değerlendirme sürecine bakıldığında, belirlenmiş amaçlar doğrultusunda öğrencilerin amaç ve davranışsal amaçları kazanıp kazanmadığı belirlenmeye çalışılmaktadır. Ölçme ve değerlendirmede en önemli süreç, genel ve amaçların belirlenerek, belirlenen amaçlara uygun soruların düzenlenmesidir (Sözer, 1998, ss. 116-117). Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin davranışsal amaçları kazanıp kazanmadığı yazılı ve sözlü sorularla ya da gözlem formu yoluyla ölçülebilir (Özdemir, 1998, s.35). Öğrencilerin yapılan ölçmeye göre aldıkları puanlar değerlendirilerek başarı durumları saptanabilmektedir. Öğrencilerin almış oldukları puanların doğru ve güvenilir olması, ölçmenin geçerliğine ve güvenilirliğine bağlıdır (Gültekin, 1999, s.260). İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 32. ve 33. maddelerinde ölçme ve değerlendirme ilkeleri belirlenmiştir. Belirlenen bu ilkelere göre, öğrencilerin okul ve ders programlarındaki belirtilen özel ve genel amaçları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek

için derslerin özelliklerine uygun yazılı, sözlü ve uygulamalı olarak yapılacak sınavlar ile proje ve ödevlerden alınacak notlara göre değerlendirmenin yapılacağı belirtilmektedir. Belirlenmiş olan ölçüt ile öğrenciler, 100 puan üzerinden beşlik not sistemine göre değerlendirilmektedir. Öğrencilerin, ölçme sonucunda hangi davranışları kazandıkları belirlenmektedir. Değerlendirme sonuçlarına göre, dönüt ve düzeltme yapılabilmektedir.

1. 1. 3. Hayat Bilgisi Öğretimi

Hayat Bilgisi dersi, ilköğretimin temel amacı içinde yer alan “bireyi yaşama ve bir üst öğrenime hazırlama” amacının gerçekleşmesinde önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Sosyal bir program olarak her bir öğrencinin sosyal yeteneklerini artırmayı amaçlamaktadır (Allen ve diğerleri, 1993, s.7). Hayat Bilgisi, çocukların yaşama hazırlanmasını, yurttaşlık görevlerini öğrenmesini, çevresine karşı üretken ve verimli olmasını, temel bilgileri kazanmasını sağlayan derslerden birisidir. Hayat Bilgisi dersi, yaşamın içinde olan ve olabilecek olay, olgu ve düşüncelerin anlaşılmasında aktif bir rol üstlenmektedir.

Hayat Bilgisi dersinin öğretimi, öğrenci gelişimini amaçlayan düzenli ve planlı bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu süreçte öğretmenin sınıfta oluşturacağı etkileşim ortamı, dersini işlerken kullanacağı öğretim yöntem ve teknikleri onun başarısını ve öğrencinin başarısını etkileyecektir (Hamurcu, 2000, s.765).

Hayat Bilgisi öğretiminde seçilen strateji, yöntem ve teknikler, öğrencilerin amaçlara ve davranışsal amaçlara ulaşabilmesini sağlamalıdır. İlköğretim basamağının ilk beş sınıfında kullanılacak strateji, yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde belli etmenler bulunmaktadır. Sözer’e (2001, s.119) göre bu etmenler şöyle sıralanabilir:

- Eğitim sisteminin benimsediği felsefe ve amaçlar
- Görevli yöneticilerin izlediği politikalar
- Öğretim programının niteliği
- Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi
- Toplumsal ekonomik koşullar
- Öğrencilerin bireysel farklılıkları

- Ders araç ve gereçlerinin durumu
- Konu alanı
- Öğretmenin ders yükü, eğitsel ve yönetsel başka yükümlülükleri, sağlık durumu
- Ayrılan sürenin uzunluğu ya da kısalığı
- Öğretmenin kişiliği, yeteneği ve mesleki yetişiimi.

Yukarıda belirtilen etmenler, öğretme-öğrenme sürecindeki strateji, yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde yararlı olacaktır. Çünkü, öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmasındaki amaç, öğrencilerin belirlenmiş olan amaç ve davranışsal amaçları kazanmalarınıdır. Kullanılacak yöntem ve tekniklerin öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun ve onların aktif katılımına olanak sağlayacak nitelikte olmasında büyük yarar vardır.

İlköğretim 1., 2. ve 3. sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde, kullanılacak yöntem ve tekniklerin öğrenci katılımını sağlaması önemlidir. Çünkü, etkili ve verimli bir öğretim etkinliği, tüm öğrencilerin katılımıyla ve öğrencilerin tamamına yakınının öğrenmesiyle bir anlam taşır. Paykoç'un (1991, ss.70-73) belirttiğine göre, öğretim yöntem ve teknikleri dört kümede toplanmaktadır. Bunlar:

- Öğretmen ağırlıklı yöntemler
- Etkileşim ağırlıklı yöntemler
- Bireysel ağırlıklı yöntemler
- Yaşantılara dayalı yöntemlerdir.

Belirtilen yöntemlerden öğretmen merkezli yöntemler yerine, etkileşime dayalı, öğrencilerin bireysel katılımını sağlayan, yaşantılara dayalı öğrenci merkezli yöntemlerin kullanılması daha yararlı olacaktır. Buna uygun yöntemlerin seçilmesi, Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin daha etkili ve kalıcı öğrenmelerini sağlayacaktır.

Hayat Bilgisi dersinin öğretimi, amaçların gerçekleştirilmesi ile olanaklıdır. Amaçların gerçekleştirilmesi ise, öğrencilerin amaçların altındaki davranışları kazanmasıyla anlaşılır. Hayat Bilgisi dersinde temel amaç, öğrencinin içinde yaşadığı toplumla uyum içinde olmasını sağlayıcı bilgi, beceri ve tutumlar geliştirmek olmalıdır (MEB, 2000,

s.117). İlköğretim 1., 2. ve 3. sınıf mihver dersi olan Hayat Bilgisi dersinde, ifade ve beceri dersleri olarak bilinen Matematik, Türkçe, Resim-iş, Beden Eğitimi ve Müzik gibi derslerle ilgi kurulmalıdır.

Hayat Bilgisi dersinde diğer derslerle ilgi kurulmasıyla, hem konular pekişecek, hem de diğer dersler önceki öğrenmelerle ilişkilendirildiği için öğrenme kalıcı olacaktır. Örneğin, Hayat Bilgisi dersinde "Yaşadığımız Yer" ünitesi işlenirken Türkçe dersinde yaşadığımız yer ile ilgili okuma parçaları ve şiirler seçilmelidir. Matematik dersinde, yaşadığımız yer ile ilgili problem ve alıştırmalar hazırlanmalı ve çözümlenmelidir. Müzik dersinde, yaşadığımız yer ile ilgili şarkılar söylenmelidir. Resim-iş dersinde yaşadığımız yer ile ilgili manzara resimleri çizdirilmelidir. Beden Eğitimi dersinde de yaşadığımız yer ile ilgili yerel oyunlar oynatılmalıdır (Ergün ve Özdaş, 1997).

Diğer derslerin öğretiminde kullanılan genel öğretim ilkeleri Hayat Bilgisi dersi için de geçerlidir. Bu ilkeler şöyle sıralanabilir:

- Çocuğa görelik
- Somuttan soyuta
- Yakından uzağa
- Bilinenden bilinmeyene
- Kolaydan zora
- Yerellik
- Yaşamsallık
- Güncellik

Yukarıdaki ilkelere göre, Hayat Bilgisi dersinin öğretimi çocuğun gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Hayat Bilgisi dersinde, çocuk 6-9 yaş grubunda olduğu için somut bilgileri duyu organlarını kullanarak öğrenebilmektedir. Çocuğun dünyası en yakınındaki olay ve olgulardan, görebildiği ya da yaşadığı durumlardan oluşmaktadır. Bu nedenle, Hayat Bilgisi dersinde öğretilecek konuların ya da kazandırılacak davranışların basit olanlarından başlayarak daha karmaşık olanlarına doğru öğretimi yapılmalıdır. Çocuğun dünyasına girmeyen bilgi, araç-gereç ve uygulamaların çocuğun

ilgisini çekmesi beklenemez. Çocuğun karşılaştığı güncel olayların öğretim ortamına getirilmesi de öğrenmenin etkililiğini artırır.

Hayat Bilgisi öğretiminin gerçekleştirilmesi sürecinde dikkat edilmesi gereken kimi noktalar bulunmaktadır. Bunlar şöyle sıralanabilir (Vural, 2000, s.108):

- Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri her zaman göz önünde tutulmalıdır.
- Programın uygulanması sürecinde yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmelidir.
- Öğrencilere öğretilecek konular dikkatli biçimde gözden geçirilmelidir.
- Öğrencilerin aktif olacağı rol oynama, problem çözme, küme çalışmaları ve örnek olay yöntemi gibi yöntemler kullanılmalıdır.
- Konular çevre özellikleri dikkate alınarak farklı biçimlerde işlenmelidir.
- Derslerin işlenişinde çeşitli materyal ve araç-gereç kullanmaya özen gösterilmelidir.
- Ders işleniş sürecinde öğretmenin rolü öğrencilere rehberlik etmek olmalıdır.
- Hayat Bilgisi dersi mihver derstir. Bu nedenle, dersin işlenmesinde ifade ve beceri dersleriyle paralellik sağlanmalıdır.

Hayat Bilgisi konuları işlenirken, ünitelerin özellikleri ve olanakları göz önüne alınmalıdır. Çocuklara kümeler biçiminde ve öğrenciler arasında işbirliği sağlamaya yönelik çalışmalar yaptırılmalıdır. Öğrencilerin, ilgilerine uygun konularda derinleşmesi sağlanabilir. Küme çalışmasının sonuçları sınıfta paylaşarak sınıftaki öğrencilerin yararlanmasına olanak verilmelidir. Böylece, bir sınıf içindeki her seviyedeki çocuğun aktif olmasına olanak sağlanmış olur (MEB, 1969, s.43).

Hayat Bilgisi dersinde değişik strateji, yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Hayat Bilgisi dersinde kullanılan stratejiler arasında; sunuş yoluyla öğretme stratejisi, buluş yoluyla öğretme stratejisi ve araştırma yoluyla öğretme stratejisi bulunmaktadır. Öğretim yöntemleri içinde; tartışma yöntemi, örnek olay yöntemi, gösterip yaptırma yöntemi, problem çözme yöntemi, anlatım yöntemi, işbirliğine dayalı öğrenme yöntemi, deney yöntemi bulunmaktadır. Teknik olarak, gezi ve gözlem tekniği, karar verme

tekniki, soru-yanıt tekniği, rol oynama tekniği, kaynak kişiden yararlanma tekniği, oyunlaştırma (dramatizasyon) tekniği, küme çalışması tekniği bulunmaktadır (Demirel, 2002, s.67; Nas, 2000, ss.112-177; Sönmez , 1998, s.13 ve zdemir, 1998, ss.90-91). Belirtilen strateji, yöntem ve tekniklerden Hayat Bilgisi dersinin ğretiminde yararlanılmaktadır.

Hayat Bilgisi dersinde öğrenciler yaşamdaki güncel problemlerle karşı karşıya getirilerek problemlere yeni çözüm nerileri geliştirmeleri sağlanmalıdır. Bunun için, öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif katılımını gerektiren yöntem ve tekniklerden yararlanılmalıdır. Hayat Bilgisi dersi ğretim ortamları, çocuğun nesne ve olayları kavramada duyu organlarını kullanılabileceği biçimde düzenlenmelidir. Hayat Bilgisi dersinde ocuk, herhangi bir nesneye dokunabilmeli, onu görebilmeli, karşılaştırabilmeli ve kendi cümleleriyle anlatabilmelidir (zdemir, 1998, s. 3).

Hayat Bilgisi konuları öğretilirken öğrencilerin yaşama yönelik olarak karşılaştığı ya da karşılaşacağı olay ve olgularla ilişki kurması önemlidir. Çocuklara özellikle, sorunu belirleme, bilgi toplama, bilgileri analiz etme, karar verme, uygulama ve değerlendirme basamaklarından oluşan sorun çözme yolları öğretilmelidir (DPT, 2001, s.12). Çocuklar, yaşamdan kopuk bir eğitim-ğretim etkinliği içinde olmamalıdır. Çocuklara yakın çevrelerindeki olup bitenlerle ilgili olarak değerlendirmeler yapmalarına olanak tanınmalıdır. Basit olay ve olgular karşısındaki yaklaşımlarının neler olabileceği saptanmalıdır. Aksi takdirde, sorunun parçası olmak durumunda kalacaklardır. Sorunun çözümüne katkı getirilmede güçlüklerle karşılaşacaklardır. Çocuklara, yakın çevresinden başlayarak görmüş ya da duymş oldukları olay ve olguların üzerinde düşüncelerini rahat biçimde söyleyebilecekleri eğitim-ğretim ortamları Hayat Bilgisi dersinde hazırlanabilir. Böylece ocuklar, düşüncelerini ve eleştirilerini belirtme olanağı bulmuş olabileceklerdir. Bununla ilgili olarak, Hayat Bilgisi ğretiminde sorun çözme yollarının ğretiminde kullanılabilecek yöntemlerden birisi de örnekolaya dayalı öğretimdir.

1. 1. 4. Örnekolay Yönteminin Tanımı ve Kapsamı

Alanyazında örnekolay yöntemi, İngilizce’de “Case method, case study method, case-based learning/teaching” olarak geçmektedir. Türkçe’de ise, örnekolay yöntemi, örnekolay inceleme çalışması, örnekolaya dayalı öğrenme/öğretim ya da vak’a incelemesi adıyla kullanılmaktadır.

Örnekolay yöntemi değişik biçimlerde tanımlanmaktadır. Bu tanımlar şöyle sıralanabilir:

- Örnekolay yöntemi, gerçek yaşamda karşılaşılan problemlerin, durum ya da olguların senaryolaştırılarak metne dökülmesi ve bu metinde yer alan problemin sınıf ortamında tartışılarak çözüme ulaştırılması temeline dayanan bir yöntemdir (Saban, 2002, s.264; Demirel, 2002, s.62-63 ve Pehlivan, 1997, s.9).
- Öğrencilerin, öğrenmiş oldukları kavram ve ilkeleri gerçek yaşamdan alınmış problemlerde kullanmaları sonucunda eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerilerini geliştirme olanağı bulacakları bir yöntemdir (Diamentes, 2003 ve Sönmez, 2001, s.283).
- Örnekolay yöntemi, bir olayın ya da sorunun yazılı-sözlü anlatıldıktan ya da bir film olarak gösterildikten sonra konu hakkında öğrencilerin tartışarak çözüm önerilerini ortaya koyma temeline dayanan bir öğretme yoludur (Aydın, 2003, s.103).

Örnekolay yöntemi, gerçek yaşamda olan ya da olabilecek konuların senaryolaştırılarak metin, resim ve film olarak gösterimi ve dağıtımının yapılmasından sonra sınıf ortamında tartışılarak çözüme kavuşturulması işlemi olarak tanımlanabilir.

Örnekolay yöntemi ilk olarak 1920 yılında Harvard Üniversitesi İşletme Fakültesi’nde işletme yönetimi alanında kullanılmış olmakla birlikte, günümüzde, hukuk, işletme, sağlık, eğitim gibi alanlarda kullanılmaktadır (Karakoç, 1993, s.8). Örnekolay yöntemi, son zamanlarda ahlâk eğitimi ve Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılmaktadır (Aydın, 2003, s.104). Örnekolay yönteminin amaçları şöyle belirtilmiştir (Bilen, 1999, s.176 ve Karakoç, 1993, ss.19-21):

- Karar verebilme,
- Bir olayı ayrıntılarıyla inceleyebilme,
- Bir olaydaki sorunları kısa sürede saptayabilme,
- Sorunların çözümü için çeşitli gerekçeli öneriler oluşturabilme,
- Başkalarının eleştiri ve görüşlerini sabırlı biçimde dinleyebilme,
- Seçme ve sonuca ulaşma ile ilgili yaşantı geçirebilme,
- Bir olayı sistematik olarak inceleyebilme, yorumlayabilme, düşünebilme, açıklayabilme ve rapor edebilme.

Örnekolay yöntemi, öğrenenler ve öğretenlere büyük yararlar sağlayan öğrenci merkezli bir öğretim yöntemidir. Özellikle, öğrencilerin karmaşık düzenlenmiş olguları öğrenmelerinde ve düzenli olarak araştırarak bilgi edinmelerinde yardımcı olan bir yöntemdir (Kreps, 1984). Bu yöntem, öğrencilerin öğrenme becerilerinin yanısıra karşılaşılmış oldukları problemlerin çözümünde nasıl bir tutum içinde olmaları gerektiğini gösteren ve tartışma sürecinde öğrencilere düşüncelerini rahat uygulama fırsatı verebilen bir yöntemdir (Human Rights Resource, 2002 ve Priscilla ve Laframboise, 1998, ss.364-376).

Örnekolay yöntemi, öğrencilerin küçük gruplar oluşturarak işbirliği yapmasına olanak tanımaktadır. 21. yüzyıldaki bilimsel ve teknolojik gelişmeler, toplumlarda rekabetten çok işbirliğine dayalı bir çalışma ortamı oluşturulmasına önem vermektedir. Çünkü, işbirliğine dayalı öğrenme karşılıklı güveni ve yaratıcılığı artırmaktadır (Demirel, 2001, s.128). Örnekolay yöntemi de, öğrencilerin “yetersizlik” ve “başarısızlık” duygularını yenmelerine yardımcı olmakla birlikte, öğrencilerin kendilerine güven duyma, araştırma, yorumlama ve tartışma yapabilme becerilerinin kazandırılmasında katkılar sağlayan yöntemlerden birisi olarak görülmektedir (Gibson, 1998; Karakoç, 1993, s.7 ve MPM, 1973, s.18).

Örnekolay yönteminde amaç, kesin doğruları bulmak değildir. Eldeki verileri kullanarak çözüm önerileri üretebilmek, bunları farklı düşüncede olanlar karşısında savunabilmek, karşısındakini ikna edebilmek, gerektiğinde başkalarının düşüncelerinden yararlanarak

yeni düşünceler demeti oluşturmaya çalışmak olmalıdır. Örnekolay yöntemi, bir konunun açıklanması ya da daha iyi anlaşılması amacıyla sınıfta kullanılan örnek uygulamalar ve açıklamalı olaylarla karıştırılmamalıdır. Örnek uygulamalar ve açıklamalı olaylarda öğretmen, konuyu açıklayıp çözümü öğrencilere sunabilmektedir. Örnekolay yönteminde ise, örnekolaydaki sorunla ilgili olarak çözüm yolları hakkında görüşünü hiç belirtmeyip öğrencilerin görüşlerinin her birini dinleyerek ortak çözümü bulmalarında yardımcı olmaktadır (Karakoç, 1993, ss.16-17).

Örnekolay yöntemine benzeyen yöntemler de bulunmaktadır. Bunun en belirgin olanı probleme dayalı öğrenmedir. Probleme dayalı öğrenme, öğrencilerin karmaşık durum ya da olayla karşı karşıya bırakılarak olay ya da duruma uygun bir çözüm yolu bulmaları olarak tanımlanmaktadır (Deveci, 2003, s.30). Öğretimde kullanılan probleme dayalı öğrenmeyle örnekolaya dayalı öğretim yöntemleri arasında benzer ve farklı yönler bulunmaktadır. Fauske (2000, ss.3-9) tarafından yapılan çalışmaya göre, probleme dayalı öğrenmede konunun bir bölümünün derinlemesine analizinin yapıldığı, örnekolaya dayalı öğretimde ise olayın tamamının analizine dayalı bir süreç izlendiği belirtilmektedir. Örnekolaya dayalı öğretim, öğrenciler tarafından yapılan analizlere ve düşüncelere göre biçimlenirken, probleme dayalı öğrenmede ise, önceden öğretmenin kafasında oluşan yanıtlara uygun ya da öğretmenin sunmuş olduğu kaynakların kullanılmasıyla yapılan çözümlemelere göre gelişmektedir. Buna göre, örnekolaya dayalı öğretim yöntemi probleme dayalı öğrenmeye göre daha esnek bir öğretim yöntemidir.

Fauske'nin (2000, ss.3-9) Dolmans ve diğerleri'nden (1997) aktardığına göre, problem, bir kavramı açık biçimde anlatabilmek için yazılan "tüm hikâye" nin kapsamlı bir kesitinin ele alınması olarak belirtilirken, örnekolay ise, bir kavramı açık bir biçimde anlatabilmek için yazılan hikâyenin baştan sona tüm fark ve bilinmeyenleriyle birlikte analiz edilmesi olarak açıklanmıştır. Problemler, öğretmen yönlendirmeli gibi görünürler ve sınırlı oranda yanıtlarla tek bir hedefe odaklanırlar. Problemler, daha çok yapılandırılmışlardır. Örnekolayların dayandığı noktalar daha geniştir. Öğrenciler örnekolay analizini yönlendirirler. Sürecin doğal olarak önceden tahmin edilmesi ve

kontrol edilmesi güç olabilir ve bazen net olmayabilir. Ancak, öğrencileri daha çok yanıt vermeye cesaretlendirir.

Örnekolay yöntemi, yaşam içinde oluşan olaylarla ilgili sorunları giderebilmek için, öğrenci uygulama alanından alınan örnekolaylarla çalışmaktadır. Bu örnekolayların öğrenci gruplarınca tartışılması ve böylece sorunlara çözümler getirilmeye çalışılması öğrencilerin karar verme yeteneklerini geliştirmektedir. Amaç, düşünce ve sorun çözme yeteneğini geliştirmektir (Tosun, 1992, s.446). Örnekolay yöntemiyle öğrenciler; bildiklerini ve kavradıklarını gerçek bir duruma uygulama şansına sahip olurlar. Bir problemi çözmeyi ve analiz edip sonuca ulaşmayı öğrenirler (Karagöz ve Çivi, 1997, s.105).

Örnekolaya dayalı öğrenme, eleştirel düşünme becerisi kazanma ve yeni bilgiler elde etmede kullanılan bir yöntemdir. Öğrenciler, örnekolay yöntemini gereksinim duyduklarında problem çözmeye ve anlamlı öğrenmenin oluşmasında kullanabilirler (Alvarez ve diğerleri 1990).

Örnekolay yöntemi, kuram ile uygulama arasında bir köprü oluşturur. Diamentes'in (2003, s.3) Kowalski'den (2001) aktardığına göre, örnekolay yöntemi, öğrencilerin eleştirel düşünme ve karar verme gibi becerilerini geliştirir. Bu nedenle, örnekolay yöntemi, öğrencilerin varolan bilgilerini kullanmalarını sağlayarak yeni bilgilere ulaşmalarına olanak verir. Bu durumda, öğrenciler kendi düşüncelerini söyleyerek görüşlerini açıklama şansını yakalamış olmaktadır.

Örnekolaylar, duruma göre uzun ya da kısa metinler biçiminde oluşturulabilir (Mıhçıoğlu, 1981, s.VII). Öğrencilerin hazırbulunluşluk düzeylerine göre metnin boyutu değişebilir. Örnekolay yöntemiyle, öğrencilere dağıtılan metinlerle konular uzun bir biçimde tartışılabilir. Tartışma içinde gerçek durum ya da sorun bütün ayrıntılarıyla bir gruba incelettirilebilir ya da konuların tartışılmasından sonra tartışmaya katılanlar daha bilinçli düşünmeye, etkili karar almaya, çözümler bulmaya yöneltilebilir (Sabuncuoğlu, 1994, s.159).

Örnekolaya dayalı öğretimde kullanılan örnekolaylar, etkili ve öğreticidirler. Aynı zamanda, karmaşık ve ilginç gerçek yaşam problemlerini içerirler. Öğrencilerin karmaşık problemleri çözmelerinde aktif katılımlarını sağlar (Rosanna ve diğerleri, 2002, ss.165-174). Örnekolaya dayalı öğretim, öğrencilerin, öğretmen ve diğer öğrencilerle birlikte problem çözme sürecini gerçekleştirmesine olanak tanır.

1. 1. 4. 1. Örnekolay Yönteminin Yararları ve Sınırlılıkları

Örnekolay yönteminin belli başlı yararlarını şöyle sıralamak olanaklıdır (Allali, 2003; Demirel, 2002, s.63; Saban 2002, s. 267; Kemertaş, 2001, s. 222; Sönmez, 2001, s.284; Grupe ve Jay, 2000, ss. 1- 3; Bilen, 1999, s.178 ve Karakoç, 1993, ss.15-27):

- Öğrenciler, bir problemi analiz etmeyi öğrenirler.
- Öğrenciler, arkadaşlarıyla çalışma olanağı bulabilirler.
- Öğrenciler, ders kitabı dışındaki araçlardan da yararlanma olanağı elde ederler.
- Öğrenciler, belirli bir konu ya da olay hakkındaki bilgilerini, anlayışlarını ve becerilerini geliştirme olanağını elde ederler.
- Öğrenciler, bildiklerini gerçek durumlara uygulama olanağı elde ederler.
- Öğrencilerin, olayları derinlemesine inceleme alışkanlığı gelişir.
- Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirir.
- Öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırır.
- Öğrencilerin karar verme becerilerini geliştirir.
- Öğrencilerin konuları kavrama ve anlama yeteneklerini geliştirir.
- Öğrencilerin tartışmaya katılımını teşvik eder.
- Öğrencilerin farklı görüşlerden yeni değerleri algılama becerilerini geliştirir.
- Öğrencilerin yazılı iletişim becerilerini artırır.
- Öğrencilerin zamanı etkili kullanmalarını sağlar.

Örnekolay yönteminin yararlarının yanı sıra sınırlılıkları da vardır. Bu sınırlılıkları şöyle sıralamak olanaklıdır (Saban, 2002, s.267; Sönmez, 2001, s.284; Kemertaş, 2001, s. 222; Bilen, 1999, s.178; Demirel, 2002, s.63 ve Karakoç, 1993, ss.15-27):

- Uzun zaman alabilir.
- Öğretmenin daha önceden hazırlıklı olmasını gerektirir.
- Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.
- Sınıfta ve grupta iyi bir lidere gereksinim vardır.
- Örnekolay olarak sınıfa getirilmesi düşünülen problem hakkında bir örnekolay yazmak ya da bulmak kimi zaman güç olabilir.

Örnekolay yöntemi, yükseköğretimden başlayarak ortaöğretim, ilköğretim ve yetişkin eğitiminde kullanılmakta olan bir yöntemdir. Ancak, kullanımı sırasında öğretmen ve öğrencilerin yöntemden yararlanabilmeleri için yukarıda belirtilen sınırlılıklara dikkat etmeleri gerekmektedir. Örnekolay yöntemiyle öğrenciler, yaşamda olan ve olabilecek sorunlar karşısında öğrendiklerini kullanabilme olanağını bulabilmelidirler. Bu açılarından örnekolay yöntemi, ilköğretim basamağında temel bilgilerin kazandırılmasında yararlı olabilecek bir yöntemdir. Bunlarla beraber, öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme düzeyinde olay ve olguları değerlendirebilme becerilerini kazanmalarında büyük katkılar sağlayabilir.

1. 1. 4. 2. Örnekolay Biçimleri

Örnekolay yönteminin, dünyada sağlık, işletme, ekonomi, hukuk ve eğitim gibi alanlarda kullanıldığı görülmektedir. Türkiye’de ise, yukarıda belirtilen alanlardan özellikle işletme ve ekonomi alanlarında kullanımının yoğun olduğu görülmektedir. Bu nedenle, örnekolay yönteminin kullanılışı ile ilgili bilgi ve uygulamalara eğitim dışındaki alanlarda daha sık rastlanmaktadır. Eğitim alanlarındaki uygulamalar yükseköğretim ve ortaöğretim basamaklarında artarken, ilköğretim basamağındaki uygulamaların yeni olduğu söylenebilir.

Alanyazında örnekolay yönteminin içinde kullanılan örnekolay biçimleri farklı özellikleri temel alınarak farklı biçimlerde sınıflandırılmıştır (Saban, 2002, s.265; Bilen, 1999, s.177; Demirel, 2002, s.63 ve Sönmez, 2001, ss.286-287). Ancak, burada Sönmez’in (2001) yapmış olduğu “genel biçim olarak örnekolay” ve “sunuş biçimi olarak örnekolay” biçimindeki sınıflama benimsenmiştir.

Genel biçim olarak örnekolay: Öğretmen tarafından oluşturulmuş ya da hazır olarak kullanılan bu örnekolaylar, öğrencinin gereksinim duyacağı kaynağa başvurmasına gerek duymayacağı kadar açık ve anlaşılır olarak hazırlanmış örnekolay metinleridir. Bu amaçla örnekolaylar, biçimine göre kısa, uzun ve düzensiz olarak hazırlanabilir. Örnekolay metinlerinin biçimleri öğrencilerin düzeylerine göre değişebilmektedir. Bunun için ilköğretim öğrencilerine yönelik olarak kısa ya da düzensiz örnekolayların kullanılmasının daha yararlı olacağı söylenebilir (Sönmez, 2001, ss.286-287).

Genel biçim örnekolaya şu örnekler verilebilir (South Missouri State University, 2003 b):

- *Kapsamlı ve ayrıntılı örnekolaylar (Extensive, detailed cases):* Bu örnekolaylar özellikle karar verme ile ilgilidir. Örnekolaylar yüz sayfa ya da daha fazla olabilir. Genellikle öğrenciler örnekolayın tamamını kendi başına okur ve analizini yapar; örnekolaydaki durumla ilgili değişik öneriler sunar. Daha sonra örnekolay tartışılır.
- *Tanımlayıcı (betimsel), güdümlü hikâye türü örnekolaylar (Directed, narrative cases):* Bu örnekolay biçimi, beş sayfadan fazla ya da 1-2 paragraf kadar olabilir. Bu örnekolay çalışması, iki ders ya da daha uzun süren derslerde kullanılabilir. Öğrenciler, örnekolay metinleriyle ilgili olarak bir ders süresinde tartışarak genel hipotezleri ve öğrenme amaçlarını geliştirirler. Her bir örnekolayın bölümleriyle ilgili olarak çalışma sorularını ortaya çıkarırlar.
- *Küçük örnekolaylar (Mini cases):* Bu örnekolay biçimi bireysel olarak yapılan sınıf çalışmalarında, genellikle öğrencilerin dikkatini konuya çekmek için kullanılabilir.
- *Kısa örnekolaylar (Bullet cases):* Bu örnekolay biçimi iki ya da üç cümleden oluşmaktadır. Tek bir öğretim amacını içermektedir. Benzer problemlerle ilgili uygulamalarda kullanılır. Öğrenciler, küçük gruplar oluşturarak problemleri tartışır ve öneriler geliştirirler.

- *Güdümlü örnekolaylar (Directed cases)*: Bu biçimdeki örnekolaylarda, kısa olarak hazırlanmış örnekolay metinlerinin yönlendirici sorular sorularak metnin analizinin gerçekleştirilmesidir.
- *Karmaşık olarak düzenlenmiş örnekolaylar (Fixed choices options multiple choice cases)*: Bu biçimdeki örnekolaylarda öğrenciler, karmaşık olarak hazırlanmış olayları yeniden düzenlerler. Öğrenciler grup içinde örnekolayla ilgili 4-5 akla uygun çözüm getirirler. Grup içindeki öğrenciler bu çözümlerden birisini seçerek savunurlar.

Sunuş biçimi olarak örnekolay: Öğrencilere örnekolayın sözlü ya da görsel-işitsel araçlar kullanılarak sunulması sürecidir. Bu da, sunuş biçimi olarak örnekolayların öğrencilerin hem gözüne hem de kulağına uygun olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Belirtilen örnekolay biçimi içinde, videoya dayalı örnekolaylar (konu bağlantılı /karmaşık sunumlar), örnekolaya dayalı laboratuvar sonuçları, fen bilimleri ve sosyal bilimler tarihi, yayınlanmış araştırma sonuçları, yayınlanmış fen bilimleri ve sosyal bilimler makaleleri (bir gazetede ya da dergide olabilir) gibi metinler sayılabilir. Bu biçimdeki metinlerin kullanılmasıyla öğrenciler, karşılaşmış oldukları problemleri anlamada, problemlerden kurtulmada, problemlerle ilgili düşüncelerini özgürce açıklayabilmede, birlikte çalışabilmede yararlanabilirler (Tu, 1999).

Belirtilen örnekolay biçimleri, öğrencilerin güncel yaşamdaki olayları etkili biçimde öğrenmelerinde ve olayları çözmelerinde kullanılabilir. Etkili öğrenme, var olandan yeni anlamlar çıkarma, düşünceleri yeniden düzenleme, geçmiş ile gelecek arasında bağ kurma, eldeki bilgiyi gelecekteki bir duruma uyarlayabilme becerisini taşıma olarak belirtilmektedir (Watkins ve diğerleri, 2000, s.91). Bunun için, belirtilen özellikteki örnekolay biçimleri, öğrencilerin yaşamdaki olaylardan haberdar olmalarına ve olaylar hakkında görüş belirtmelerine olanak tanınmalıdır.

1. 1. 4. 3. Örnekolayların Özellikleri

Bir örnekolayda bulunması gereken temel özellikleri şöyle sıralamak olanaklıdır (Lundberg ve diğerleri, 2001; Callahan ve Clark, 1988, s.247 ve Karakoç, 1993, s.9):

- Bir örnekolay gerçek bir durumu tanımlamalıdır.
- Bir örnekolay orta derecede karmaşık olmalıdır.
- Bir örnekolay karar vermeye odaklı olmalıdır.
- Örnekolayda bir sorun ya da ortamı açıklayan kaynak ve veriler bulunmalıdır.
- Bir sorun ya da ortam günlük yaşamda yaşanmış ya da yaşanabilir nitelikte olmalıdır.
- Örnekolay yazılı metin olmalıdır.
- Örnekolaylar, öğrencilere üzerinde düşünebilecekleri güç durumları ve karmaşık konuları anlamayı sağlamalıdır.

Görüldüğü gibi, örnekolay metinlerinin gerçek ya da gerçek olabilecek olaylardan oluşması gerektiği belirtilmektedir. Bu amaçla örnekolayın öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve belirlenmiş amaçlara uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Bunun için öğrencilere verilecek örnekolayların kısa öyküler biçiminde hazırlanmasında yarar vardır. İdeal bir örnekolay metninin ilköğretim basamağındaki öğrenciler için kısa olması büyük yarar sağlayabilir. Karmaşık örnekolayın ilköğretim basamağındaki öğrenciler tarafından anlaşılması ve okunması güç olacaktır (Virginia Üniversitesi Teaching Resource Center, 2004). Kısa bir örnekolayın ilköğretim basamağındaki sınıflarda yalnız 15 dakika süresinde öğrencilerin yanıtlamasına olanak tanıyacak biçimde olması daha yararlı olacaktır (Mount Holyoke College, 2004). Çünkü, kısa öykü biçimindeki örnekolay metinleri, hem etkili bir eğitim aracı, hem de inandırıcı, hatırlanabilir ve eğlencelidir (Rossiter, 2002). Örnekolay metinleri, özellikleri ve organizasyonu bakımından öğrencilerin anlayabilecekleri nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte, örnekolay metinlerinin öğrencinin karar verme sürecine katkı sağlaması beklenmelidir.

Örnekolay metinleri, yazılı biçimde hazırlanmış olarak öğrencilere dağıtılmalıdır. Dağıtılan örnekolay metinlerinin öğrencilerin önceki bilgi, beceri ve deneyimlerine dayalı hazırlanması gereklidir. Örnekolay metinleri, öğrencilerin anlama düzeylerine uygun olmalıdır. Öğrencilerin örnekolay metnine karşı ilgi duymalarına olanak tanınmalıdır. Hazırlanan metinler anlaşılır ve öğrencilerin yaşamsal değerlerine uygun

olmalıdır (Cheek ve diğeri, 1989, s.32). Öğrencilere verilen örnekolay metinleri, durum ve sorun saptamaya ve açıklamaya uygunluğu bakımından gözden geçirilmelidir. Öğrencilere, sınıf ortamında tartışarak çözüm önerileri getirebilecekleri ve ortak grup kararı alabilecekleri örnekolay metinlerinin sunulması öğrencilerin daha iyi öğrenme olanağını bulmasına katkı sağlayabilir (Robert, 2002 ve Karakoç, 1993, s.14).

İlköğretim birinci basamak öğrencileri yaparak-yaşayarak öğrenme durumunda daha etkili öğrenebilmektedirler. Bu nedenle, örnekolay metinleri, öğrencilerin yakın çevrelerinden ve gerçek yaşamlarında karşılaşabilecekleri olaylardan, durumlardan ve kişilerden seçilmelidir. Örnekolay, öğrencilerin tamamının katılımına olanak tanımalıdır. Eğer, örnekolay metni bir çözümü içeren bir yapıda hazırlanmışsa çalışmalara tam katılımı sağlamasını beklemek zor olabilir (Sönmez, 2001, s.283).

Kullanılacak örnekolaylar, ilköğretim basamağı için kısa, anlaşılır, açık bir ifade ile hazırlanmış olmalıdır. Bu biçimde hazırlanmış örnekolaylar, öğretmen ve öğrencilerin öğretme-öğrenme süreçlerinde daha yararlı olabilir.

Örnekolay yöntemi, üst düzey öğrenme olarak nitelendirilen problem çözme ve karar verme gibi öğrenmelerin öğretiminde kullanılmaktadır. Bu yaklaşımda, öğrencilerin görüş belirtme, dinleme, sorumluluk alma gibi becerilerin gelişimine katkılar sağlamaktadır. Öğrencilerin sınıf ortamında gerçek yaşam durumlarıyla benzer konularla ilgili olarak tartışma yapmaları (Joanna ve diğeri, 2002, ss.235-248) toplumsal gerçeklerle daha erken karşılaşmaları bakımından yararlı olabilir.

1. 1. 4. 4. Örnekolay Yönteminin Hayat Bilgisi Dersinde Uygulanışı

Hayat Bilgisi dersi, yaşamın kendisi olan bir derstir. Bu nedenle, örnekolay yönteminden yararlanılabilir. Öğrenmede temel olan, öğrencinin aktif olmasıdır (Özer, 2001, s.163). Çünkü, örnekolay yöntemi, öğrenmeye katılanların etkili problem çözme becerilerini ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek, katılanların aktif ve yansıtıcı öğrenmesini kolaylaştırıcı bir rol oynamaktadır (Tomey, 2003, ss. 34-39).

İlköğretim basamağının ilk üç yılından itibaren çocukların yaşamsal olay ya da olgularla karşı karşıya getirilmeleri, çocukların sosyal ve duygusal gelişmelerine katkılar getirecektir. Çocuklar, ilköğretimin ilk yıllarında somut olay ve olgularla daha iyi öğrenebilmektedir. Bu dönemde, düşünme süreçleri çocuklar tarafından gözlenebilen gerçek olaylara yöneliktir. Çocuklar somut olduğu sürece karmaşık problemleri çözebilecek beceriye sahiptirler (Senemoğlu, 1997, ss.53-54). Bunu sağlayabilecek derslerin başında ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıflarda mihver ders olan Hayat Bilgisi dersi gelmektedir. Hayat Bilgisi dersi, yaşamın bütün olarak çocuklara sunulduğu birçok disiplinden oluşmuş bir derstir. Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde birçok strateji, yöntem ve teknik kullanılmaktadır. Bu yöntem ve teknikler arasında örnekolay yöntemi de sayılabilir.

Örnekolay yönteminin Hayat Bilgisi dersinde kullanılmasının nedenleri arasında şunlar belirtilebilir (Pittsburgh University Faculty Development Services, 2004 ve Jennings, 1996, s.1):

Öğrencilerin;

- bilgiyi elde etmelerinde
- analiz, işbirliği ve iletişim becerilerini geliştirmelerinde
- yeni görüş oluşturmalarında
- konuşma ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerinde
- bilgiyi transfer edebilmelerinde
- sorumluluk alma ve güven kazanmalarında kullanılabilir.

Greenwood ve Fillmer (1997, s.4), örnekolay yönteminin;

- yaşamsal konularda,
- birden çok kişinin görüşünün alınmasında,
- mesleki tartışmalarda,
- dersin öğretmen tarafından tanımlanmış ileriye dönük planlanmasının uygulamasında,

- dersteki olay ya da olguların olası sonuçlarının belirlenmesinde ve tahminlerde bulunulmasında kullanılabileceğini belirtmektedir.

Görüldüğü gibi, örnekolay yöntemi, değişik amaçlarla değişik alanlarda farklı biçimlerde kullanılabilmektedir. Bu yöntemle, öğrencilerin, kendine güvenen, eleştirel düşünme becerisiyle donanık bireyler olabileceği vurgulanmaktadır. Elde edilen bilgilerin transfer edilerek başka alanlara aktarılmasında bu yöntemin kullanılabileceği açıklanmaktadır. Dersteki konu ya da olayların tartışılmasında bu yöntemin büyük katkılar getireceği yukarıdaki açıklamalarda görülmektedir.

Hayat Bilgisi dersinde örnekolay yönteminin uygulanması sırasında kimi koşullara dikkat etmek gerekmektedir (Bilen, 1999, ss. 177-178 ve Karakoç, 1993, ss. 27-30):

- Öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde örnekolay yöntemini kullanabilmesi için Hayat Bilgisi dersinde geçen temel kavramları bilmesi gerekir.
- Sınıftaki öğrenci sayısının 30'u geçmemesi gerekir.
- Öğrenci gruplarının birbirine yakın bilgi düzeyindeki öğrencilerden oluşmasında yarar vardır.
- Öğretmen ve öğrencilerin rolleri açıklanmalıdır.
- Öğretmen, sabırlı ve hoşgörülü olmalıdır.
- Örnekolaylar olabildiğince Hayat Bilgisi dersindeki konulardan ve gerçek yaşamla ilgili konular arasından seçilmelidir.
- Örnekolay birkaç problemi içermelidir.
- Örnekolay için yeterli zaman ayrılmalıdır.
- Örnekolayda gruplar biçiminde kümeler oluşturulmalıdır.
- Örnekolayda ortak çalışmanın yanı sıra bireysel olarak da çalışılmalıdır.
- Örnekolayda tartışmalar ve öneriler sınıfta yapılmalıdır.
- Örnekolayda sonuç belirlenmelidir.
- Örnekolayda çalışmalar özetlenmelidir.

Çocukların, günlük yaşama yönelik hazırlanmış örnekolay metinlerini Hayat Bilgisi dersinde kullanmasıyla, çocuklar güncel yaşamda karşılaşacakları olayları

derinlemesine inceleme olanağı bulacaktır. Bilgi çağında yaşayan bireylerin, bilgiye erişme yollarını bilmeleri, ulaştıkları bilgileri kullanabilme ve bu bilgilere dayalı olarak yeni bilgiler üretebilmelerine (Özer, 2001, s.162) olanak tanıyacak bir öğretim yönteminin kullanımına gereksinim duyulmaktadır. Bu amaçla, çocukların üst düzey öğrenme becerilerini kazanmasında örnekolay yöntemi yararlı olacak yöntemlerin başında gelmektedir.

Hayat Bilgisi dersi bir gözlem, yaşama, iş ve deney dersidir. Hayat Bilgisi; Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinin temeli olmakla birlikte, içerik bakımından onlardan ayrılır. Bu ders çocuğa içinde bulunduğu doğal ve sosyal çevreyi çocuğun özelliğine göre bütün olarak kavratmaya çalışır (Baysal, 1994, s.136). Örnekolay yöntemi de gerçek yaşamdan alınmış ya da gerçeğe uygun biçimde düzenlenmiş olaylardan alındığından, Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullanılabilir yöntemler arasında önemli bir yere sahiptir. Çünkü, örnekolay yöntemi, oyunlar ve benzetimler gibi, öğrencilerin bilgiyi ve kavramları kullanarak problemleri çözebilme yeteneğini geliştirmek eğilimindedir (McKeachie, 1978, s.149).

Örnekolaylarla sınıfa gerçek problemlerin getirilmesi oldukça önemlidir (Indiana Üniversitesi, 2003). Çünkü, öğrencilerin, öğretme-öğrenme sürecinde etkili olmalarını sağlayan, günlük yaşamla ilişkili konuların öğretiminin yapılmasında kullanışlı bir yöntemdir. Etkileşime dayalı yöntemler, küçük gruplar biçiminde yapıldığında bilişsel ve duyuşsal alanla ilgili problemlerin çözülmesinde yararlı olabilir (Doğan, 1997, ss.300-306). Hayat Bilgisi dersi öğrencilerin okuldan başlayarak aile ve dış çevrede sorumluluk bilincinin gelişmesinde önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Çocuk açısından bakıldığında; çocuğun doğal ve sosyal çevresini anlamaya yönelik görüş, anlayış, kavrayış ve yaşayışını doğrudan etkileyip geliştirmesine yardım etme işlevini içerir (Erkan, 1994, s.147).

İlköğretim basamağındaki çocuklar, daha çok duyu organlarıyla bilgi edinir. Gelişim hızları ve yetenekleri birbirinden farklı olan çocuklar, enerjik ve hareketli olmaları nedeniyle çalışmak ve başarılı olmak istegindedirler. Bunun için, onlarda güven duygularını geliştirecek bir öğretim etkinliğine gereksinim duyulmaktadır (Akınoğlu,

2002, ss.4-5). Örnekolay yöntemi, Hayat Bilgisi dersinde çocukların, hayal güçlerini, ilgi alanlarını, meraklarını, kendilerine güven duymalarını geliştiren ve yaşamdaki olay ya da olgular hakkında düşüncelerini aktarmalarına olanak tanıyabilecek bir yöntem olarak görülmektedir.

1. 1. 4. 5. Örnekolay Yönteminde Öğretmenin Rolü

Örnekolay yönteminin uygulanmasında öğretmen önemli bir görev üstlenir. Öğrencilerin bireysel ya da grupla öğrenmeleriyle ilgili yapılacak çalışmalarda öğretmenden, planlayıcılık, düzenleyicilik, danışmanlık güdüleyicilik ve değerlendiricilik, sınıf ve çevresini düzenleme rollerini üstlenmesi beklenir (Gökçe, 2003, s.39 ve Yaşar, 1994, s.519). Öğretmen, örnekolay yönteminde kendi görüş ve yargısını belirtmeden tartışmayı canlı tutmalı; “ana çözüm yolunun” bulunmasında öğrencileri güdülemeli ve onların uygun çözümler bulmasına yardımcı olmalıdır (Karakoç 1993, s.23 ve Graham ve Cline, 1980, s.113). Öğretmenden beklenen örnekolay yöntemiyle ilgili belirtilen özellikleri bilen ve kullanabilen bir kişi olmasıdır.

Bunun yanında kullanılacak örnekolayların öğretmen tarafından seçilmesinde öğretmenin şu soruları yanıtlaması gerekir (Southeast Missouri State University, 2003):

- Örnekolayın konusu nedir?
- Örnekolaylardaki konuların güçlük düzeyi nedir?
- Örnekolaylar gerçekleri bulmanın ötesinde yeterince açık mıdır?
- Zamanın yeterliliği bakımından örnekolay metni kısa ya da uzun mu olmalıdır?
- Örnekolay çözümünde yararlı olacak yeterli sayıda kaynak bulunmakta mıdır?

Öğretmenin yukarıdaki sorulara vereceği yanıtlara göre örnekolayları yeniden gözden geçirmesi ve düzenlemeleri buna göre yapmasında büyük yarar vardır. Çünkü, öğretmen, örnekolay metinlerinin öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun, kullanışlı ve uygulanabilir olmasını sağlamalıdır.

1. 1. 4. 6. Örnekolay Yönteminde Öğrencinin Rolü

Örnekolay yönteminin içinde öğrenci merkezli bir yöntem olduğu belirtilmektedir. İlköğretim çağındaki öğrencilerin, gözlem, tanımlama, açıklama ve karşılaştırma yapabilme ile yorumlayabilme özelliklerine sahip oldukları görülmektedir (Burz ve Marshall, 1998, s.16). Örnekolay yöntemi öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecine aktif biçimde katılımını gerektiren bir yöntemdir. Örnekolayların kullanılmasında öğretmen öğrencileri aktif duruma getiremezse, yöntemin kullanımında başarı elde edilmesi güç olur. Çünkü, her nerede olursa olsun, öğretmen izin verdiği sürece çoğu öğrenci öğrenmek ister (Cullingford, 1995, s.79). Örnekolay yönteminde öğrencilerin bireysel olarak ya da grup biçiminde çalışmasına olanak tanınmaktadır. Böylelikle, öğretmen örnekolay yöntemiyle öğrencilerin kişilik özelliklerini ve başarı durumlarını görme olanağı bulur. Çünkü, öğrenciler örnekolay yönteminde katıldıkları tartışmalarda kendi kişilik özelliklerini de yansıtmış olurlar.

Örnekolay yönteminin uygulanması sürecinde öğrencilerin izlemesi gereken adımlar şöyle belirtilmektedir (Harling ve Akridge, 1998, s.10):

Öğrenciler;

- sunulan örnekolay metnini ve destekleyici materyali alır.
- verilen metni dikkatli biçimde okuyarak önemli gördüğü yerlerin altını çizer.
- metni anlamaya çalışır.
- öğrencilere, metnin bitiminde ya sorular yöneltilir ya da kendileri soruları belirleyerek yanıtlamaya çalışır.
- yöneltilen sorulara uygun yanıtlar vermeye çalışır.
- verdiği yanıtları tekrar gözden geçirir.
- metinde anlamadığı noktalar olursa öğretmene sorar.
- farklı çözüm önerileri geliştirmeye çalışırlar.

Öğrenciler, örnekolay metnini okuduktan sonra metindeki soruları bireysel olarak yanıtlayabilirler. Öğrenciler, metindeki soruları yanıtladıktan sonra küçük gruplar

oluşturarak elde ettikleri yanıtları arkadaşlarıyla birlikte karşılaştırmalıdır. Yanıtlardan ortak ve farklı olanları tartışmalıdırlar (Harward Business School Faculty Research, 2004). Örnekolay yönteminde öğrencilerden, metinlerin analizlerini yapmaları, görüşlerini ve düşüncelerini açıklamaları, aktif olarak sınıf arkadaşlarıyla birlikte çalışmalara katılmaları istenmelidir (Melynyk, 2004, s.1).

1. 1. 4. 7. Örnekolay Yönteminin Uygulama Aşamaları

Örnekolay yönteminin sınıf ortamındaki öğretme-öğrenme sürecine bakıldığında üç aşamada olması gerektiği ve bu aşamalara göre uygulamanın yapılacağı belirtilmektedir (Allali, 2003; Melynyk, 2004 ve Batı Ontario Üniversitesi, 2004):

- Bireysel hazırlanma,
- Küçük grup tartışmaları,
- Büyük grup tartışmaları.

Örnekolay yönteminde belirtilen aşamalara bakıldığında, bireysel hazırlanma sürecinin küçük grup ve büyük grup tartışmalarının öncesinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında, her bir aşamanın başarıya farklı düzeylerde katkısının olacağı belirtilmektedir. Bireysel hazırlanma sürecinin kısa süreli döneminde öğrencilerin, ilk olarak baştan sona paragrafı okuması, kim, ne, niçin, ne zaman ve nasıl sorularına yanıt araması, hızlıca örnekolaya göz atması ve alt başlıkları gözden geçirmesi, örnekolayı bir kez daha taraması, örnekolayla ilgili soruları okuması ve yanıtlaması olarak belirtilmektedir. Örnekolay metinlerinin daha uzun olduğu süreçlerde, ilk olarak, örnekolayı okuma, konuyu tanımlama, örnekolay verilerini analiz etme, genel öneri seçeneklerini belirleme, karar ölçütlerini seçme, analiz ve değerlendirme seçeneklerini belirleme, alternatif tercihleri seçme, eylem ve uygulama planlarını geliştirme olarak belirtilmektedir (Allali, 2003).

Örnekolayların, küçük grup tartışmaları biçiminde yapılması, bireysel olarak her bir öğrencinin yapmış olduğu analizlerdeki güçlü ve zayıf yanların derinlemesine tartışılması sürecine büyük katkılar getirir. Küçük grup tartışmalarının kullanılmasının

birçok yararları bulunmaktadır. Bunlardan en önemli olanları, öğrenciler arasında işbirliğini artırması, sosyal becerileri geliştirmesi, empati kurabilme becerilerini geliştirmesi, farklı görüşlerin güçlü ve zayıf yönlerini fark edebilmeyi sağlaması ve bir problemle ilgili çözüm önerileri geliştirebilme olanağı vermesi olarak belirtilebilir (Muijs ve Reynolds, 2001, ss.30-31). Küçük grup tartışmalarının kullanılmasının bir yararı da, öğrencilerin sınıf tartışmalarına katılmadan önce analizlerini ve bilgilerini test etme, genişletme olanağı bulacakları bir ortam yaratmasıdır (Harling ve Akridge, 1998, ss.1-14). Bu aşamada öğrenciler içinde grup liderinin olmasına gereksinim duyulmamaktadır. Her öğrenci tam olarak hazırlığını yapmalı ve her bir öğrenci aktif olarak tartışmalara katılmalıdır. Genel olarak, küçük grup tartışmalarında öğrencilerin ortak düşünceye sahip olmalarına gerek bulunmamaktadır. Küçük grup tartışmaları öğrenmede bireysel olarak yapılan hazırlık sürecindeki çalışmalardan daha yüksek düzeyde öğrencilerin konuları öğrenmesini sağlayabilir (Allali, 2003 ve Batı Ontario Üniversitesi, 2004).

Örnekolay yönteminin bir diğer aşaması da, tüm sınıf tarafından gerçekleştirilen tartışmadır. Sınıf tarafından gerçekleştirilen tartışmalarda analizlere katkı getirilmektedir. Bunların dışında, düşüncelerin paylaşılarak sınıftaki öğrencilerin aktif dinleme becerilerine de katkılar sağlanmaktadır. Örnekolay yönteminde aktif dinlemenin iki yönlü katkısı olmaktadır. Bunlardan birincisi, tartışmanın akıcı geçmesini sağlamak; ikincisi, örnekolaydaki durumun daha iyi anlaşılıp yazılmasına önemli katkılar sağlamaktır (Melnyk, 2004 ve Batı Ontario Üniversitesi, 2004).

Örnekolay yönteminde öğretme-öğrenme sürecinin üç aşaması da örnekolay yönteminin etkili olarak kullanılabilmesinde önemli yararlar sağlar. Bu amaçla, öğrenme- öğretme sürecinin her aşamasında öğretmenin, yöntemin işleyişini bilmesi ve etkili olarak kullanabilme becerisine sahip olması gerekmektedir. Ayrıca öğretmen konunun uzmanı olmalıdır (Sönmez, 2001, s.289).

İlköğretim basamağındaki öğrencilere örnekolaya dayalı bir öğrenme-öğretme ortamında etkinlikler düzenlenebilmesi amacıyla kimi koşullar aranmaktadır. Bunlar

şöyle sıralanabilir (Eğitim Bahçesi, 2002; Sönmez, 2001, ss.284-285; Bilen, 1999, ss.177-178; Demirel, 2002, ss.62-63; Karakoç, 1993, ss.27-33 ve MPM, 1973, s.16):

- Örnekolaylar öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmalıdır.
- Örnekolaylar açık bir biçimde yazılmış olmalıdır.
- Örnekolaya ilişkin materyaller sağlanmalıdır.
- Örnekolay yönteminin etkili olarak kullanılması için öğrenciler, örnekolay yöntemiyle ilgili eğitim almalıdır.
- Hazırlanmış örnekolay metinleri 2-6 kişilik gruptan oluşan öğrencilere yazılı metin biçiminde verilmiş olmalıdır.
- Öğretmenin çok sabırlı olması ve işleyişi iyi bilmesi gerekmektedir. Eğer bilmiyorsa örnekolay yöntemiyle ilgili olarak eğitim almalıdır.
- Örnekolay metinlerinin öğretilecek konuyla ilgili olması sağlanmalıdır.
- Yöntemde her bir öğrencinin görevinin neler olduğu ile ilgili olarak bilgilendirme yapılmalıdır.
- Her öğrencinin vermiş olduğu yanıtlar ile diğer grup üyelerinin vermiş olduğu yanıtlar grup içinde tartışılarak grup kararı olarak belirlenmelidir.
- Her grubun vermiş olduğu yanıtlar sınıf içinde tartışılarak getirilen öneriler değerlendirilmelidir. Ortak olan öneriler tahtaya yazılmalıdır.

1. 1. 5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde önce, Türkiye’de yapılan araştırmalar ile ilgili bilgilere, daha sonra da, yurt dışında yapılan araştırmalar ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Pehlivan (1997) “ Örnekolay ve Oyun Yoluyla Öğretimin İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi” adlı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma deneysel bir çalışma olup ilköğretim dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yapılmıştır. Araştırmada deney grubuna “Vatan ve Millet” konusu ile ilgili olarak 21 ilke için yazılmış örnekolaylar kullanılmıştır. Diğer gruba ise, aynı konular kart oyunları, drama ve rol yapma ile oyunlaştırılarak verilmiştir. Araştırma sonucunda, örnekolay ve oyun

yoluyla öğretime dayalı gerçekleştirilen öğretim sonucunda öğrencilerin öğrenme düzeylerindeki fark, eğitsel oyunlarla öğretilen grup lehine anlamlı bulunmuştur.

Çakır (2002) tarafından yapılan “Fen Eğitiminde Örnekolaya Dayalı Bir Öğretim Yönteminin Geliştirilmesi, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” adlı araştırmada örnekolaya dayalı öğrenmenin, öğrenme stillerinin ve cinsiyetin öğrencilerin performanslarına, üst düzey öğrenme yeteneklerine, biyoloji dersine karşı tutumlarına ve akademik başarılarına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, 2000-2001 öğretim yılı güz döneminde Ankara Atatürk Anadolu Lisesi’nde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada farklı iki sınıftan toplam 74 lise ikinci sınıf öğrencisi yer almıştır. Sınıflardan birisi kontrol grubu olarak atanırken, diğer sınıf deney grubu olarak atanmıştır. Kontrol grubundaki öğrenciler sinir sistemi konularını geleneksel yöntemler kullanılarak işlerken, deney grubu öğrencilerine örnekolaya dayalı öğretim yöntemi uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak biyoloji başarı testi, biyoloji dersi tutum ölçeği ve öğrenme stilleri envanteri, uygulama başlamadan önce ön-test ve uygulama sonunda son test olarak uygulanmıştır. Örnekolaya dayalı öğrenme ile, öğrenme stilleri ve cinsiyetin, öğrencilerin performanslarına, biyoloji dersine karşı tutumlarına, üst düzey öğrenme yeteneklerine ve akademik bilgilerine etkisini analiz için çok yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Çalışmada uygulama bağımsız değişkeninin yanı sıra, cinsiyet ve öğrenme stilleri bağımsız değişkenleri de kullanılmıştır. Analizler sonucunda, örnekolaya dayalı öğrenmenin, öğrencilerin performanslarına ve akademik bilgilerine, biyoloji dersine karşı tutumlarına ve üst düzey düşünme yeteneklerine önemli katkıda bulunmadığı görülmüştür. Diğer taraftan öğrenme stilleri ve cinsiyetin, öğrencilerin biyoloji dersine karşı tutumlarına, performans yeteneklerine, üst düzey yeteneklerine ve akademik bilgilerine önemli etkisi bulunmadığı gözlenmiştir.

Alvarez ve diğerleri (1991) tarafından Amerika Birleşik Devletleri’nin Tennesse, Eyaletindeki Gallatin Lisesi’nde gerçekleştirilen “Örnekolaya Dayalı Öğretim ve Öğrenme: Disiplinlerarası Proje” adlı çalışma, bir proje çalışması biçiminde

gerçekleştirilmiştir. Projeye Gallatin Lisesi'nin dokuzuncu sınıf öğrencileri katılmıştır. Bu okulun bulunduğu bölgenin geçim kaynağı tarım ve endüstridir. Örnekolay metinleri, öğrencilerin Harper Lee'nin "To Kill A Mockingbird" romanında geçen temel kavramları sorgulayabilmelerine yardımcı olacak ve bu kavramları başka alanlara uygulayabilecek biçimde geliştirilmiştir. Her bir örnekolay kendi başına bağımsız olarak düzenlenmiştir. Çünkü, her biri problem çözme ve tanınmaları için farklı okuma, araştırma ve yazma becerilerini gerektirmektedir. Öğretmen merkezli ve hayali bir ortam yerine karşılıklı etkileşime dayalı olarak öğretmen ve öğrenci, öğrenme sürecinde aktif ve katılımcıdır. Örnekolaya dayalı öğretim ve öğrenme öğrencilere bu projede kendi şemalarını oluşturma ve yapılandırma aktif bir rol almalarını sağlayan bir forum sunmuştur.

Lindle (1990) tarafından gerçekleştirilen "Bir Örnekolay Yöntemi Uygulaması: Eğitim Yönetimi Öğrencilerinin Mikropolitik Analizleri Algılamaları ve Yönetimde Diğer Teorik Uygulamalar" adlı çalışmada, eğitim yönetimi öğrencilerinin iki yönetim teorisine yönelik algılama durumları (mikropolitik analizler ve geleneksel sosyal sistem yaklaşımları) araştırılmıştır. Çalışma yöntemi, eğitim yönetimi öğrencilerinin örnekolay metinlerini grup tartışması biçiminde yapması ile gerçekleşmiştir. Öğrenciler örnekolayları grup içinde tartışıp analiz etmiştir. İki zıt yönetsel kuram ile ilgili olarak sunular yapılmıştır. Çalışmaya iki grupta 16 ve 17 öğrenci olmak üzere toplam 33 öğrenci katılmıştır. Çalışmada, öğrencileri izlemek amacıyla teorileri algılamaları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Örnekolay yönteminin, yetişkinlerin öğrenmelerinde, derslerin öğretimi çalışmalarında, yönetici eğitiminin açıklayıcı bölümlerinde ve değerlendirilmesinde uygulanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Tillman (1992) tarafından gerçekleştirilen "Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Örnekolay Yönteminin Kullanılması Üzerine Bir Çalışma" adlı yarı deneysel bir çalışmada, ilköğretim alanındaki öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinde alması gereken başlıca derslerde uygulanan örnekolay yönteminin sonuçları incelenmiştir. Amaç olarak, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin, derse ilişkin başarılarına, örnekolayları yazılı olarak analiz yapabilmelerine, öğretmen eğitimindeki mihver dersler hakkındaki görüşlerine ve öğrenme deneyimlerinin niteliğine ilişkin algılarına

bakılmıştır. Araştırmada aynı dersin farklı bölümlerine katılan birbirine eşit olmayan gruplarda bulunan 21 öğrenciden oluşan deney grubu ve 30 öğrenciden oluşan kontrol grubu karşılaştırılmıştır. Kontrol grubuna geleneksel yaklaşımla öğretim yapılırken deney grubunda küçük gruplarla örnek olaylar incelenerek öğretim gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, iki grup arasındaki problem çözme becerilerinde farklılıklar bulunmuştur. Örnek olayları farklı bakış açılarıyla inceleme, örnek olayları çözümlemede farklı bilgileri kullanma ve geçerli görüşler öne sürme gibi noktalarda farklılıklar görülmüştür. Deney grubu yukarıda belirtilen tüm alanlarda kontrol grubuna göre, daha nitelikli problem çözme yeteneklerini sergilemiştir.

Adam (1992) tarafından “Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olaya Dayalı Öğretimin Kullanılmasına 11. Sınıf Öğrencilerinin Tepkileri” adlı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, örnek olaya dayalı öğretim yönteminin, Eğitim Bakanlığı’nın 2000 yılında geliştirmiş olduğu eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesine olan katkısı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya, kırsal kesimdeki bir lisenin üçüncü sınıfında okuyan Sosyal Bilgiler dersindeki 27 öğrenci seçilmiştir. Araştırmada, Harvard İşletme Okulu’nda kullanılan örnek olay yönteminin öğretim süreci ilkeleri kullanılmıştır. Orijinal örnek olaylar Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından programdaki materyaller ve konular göz önüne alınarak öğrenilecek konunun incelenmesini destekleyecek biçimde yazılmıştır. Bu araştırmada veriler, öğrenci anketleri, öğretmen görüşmeleri ve öğrencilerin grup çalışmalarının kaydedildiği video analiz sonuçlarından elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin, eleştirel düşüncelerindeki değişiklik algıları, öğrenmeye ilgi ve merakları, diğerlerinin görüş, tutum ve inançlarına saygıları konusundaki eğilimlerini yansıtmıştır. Ayrıca, öğrencilerin, konular hakkında daha fazla okuma, derste geçen konuları arkadaşlarıyla ve aileleriyle ders sonrasında tartışma, başkalarıyla daha etkili iletişim kurma eğilimlerinin arttığı görülmüştür.

Alvarez (1993) tarafından gerçekleştirilen “Birey Seçimli Örnek Olayların Yaratıcı Kullanımları” adlı araştırmada, öğrencilerin zihninde bulunan bilgileri aktif hale getirme, uyarılma ve ilişkilendirmede örnek olaya dayalı öğretimin etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma yarı deneysel olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, bir liseye devam eden 9. sınıf öğrencilerinden deney grubunda 48 öğrenci, kontrol grubunda ise

44 öğrenci denek olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol grupları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla öntest sonuçları, akademik not ortalamaları ve kur belirleme sınavı (İngilizce) sonuçlarına bakılmıştır. Öğretim materyali olarak, “To Kill A Mockingbird” adlı roman, siyah-beyaz film, 1930’lu yıllara ait değişik kitapçıklar, şiirler, makaleler, Müzik eserleri ve Sosyal Bilgiler, Matematik gibi alanlara hitap eden romanlardaki konuları analiz eden örnekolaylar kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin konu olarak düzenleme yapılan ve farklı alanlardan kendi seçtikleri örnekolayları kullanmaları, bilgilerini aktif hale getirmiş ve arttırmıştır. Ayrıca öğrenciler, karşılaştıkları yeni bilgilere verdikleri açıklamaları genişletme yeteneği kazanmışlardır.

Dawson (1994) tarafından “Örnekolaya Dayalı Öğretim Sınıflarında Öğrenci Katılımının ve Öğrenci-Öğretmen Etkileşiminin İncelenmesi” adlı araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, işletme lisansüstü öğrencilerinin örnekolaya dayalı öğretime aktif katılımı, öğrenme düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmaya lisansüstü düzeyde 58 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin dersleri videoya kaydedilmiş ve kaydedilen videolar çözümlenerek analiz edilmiştir. Öğrencilerin lisansüstü eğitim yaptıkları alanlar, lisans ortalamaları ve eleştirel düşünme becerilerinin derslerdeki akademik başarılarında önemli bir etken olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin sormuş oldukları bilişsel düzeydeki sorularla, öğrencilerin bilişsel düzeydeki vermiş oldukları yanıtlarda benzerlikler bulunmuştur. Araştırmanın sonucu, örnekolaya dayalı öğretimin en iyi aktif öğrenme tekniklerinden biri olduğunu göstermektedir.

Li (1996) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Öğrencilerinin Okuduğunu Anlamayı Geliştirmede Örnekolay Yönteminin Kullanılması” adlı bir çalışmada, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin örnekolay yöntemini kullanma olgunluğuna sahip olup olmadıkları ve örnekolay yönteminin ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlamayı geliştirmelerinde etkili olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada örnekolaya dayalı öğretim yönteminin hukuk, tıp ve ekonomi gibi alanlarda sık kullanılmasına rağmen ilköğretim öğrencileriyle nadiren kullanıldığı belirtilmiştir. Araştırmaya, örnekolay yöntem grubu, strateji grubu ve kontrol grubundan oluşan 62 ilköğretim

beşinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın uygulaması, ilk ve son haftaları test uygulaması olmak üzere sekiz hafta sürmüştür. Her hafta öğrencilere üç saat ders verilmiştir. Öğrencileri gözlemleyebilmek için altı hafta sonunda okuduğunu anlama sınavı ve öntest ve sontest yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri örnekolay yöntemini kullanmayı öğrenebilmiştir. Örnekolay yöntemi, deney grubunda ve strateji grubunda bulunan öğrencilerin okuduğunu anlamalarının geliştirilmesinde strateji yöntemine göre daha etkili bulunmuştur.

Lanna (1997) tarafından gerçekleştirilen “Örnekolay Yöntemini Kullanarak Öğrenci Bakış Açısını Değiştirme” adlı bir araştırmada, örnekolay yönteminin genel öğretmen eğitiminde geçerliliği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, araştırma, 56 öğretmen adayının katılımıyla iki grup olarak gerçekleştirilmiştir. Bu gruplardan biri, farklı örnekolay özelliklerini analiz etmek için problem çözme stratejilerini kullanmıştır. Bu grup örnekolay özelliklerini analiz etmede problem çözme stratejilerini kullanmayan gruba göre % 40 daha başarılı olmuştur. Araştırmada stratejinin belirleyici faktör olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun için, problem çözme sonuçlarıyla problem özelliklerini belirleme arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. Aralarında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Örnekolay yönteminin, örnekolayların sistematik olarak değiştiği ve öğretmen adaylarına bir örnekolaydan öğrendiklerini diğer örnekolaya aktarmasına rehberlik edecek stratejiler öğretildiğinde sınıftaki problem çözme becerilerini desteklediği görülmüştür. Bu durum öğretmen adaylarına bir problemleri öğrenmeyi farklı sayıdaki öğrencileri olan bir başka duruma aktarabilme eğitiminin verilebileceğini göstermiştir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının eğitiminde bilgiyi transfer ederek öğrenme ve problem çözme için örnekolay yönteminden yararlanılması gerektiği belirtilmiştir

Eid Abd El-Wahed (2001) tarafından gerçekleştirilen “Örnekolaya Dayalı Öğretimin Mısır’da İngilizce Öğretmenliği Bölümünde Okuyan Son Sınıf Öğrencilerinin Düşünce ve Tutumlarına Etkisi” adlı bir araştırmada, örnekolaya dayalı öğretimin eleştirel düşünme, akıl yürütme, esneklik, örnekolay yöntemine karşı tutumlarına ve yabancı dil olarak İngilizce’ye karşı tutumlarına olan etkileri araştırılmıştır. Bu araştırma, 1998-

1999 eğitim öğretim yılında Mısır'da okuyan Eğitim Fakültesi son sınıf İngilizce Bölümü öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya tam gün öğrenim gören 76 son sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırmada, öntest-sontest tek gruplu model kullanılmıştır. Öntestte eleştirel düşünmeyi, esnekliği, tutumları ölçen çeşitli ölçme araçları kullanılmıştır. Örnekolaya dayalı öğretim uygulandıktan sonra, aynı ölçme araçları yeniden uygulanmıştır. Örnekolaylar, eleştirel düşünmeyi, akıl yürütmeyi, farklı bakış açısı üretmeyi gerektirecek biçimde düzenlenmiştir. Araştırma sonucunda, örnekolaya dayalı öğrenmenin Mısırlı öğrencilerin eleştirel düşünceleri, akıl yürütmeleri ve düşüncede esneklik kazanmalarında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Örnekolay yöntemine olan tutum ve yabancı dil olarak İngilizce'ye olan tutumlarında anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Ayrıca, örnekolay yönteminin Mısırlı öğrencilere yardımcı olduğu görülmüştür.

Stokrocki (2001) tarafından gerçekleştirilen "Etnik Kökenleri Farklı Olan Sanat Öğretmenlerinin Video Örnekolaylarının Yorumlanması" adlı bir araştırmada, öğrencilere video örnekolaylarını yorumlamasını öğretmek için farklı etnik kökenlerden öğretmenlerin video örnekolayları incelenmiştir. Araştırmaya, Kuzey Arizona Üniversitesinden on öğrenci ve Rhode Island Grafik Okulu'ndan on öğrenci katılmıştır. Araştırma, yaz kursuna katılan lisansüstü öğrencilerinin kendi final projelerinin bir parçası olan deneysel araştırmalarını tamamlamaları için yapılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmen eğitiminin her düzeyinde video örnekolay yorumlamaları kullanılabilirliği görülmüştür. Bununla birlikte video örnekolayların, bir öğretim modeli olarak uygulanabilirliği belirtilmiştir. Ayrıca bu araştırmanın sonucunda farklı etnik kökene sahip öğretmenlerin ders işleyişlerinde, öğrenci etkileşimlerinde ve vücut dillerini kullanmalarında öğrencilerin öğrenme stilleriyle uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Maetozo (2003) tarafından gerçekleştirilen "Sağlık Derslerinde Örnekolay Yöntemi Kullanımına İlişkin Fakülte Öğrencilerinin Algılarının Araştırılması" adlı bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin bir kredilik sağlık dersi uygulamasında örnekolay yöntemini kullanmalarına ilişkin algılarının sonuçları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma, sekiz haftalık bir sürede gerçekleştirilmiştir. Derslerde öğretim yöntemi olarak;

doğrudan öğretim, anlatım/tartışma, ödev yaprakları ve sağlık dersinin temel konuları hakkında sınıf içinde üç tane örnekolay uygulaması gerçekleştirilmiştir. Örnekolay yönteminin uygulaması problem çözme grupları ve sınıf tartışmaları biçiminde olmuştur. Her grup içindeki katılımcı kendi çözüm önerilerini belirlemiştir. Belirlemiş oldukları önerileri grup arkadaşlarıyla tartışmışlardır. Her bir grubun belirlemiş olduğu ortak çözüm, öğrenciler tarafından raporlaştırılmıştır. Çalışmada öntest ve sontest uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öntest puanları ile sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Eğitim ister örgün, isterse yaygın olsun, yaşamla ilgili olmak durumundadır. Bunun için toplumsal yaşamı düzenleyen kuralların öğrenilmesi gereklidir. Yaşamın bireysel ve toplu olarak sürdürülebileceği gerçeğinin unutulmadan bireylerin yaşamla ilgili kuralları bilmelerine gereksinim vardır. Bu amaçla örnekolaya dayalı öğretim, ilköğretim basamağındaki çocukların başarı düzeylerinin yanı sıra yaşama uyum sağlamalarında büyük katkılar getirecek bir yöntemdir. Hayat Bilgisi dersinden beklenen, iyi bir yurttaş yetiştirmek olduğuna göre araştıran, sorgulayan, çözen ve üreten bir birey yetiştirmek amacına uygun bir öğretim yaklaşımı olarak örnekolay yöntemi kullanılabilir. Çünkü, Hayat Bilgisi dersi altı, yedi ve sekiz yaşlarındaki çocukların sosyal, zihinsel ve duygusal gelişimlerini desteklemek için sınıf öğretmenin elinde önemli bir araçtır (Türer, 1992, s.259).

Hayat Bilgisi dersiyle öğrencilerin aktif ve etkili bir biçimde öğrenme ortamına katılımlarının sağlanması örnekolay yöntemiyle daha uygun olabilir. Böylece, Hayat Bilgisi dersiyle sağlanan aktif öğretim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisine hazırlanmalarına da olanak sağlayacaktır. Örnekolay yöntemi, öğrencilerin bireysel ve toplu olarak öğrenme ortamına katılımlarını sağlayan bir yöntemdir. Hayat Bilgisi dersinde örnekolay yönteminin öğrencilerin öğrenmelerinde yararlı ve etkili bir yöntem olup olmadığının sınanması bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Örnekolaya dayalı öğretim yaklaşımı ile ilgili olarak gerçekleştirilen araştırmalardan anlaşılacağı gibi, bu öğretim yaklaşımı daha çok fen bilimleri, biyoloji, iktisat, hukuk vb. alanlarda uygulanmaktadır. İlgili alanyazın tarandığında, Hayat Bilgisi ile

ilgili olarak örnekolaya dayalı öğretimin çeşitli değişkenlere etkisini inceleyen araştırmalara rastlanmamıştır. İlköğretim alanında örnekolaya dayalı öğretimle ilgili olarak, yeni yeni çalışmaların yapılmaya başlanıldığı görülmektedir. Ancak, yapılan çalışmaların yeterli olduğu söylenemez. Alanyazındaki kaynaklarda, günümüz koşullarında öğrencinin aktif olacağı strateji, yöntem ve tekniklerin kullanılmasının öğrenci başarısında etkili olacağı belirtilmektedir. Bu amaçla, ilköğretim basamağında öğrencilerin aktif olacağı yöntemlerle ilgili araştırmaların artırılmasına gereksinim duyulmaktadır. Çünkü, Hayat Bilgisi dersinde amaç, öğrencinin içinde yaşadığı toplumla uyum içinde olmasını sağlayıcı bilgi, beceri ve tutum içinde olmasını gerçekleştirmektir (Arıbaş ve Yılmaz, 2004, ss.132-136). Bu araştırma da, araştırmacının “Örnekolaya dayalı öğretimin ilköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa olan etkisi nedir?” sorusuna yanıt aramasından kaynaklanmıştır.

1. 2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı “örnekolaya dayalı öğretimin ilköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa etkisini” ortaya koymaktır. Bu amaçla aşağıdaki denenceler kurularak sınanmıştır.

1. İlköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır.
2. İlköğretim 3.sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır.

1. 3. Araştırmanın Önemi

Hayat Bilgisi, çocukların hayal güçlerinin, ilgi alanlarının ve meraklarının çok yüksek olduğu gelişim dönemlerinde okutulmakta olan bir derstir. Hayat Bilgisi, öğrencilerin ilgi alanlarına, meraklarına ve hayal güçlerine yanıt verebilecek özelliklere sahip bir derstir. Kuşkusuz, bu dersten beklenen yararın sağlanması çocukların düşünme becerilerini geliştirecek, hayal güçlerinin zenginleşmesini sağlayacak, farklı düşünceleri rahat biçimde ifade etmelerini olanaklı kılacak yöntemlere bağlıdır. Bu yöntemler öğrenci merkezli öğretim etkinlikleriyle kullanılmaktadır. Bununla birlikte, öğrenci merkezli öğretim etkinliklerinin artırılmasında yarar olduğu alanyazındaki kaynaklarda da belirtilmektedir. Geleneksel öğretim yöntemleri, öğrencilerin bilgiyi öğrenmeleri ve öğrendikleri bilgiyi aktarmalarından öteye bir katkı getirmemektedir.

Hayat Bilgisi öğretimi, yaşamsal konuları içeren, işbirliğini artırıcı, araştırmaya, tartışmaya ve problem çözmeye dayalı yöntem ve yaklaşımların kullanılmasıyla verimli hale gelebilir. Bu amaçla, yapılacak araştırmalarda alanyazındaki çalışmaların bulguları dikkate alınmakta, kullanılacak yeni yaklaşım ya da yöntemlerin etkililiği sınanmaya çalışılmaktadır. Örnekolaya dayalı öğretimin, Hayat Bilgisi dersinde geleneksel yöntem ve yaklaşımların yerine kullanılması, öğrenmenin kalıcı ve zevkli olmasına büyük katkı sağlayacaktır. Örnekolaya dayalı öğretim, öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmelerinde, eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesinde ve yaratıcılıklarının zenginleşmesinde etkili olacaktır. Bunun yanında, araştırmanın sonuç ve önerileri, ülkemizdeki ilköğretim kurumlarında daha etkili Hayat Bilgisi öğretiminin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacağı ve öğrenci merkezli öğretimin diğer disiplinlerdeki uygulamalarına ilişkin yapılacak araştırmalarda, araştırmacılara ışık tutacağı beklenmektedir.

1. 4. Sınırlılıklar

Bu araştırma için belirlenen sınırlılıklar şöyle açıklanabilir:

1. Araştırma ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersi “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” üniteleri ile sınırlıdır.

2. Araştırmada elde edilen bulgular, 2003-2004 öğretim yılının birinci döneminde Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu 3-B ve 3-C sınıflarına devam eden öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

3. Araştırma, örnekolay biçimlerinden genel biçim ve sunuş biçimi örnekolaylarıyla sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Hayat Bilgisi: Doğal ve toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler bütünü (Sönmez, 1998, s.2).

İlköğretim: Bütün yurttaşların, milli eğitim amaçlarına uygun olarak beden, zihin ve ahlâk bakımından gelişmelerine hizmet eden sekiz yıllık zorunlu temel öğretim basamağı (Sözer, 2000, s.119).

Örnekolay yöntemi: Gerçek yaşamda karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında çözülmesi yoluyla öğrenme (Demirel, 2002, s.62).

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, problemin çözümünde izlenen yönteme yer verilmiş ve sırası ile araştırma modeli, araştırmaya katılan deneklerin seçimi, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel yöntem ve teknikler anlatılmıştır.

2. 1. Araştırmanın Modeli

Örnekolaya dayalı öğretimin ilköğretim Hayat Bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa etkisini sınamaya yönelik olan bu araştırmada, gerçek deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu” deneme modeli kullanılmıştır. Öntest-sontest kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunmakta; her iki grupta da deney öncesi ve sonrası ölçmeler yapılmaktadır (Karasar, 2004, s.97).

2. 2. Denekler

Bu araştırmaya, 2003-2004 öğretim yılının güz döneminde Eskişehir Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu’na devam eden 3-B ve 3-C sınıflarındaki öğrenciler katılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesinde, yansız atama yöntemi benimsenmiş ve bu amaçla 3-B ve 3-C sınıfları arasında kura çekilmiştir. Çekilen kura sonucu, 3-B sınıfı deney grubu, 3-C sınıfı da kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubunda 34 öğrenci, kontrol grubunda ise 32 öğrenci bulunmaktadır.

Araştırmanın yapılacağı sınıfın üçüncü sınıf olmasının nedeni, öğrencilerin Hayat Bilgisi dersini iki yıldır okumaları; dolayısıyla Hayat Bilgisi dersinde “Yaşadığımız Yer ve Toplum Hayatımız” ünitelerine benzer konularla ilgili olarak iki yıldır bilgi edinmiş olmalarıdır. Örnekolaya dayalı öğretimin gerçekleştirilmesi, öğrencilerin öğrenecekleri yeni konulara ilişkin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve gelişim özelliklerinin uygun olmasına bağlıdır. Buna göre, üçüncü sınıf öğrencilerinin örnekolaya dayalı olarak yapılacak öğretime uygun hazırbulunuşluk düzeylerini ve gelişim özelliklerini taşıdığı

söylenbilir. Araştırmaya ilişkin uygulamanın Eskişehir Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu'nda yapılmasında, okul yönetiminin ve öğretmenlerin araştırmacıyla işbirliği yapmada istekli olmaları; öğretmenlerin ve okul yönetiminin bilimsel araştırmalara ilgi duyması; dolayısıyla, araştırmacının araştırma için gerekli koşulları daha iyi ve daha kolay düzenleyebileceği düşüncesi etkili olmuştur.

2. 2. 1. Denkleştirme

Araştırma kapsamına giren deneklerin denkleştirilmesinde, öğrencilerin bir önceki yıldan aldıkları Hayat Bilgisi dersi dönem sonu karne not ortalamaları ve araştırma kapsamındaki ünitelerin başarı testlerinden aldıkları puanlardan elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Buna göre, araştırma kapsamına giren sınıflardan deney grubundaki 3/B sınıftan 34 öğrenci, kontrol grubundaki 3/C sınıftan 32 öğrenci denekleri oluşturmuş ve bu öğrenciler denkleştirme işlemine tabi tutulmuştur.

Araştırma kapsamına giren deneklerin bağımsız değişken dışında diğer değişkenler bakımından denkleştirilmesi gerekmiştir. Çünkü, araştırmada denenmek istenen bağımsız değişkenlerin deney ve kontrol gruplarında kontrol altına alınması gerekmektedir. Değişken kontrolünde amaç, iç geçerliği artırmak, araştırma ile elde edilecek sonucun yalnızca denenen bağımsız değişkenden sağlanmasını istemektir (Karasar, 2004, s.92). Bu amaçla yapılan denkleştirme işleminde, deney ve kontrol gruplarında benzer özellikleri taşıyan denekler bulundurulmaya çalışılmıştır. Böylelikle, deney ve kontrol gruplarına etki edebilecek diğer değişkenlerin kontrol altına alınmaya çalışılması, elde edilecek verilerin, örnekolaya dayalı öğretimle elde edildiğini göstermesi açısından gerekli görülmüştür.

Denkleştirme işleminde, “denkleştirilmiş grup yöntemi” kullanılmıştır. Bu yöntemde gruplar, etkisi ölçülmek istenilen bağımsız değişken dışında, kontrol edilebilen diğer değişkenler bakımından birbiriyle denkleştirilmektedir. Bu amaçla araştırmada, öğrencilerin ikinci sınıf Hayat Bilgisi dersi dönem sonu karne notlarından (Ek- 8) ve öntest uygulaması sonucu aldıkları puanlardan (Ek- 14) yararlanılmıştır. Sonuç olarak

deney ve kontrol gruplarından 10 erkek ve 10 kız olmak üzere toplam 20'şer öğrenci denkleştirilmiş; böylece, araştırma 40 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Denkleştirmenin ilk basamağında, ikinci sınıf Hayat Bilgisi dersi dönem sonu karne not ortalamaları incelenmiş ve deney ve kontrol gruplarında aynı nota sahip eşit sayıda kız ve erkek öğrencinin olmasına dikkat edilmiştir. Her öğrencinin notları diğer gruptaki öğrencilerin notlarıyla eşleştirilmeye çalışılmıştır. Notları birbirine denk olmayan öğrenciler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Karne notları ve bu not ortalamalarına sahip öğrenci sayıları ve oranları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Örneklemdenki Öğrencilerin Özellikleri

Özellik	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Karne Notları				
4	4	20	4	20
5	16	80	16	80
Cinsiyet				
Kız	10	50	10	50
Erkek	10	50	10	50
Toplam	20	100	20	100

Tablo 2 incelendiğinde, karne notları bakımından deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin birbirine denk olduğu söylenebilir. Denkleştirmenin ikinci basamağında, denekler başarı testlerinden aldıkları puanlara göre de denkleştirilmiştir. Bu amaçla, deneklerin Hayat Bilgisi dersi başarı testinden elde ettikleri puanlar denkleştirme işleminde kullanılmıştır. İşlem sırasında deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin puanlarının birbirlerine denk olmasına özen gösterilmiştir. Deneklerin Hayat Bilgisi dersi başarı testlerinden aldıkları puanlara ilişkin istatistiksel veriler Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Puanlarına Göre Durumu

Ünite	Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	Serbestlik Derecesi (Sd)	t Değeri	Anlamlılık Düzeyi (p)
Yaşadığımız Yer	Kontrol Grubu	20	64.00	11.46	38	0.73	> 0.05
	Deney Grubu	20	61.20	12.52			
Toplum Hayatımız	Kontrol Grubu	20	78.20	10.97	38	1.16	> 0.05
	Deney Grubu	20	73.40	14.87			

t tablo: 2.02

Tablo 3'ten anlaşılacağı üzere, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında “Yaşadığımız Yer” ünitesinde kontrol grubu lehine 2.80 puan fark bulunmaktadır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve $t=0.73$ değeri bulunmuştur. Bu değer 38 serbestlik derecesinin 0.05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 değerinin altında bulunmaktadır. “Toplum Hayatımız” ünitesinde ise, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 4.80 puan fark bulunmaktadır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve $t= 1.16$ değeri bulunmuştur. Bu değer 38 serbestlik derecesinin 0.05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 değerinin altında bulunmaktadır. Bu sonuçlar, her iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Bir başka deyişle, her iki grupta yer alan öğrencilerin deney öncesinde, “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerine göre Hayat Bilgisi dersine yönelik başarı durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

2. 3. Veriler ve Toplanması

Araştırmanın kuramsal boyutunun oluşturulabilmesi için konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranmış ve konu uzmanlarının görüşlerinden büyük ölçüde yararlanılmıştır.

Araştırma probleminin çözümü için öğrencilerin denkleştirilmesinde kullanılmak üzere ikinci sınıf Hayat Bilgisi dersi dönem sonu karne not ortalaması, öğrencilerin Hayat Bilgisi dersindeki akademik başarılarını ve hatırlama düzeylerini ölçmeye yönelik başarı testleri, ayrıca, Hayat Bilgisi dersinin örnekolaya dayalı öğretime göre işlenebilmesi için ders planları ve sınıf içi etkinlikler için yazılı örnekolay metinleri ve örnekolay metinlerinin resimli biçimleri hazırlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan başarı testleri ve ders materyalleri (örnekolay metinleri ve metinlerle benzer olan resimler) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

2. 3. 1. Öğrencilerin Akademik Başarılarını ve Öğrenmede Kalıcılık Düzeylerini Ölçmeye Yönelik Başarı Testleri

Bu araştırma ile Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin başarıya ve hatırlama düzeyine etkisini sınamak için programın amaçları göz önünde bulundurularak, “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerinde akademik başarı ve öğrenmede kalıcılık düzeylerini ölçmeye yönelik 25'er soruluk çoktan seçmeli türde üç seçenekli başarı testleri hazırlanmıştır. Ölçme aracını geliştirmek için öncelikle, “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerinin davranış analizi yapılarak ünitenin amaç ve davranışsal amaçları (Ek-2; Ek-3) belirlenmiş, ilköğretim okulları Hayat Bilgisi öğretim programında yer alan (MEB, 2000) amaç ve davranışsal amaçlara ait soru sayıları araştırmacı tarafından hazırlanan belirtke tablosunda (Ek-4; Ek-5) verilmiştir. “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerindeki saptanan davranışların her birini ölçmek için 25'er adet çoktan seçmeli test maddesi geliştirilmiştir.

Testin kapsam geçerliği için uzman ve öğretmen görüşleri alınmıştır. Bu amaçla, test konu uzmanlarının ve öğretmenlerin görüşlerine sunulmuş, onların olumlu görüşleri alındıktan sonra da uygulanmak üzere çoğaltılmıştır.

Testin güvenilirliği için de KR-20 formülünden yararlanılmıştır. KR-20, ölçme aracının içindeki her bir maddenin güçlük derecesini ve iç tutarlılık ölçüsünü veren bir güvenilirlik katsayısıdır (Tan, Kayabaşı ve Erdoğan, 2003, s.219 ve Tekin, 1977, s.47).

$$PKR20 = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{\sigma^2} \right)$$

Buna göre test, seçilen örneklem dışındaki bir ilköğretim okulundaki benzer bir gruba uygulanmış, sonra test sonuçları bilgisayarda ITEMAN (Item and Test Analysis Program) madde analizine tabi tutulmuştur. Daha sonra da analiz sonuçları elde edilmiş ve başarı testlerinin güvenilirlik katsayıları “Yaşadığımız Yer” ünitesi için 0.87 ve “Toplum Hayatımız” ünitesi için de 0.86 olarak bulunmuştur. Grup karşılaştırmasında kullanılmak üzere hazırlanan testlerin maddelerinin ortak faktör varyanslarının 1.00 ya da 0.66 üzerinde olmasının iyi olabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2002, s.119).

2. 3. 2. Örnekolaya Dayalı Öğretim Materyalleri

Örnekolaya dayalı öğretim materyallerinin geliştirilmesi sürecinde önce, Hayat Bilgisi üçüncü sınıf “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerinin amaçları ve davranışsal amaçları belirlenmiş, sonra bu amaçların öğrencilere kazandırılması için işlenecek dersin planları ve ders sırasında kullanılacak olan örnekolaya dayalı öğretim materyalleri hazırlanmıştır. Örnekolaya dayalı öğretim materyallerinin hazırlanması sırasında, materyallerin, programda yer alan amaçları gerçekleştirecek nitelikte ve öğrenci düzeyine uygun olmasına özen gösterilmiştir.

Hazırlanmış olan örnekolay metinleri ilk olarak, dil bakımından incelenmesi amacıyla Türk Dili uzmanlarına incelenmiştir. İnceleme sonucunda dil yönünden eksik olan tarafları düzeltilmiştir. Örnekolay metinleri daha sonra eğitim uzmanları tarafından incelenmiştir. Yapılan incelemeler ışığında örnekolay metinleri tekrar gözden geçirilmiştir. Daha sonra, ilköğretim üçüncü sınıflarda uygulanacağı için örnekolay metinleri ilköğretim okullarındaki ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerine dağıtılmıştır. Sınıf öğretmenlerinden örnekolay metinlerinin açık, anlaşılır ve üçüncü sınıf düzeyine uygunluğuna göre değerlendirmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin değerlendirmeleri sonucunda bazı örnekolay metinleri düzeltilmiş, bazıları da yeniden yazılmıştır.

“Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerinin amaçları ve davranışsal amaçları doğrultusunda örnekolay metinleri hazırlandıktan sonra her bir örnekolay metninin resimli biçimi de hazırlanmıştır. Yazılı olarak hazırlanan örnekolay metinlerinin (genel biçim), resimli olarak anlatıldığı biçimleri de (sunuş biçimi) hazırlanmıştır. Hazırlanan resimlerin renkli olmasına ve renklerinin de canlı olmasına özen gösterilmiştir. Bu biçimdeki örnekolay metinlerinin hazırlanmasının amacı, ilköğretim üçüncü sınıf düzeyindeki öğrencilerin (6-9 yaş grubu) somut öğrenme döneminde olmasındandır. Böylece, öğrenciler, hem yazılı olarak hazırlanan metni okuma, hem de resimli olarak hazırlanmış biçimini görme olanağını bulmuşlardır. Hazırlanan resimler Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Öğretmenliği Programı öğretim elemanlarına gösterilmiştir. Örnekolay metinlerinde konularla ilgisi olmayan resimler tekrar gözden geçirilmiştir.

Örnekolay metinlerinin uygulamada işe yarayıp yaramayacağını belirlemek amacıyla Ekim 2003 tarihinde Şehit Ali Gaffar Okkan ilköğretim okulunun deney ve kontrol grubu dışında kalan 3/A sınıfında pilot uygulaması yapılmıştır. Örnekolay metinlerinden birkaçı 40 dakikalık ve 80 dakikalık ders sürelerinde denenmiştir. Deneme sonunda örnekolay metinleri için 80 dakikalık sürenin daha uygun olacağı görülmüştür. Bunun yanı sıra, uzun olarak hazırlanmış, açık ve anlaşılır olmayan metinlerin de öğrenciler tarafından beğenilmediği tespit edilmiştir. Belirlenen tespitler doğrultusunda örnekolay metinleri tekrar gözden geçirilerek öğrencilerin düzeylerine uygun duruma getirilmiştir.

2. 3. 3. Denel İşlem (Uygulama)

Veri toplama araçları (Ek-6; Ek-7; Ek-8), örnekolaya dayalı öğretim uygulaması sırasında kullanılacak ders planları ve öğretim materyalleri (Ek-12; Ek-13) hazırlandıktan sonra uygulamanın Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu'nda yapılabilmesi için Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin alınmıştır (Ek-1). Deney ve kontrol grupları yansız atama yoluyla belirlendikten sonra, deney grubunun öğretmenine araştırmanın konusu ve nasıl yürütüleceği ile ilgili bilgiler verilmiştir. Ayrıca, öğrencilere araştırmanın kapsamı hakkında bilgi verilerek

kendilerinin bu araştırma için denek olarak seçildikleri söylenmiş ve öğrencilere güdüleyici bir konuşma yapılmıştır. Daha sonra, her iki gruba “Yaşadığımız Yer” ünitesi öntest olarak uygulanmıştır. Böylece, araştırmanın uygulamasına 2003-2004 öğretim yılının birinci döneminde başlanmıştır. 17 Kasım 2003 ile 31 Aralık 2003 tarihleri arasında haftada beş saat olmak üzere toplam altı haftalık bir süre içinde gerçekleştirilen uygulama süresince, denkleştirme sonucu araştırmanın kapsamı dışında bırakılan öğrenciler de denkleştirilen öğrencilerle birlikte öğrenim görmüşlerdir. Bu süre içinde deney grubunda örnekolaya dayalı öğretim yaklaşımı uygulanmış; kontrol grubunda ise, geleneksel biçimde ders işlenmiştir.

Uygulamanın başlamasından önce araştırmacı tarafından bir uygulama yönergesi (Ek-9) hazırlanmış ve uygulama, bu yönergeye göre sınıf öğretmeni tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, öğretmenin uygulamayı yapabilme durumunun belirlenebilmesi için, öğretmen, başta Hayat Bilgisi dersi olmakla birlikte Türkçe, Matematik ve bireysel ve toplu etkinlikler derslerinde izlenmiştir. Yapılan izleme sonucunda, öğretmenin örnekolaya dayalı öğretimi yapabilecek özellikte olduğu kanısına varılmıştır.

Öğretmene örnekolaya dayalı öğretimin ne olduğu, örnekolaya dayalı öğretimin uygulama koşulları, öğretmen ve öğrenci rolleri hakkında bilgi verilmiş; araştırmanın uygulama yönergesi gösterilerek açıklamalar yapılmıştır. Daha sonra da, sınıfta, araştırmacı tarafından örnek uygulama yapılmıştır. Örnek olarak gerçekleştirilen uygulama öğretmenle birlikte değerlendirilmiştir. Öğretmenin örnekolaya dayalı öğretimle ilgili olarak yapılan uygulama hakkındaki soruları yanıtlanmıştır. Öğretmene, örnekolaya dayalı öğretimi gerçekleştirmede dikkat etmesi gereken noktalar kendisine tekrar hatırlatılmıştır. Bu açıklamalar sonucunda, öğretmene örnek uygulama yaptırılmıştır. Yapılan uygulama sonunda öğretmenin uygulaması değerlendirilerek aksaklıklar giderilmiştir.

Çalışmalar süresince sınıfta öğretmen ve öğrencilerin ortak kararı doğrultusunda çalışma grupları oluşturulmuştur. Her grupta beşer öğrenci bulunmuştur. Gruplar oluşturulduktan sonra kendilerine grup adları bulmaları istenmiştir. Öğrenciler, öğrenme

sürecine etkili olarak katılmışlardır. Öğrencilerin birbirlerine verdikleri yanıtları dinlemeleri ve farklı yanıtlar bulmaları özendirilmiştir. Öğrenciler, örnekolay metinlerini ve resimleri dikkatli biçimde incelemişler, yanıtlarını vermek için istekli davranmışlardır. Gerektiğinde öğretmenden yardım almışlardır.

Deney grubundaki öğretim, hazırlanan uygulama yönergesi (Ek-9) ve gözlem formu (Ek-10) doğrultusunda yürütülmüştür. Buna göre, öğretmen dersin amaçlarını ve konusunu belirttikten sonra araştırmacı tarafından hazırlanan metinlerle benzer olan renkli resimleri öğrencilere dağıtmıştır. Her bir öğrencinin örnekolay metinleriyle ilgili resimler hakkında akıl yürütmeleri istenmiştir. Bununla birlikte öğrenciler, dağıtılacak metnin konusunun ne olabileceği konusunda akıl yürütmüşlerdir. Yapılan bu çalışmadan hemen sonra öğrencilere, örnekolay metinleri dağıtılmış ve öğrencilerden metni okumaları istenmiştir. Öğrenciler, metni okuduktan sonra metindeki soruları yanıtlamışlardır. Soruların yanıtlanması bittikten sonra, öğrencilerin verdikleri yanıtları sınıfla paylaşmaları sağlanmıştır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar tahtaya öğretmen ya da öğrenciler tarafından yazılmıştır. Öğrencilerin vermiş oldukları ortak yanıtlar ve farklı yanıtlar öğrenciler tarafından tekrar özetlenmiştir. Örnekolay metnin bitiminden sonra öğretmen konuyla ilişkili tartışma sorusunu öğrencilere yöneltmiş ve öğrencilerin bazılarının soruyla ilgili görüşlerini almıştır. Her tartışma sürecinde farklı öğrencilerin tartışma grubu içinde yer almasına dikkat edilmiştir. Örnekolay metinleriyle ilgili olarak öğrencilerin anlamadıkları noktalar öğretmen tarafından açıklanmıştır. Öğrencilerin bir örnekolay metnindeki soruları yanıtlaması 20 dakikayı almıştır. Bir ders saati süresince öğrencilerin örnekolay metnin uzunluğuna göre bir ya da iki tanesinin sorularını yanıtladıkları görülmüştür. Amaç ve davranışsal amaçlara göre hazırlanmış örnekolay metinlerinden bazılarının tekrar olması nedeniyle öğrenciler tarafından yanıtlanması araştırmacı ve öğretmen tarafından gerekli görülmemiştir. Bununla birlikte, ünite süresinin az olması da böyle bir karar almada etkili olmuştur.

Öğretmen, örnekolaya dayalı öğretim sürecinde planlama, düzenleme ve rehberlik rollerini iyi biçimde yerine getirmiştir. Öğretmen, örnekolaya dayalı öğretimin etkili biçimde gerçekleştirilmesinde öğrencilerin derse güdülenmeleri ve etkili katılımlarının sağlanmasında önemli rol üstlenmiştir. İlk başlarda yöntemin farklılığı karşısında

zorlanmalarına karşın birkaç ders sonrasında öğretmen ve öğrencilerin metinlere ve resimlere karşı olan ilgi ve dikkatleri artmıştır. Öğretmen sorularıyla öğrencileri yönlendirmede oldukça başarılı olmuştur.

Üç hafta süren “Yaşadığımız Yer” ünitesi tamamlandıktan sonra bu ünite için hazırlanmış başarı testi öğrencilere sontest olarak uygulanmıştır. Birinci ünite ile ilgili etkinlikler tamamlandıktan sonra, ikinci ünite olan “Toplum Hayatımız” ünitesine geçilmiş ve bu ünite için hazırlanmış başarı testi öntest olarak uygulanmıştır. Üç hafta süresince “Toplum Hayatımız” ünitesi işlendikten sonra her iki gruba “Toplum Hayatımız” ünitesi başarı testi sontest olarak uygulanmıştır. Her iki ünitenin başarı testlerinin sontest olarak uygulanmasından 21 gün sonra ise, öğrencilerin öğrenmedeki kalıcılık düzeylerini ölçmek için başarı testleri yeniden uygulanmıştır. Araştırma kapsamına iki ünite alındığından ünitelerin başarı testlerinin öntest, sontest ve öğrenmede kalıcılık testleri farklı zamanlarda yapılmış; istatistiksel çözümlenmeler sırasında öğrencilerin “Yaşadığımız Yer” ünitesinden aldıkları öntest, sontest ve öğrenmede kalıcılık testi puanları ile “Toplum Hayatımız” ünitesinden aldıkları öntest, sontest ve öğrenmede kalıcılık testi puanları ayrı ayrı hesaplanarak elde edilmiştir (Ek-14; Ek-15; Ek-16).

Deney grubunda gerçekleştirilen örnekolaya dayalı öğretimin gerektiği biçimde (yönergeye uygun) yapılıp yapılmadığı, araştırmacı ve bağımsız bir gözlemci tarafından izlenmiştir. Doldurulan gözlem formu (Ek-10) raporlarının değerlendirilmesi sonucunda, uygulamanın belirlenen ilkeler doğrultusunda gerçekleştirildiği görülmüştür (Ek-11). Ancak, öğrencilerin küme içinde işbirliği yapmalarında zaman açısından sıkıntılar olması nedeniyle, örnekolay metinleriyle ilgili çalışmaların bitiminde her gruptan seçilmiş öğrenciler tarafından yapılması gereken konunun özetlenmesi araya yapılmıştır. Konuların pekişmesi için yapılması gereken etkinlikler ünite süresi ve konuların çokluğu nedeniyle çoğu zaman yaptırılmamıştır. Ayrıca, çalışmanın 80 dakikalık bir bölümü kamerayla kayda alınmıştır. Çekilen kamera görüntülerinde çalışmanın yönergeye uygun olarak gerçekleştirildiği görülmüştür.

Denel işlemin tamamlanmasından sonra uygulamayı gerçekleştiren öğretmen ve öğrencilerin örnekolaya dayalı öğretimle ilgili olarak gerçekleştirilen uygulamalara ilişkin görüşleri alınmıştır.

Kontrol grubundaki öğrenciler ise, Hayat Bilgisi ders kitabındaki ve dergilerden ilgili konuları okuyarak, anlatarak ve öğretmenlerinin konu ile ilgili açıklamalarını dinleyerek öğretmen merkezli geleneksel bir öğretim gerçekleştirmişlerdir.

2. 4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırma kapsamına giren deneklerle ilgili ölçmeler tamamlandıktan sonra verilerin çözümlenmesine geçilmiştir. İstatistiksel hesaplamalar deney grubunda 20, kontrol grubunda 20 olmak üzere toplam 40 denek üzerinde gerçekleştirilmiştir. Deneklerin puanları kodlanmadan önce teker teker kontrol edilmiş, bu kontrol sonucu elde edilen bilgiler, bilgi formlarına işlenerek bilgisayara aktarılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest puanları elde edildikten sonra, grupların puan ortalamaları ile dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmıştır. Gruplararası karşılaştırmalarda t testinden yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak .05 güven düzeyi benimsenmiştir.

Bu araştırmayla ilgili istatistiksel çözümlenelerde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ve ITEMAN (Item and Test Analysis Program) paket programlarından yararlanılmıştır.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın temel amacına uygun olarak ele alınan problemin çözümü için Bölüm 2’de açıklanan yöntemle toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir. Bulguların ve yorumların raporlaştırılmasında “raporda uyum” ilkesi (Kaptan, 1995, s.164-165) doğrultusunda denencelerde izlenen sıra dikkate alınmıştır.

Araştırmanın birinci denencesinde, “İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile, örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olup olmadığı ” sınıanmıştır.

Bunun için, Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile, geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarılarını ölçmek amacıyla öntest niteliğinde başarı testleri uygulanmıştır. Deneklerin bu testlerden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ortalamalar arasındaki fark t testi ile sınıanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest niteliğindeki başarı testlerinden aldıkları puanlar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Öntest Puanlarına İlişkin Bulgular

Ünite	Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	Serbestlik Derecesi (Sd)	t Değeri	Anlamlılık Düzeyi (p)
Yaşadığımız Yer	Kontrol Grubu	20	64.00	11.46	38	0.73	> 0.05
	Deney Grubu	20	61.20	12.52			
Toplum Hayatımız	Kontrol Grubu	20	78.20	10.97	38	1.16	> 0.05
	Deney Grubu	20	73.40	14.87			

t tablo: 2.02

Tablo 4’te görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında “Yaşadığımız Yer” ünitesinde kontrol grubu lehine 2.80 puanlık fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı grupların puan ortalamalarına t testi uygulanarak sınanmış ve $t=0.73$ değeri bulunmuştur. Bu değer 38 serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 t tablo değerinin altında bulunmaktadır. “Toplum Hayatımız” ünitesinde ise, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin öntestten elde ettikleri puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 4.80 puan fark bulunmaktadır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve $t=1.16$ değeri bulunmuştur. Bu sonuçlar, her iki grubun puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olmadığını göstermektedir. Bir başka deyişle, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin, Hayat Bilgisi dersindeki başarıları bakımından deney öncesi durumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Daha sonra, uygulamanın etkililiğini gözlemek amacıyla her iki grupta yer alan öğrencilerin sontest puanlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Bunun için, deney ve kontrol gruplarının sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Örnekolaya dayalı öğretimin, öğrencilerin akademik başarılarına etkisini ölçmeye yönelik yapılan ünite başarı testlerinden sontest puanlarıyla ilgili bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular

Ünite	Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	Serbestlik Derecesi (Sd)	t Değeri	Anlamlılık Düzeyi (p)
Yaşadığımız Yer	Kontrol Grubu	20	88.60	6.65	38	3.80	< 0.05
	Deney Grubu	20	95.60	4.83			
Toplum Hayatımız	Kontrol Grubu	20	84.20	10.73	38	3.24	< 0.05
	Deney Grubu	20	93.80	7.72			

t tablo: 2.02

Tablo 5'ten anlaşılacağı gibi, örnekolaya dayalı öğretimin gerçekleştirildiği deney grubundaki öğrencilerle örnekolaya dayalı öğretimin gerçekleştirilmediği kontrol grubundaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puan ortalamaları arasında “Yaşadığımız Yer” ünitesinde deney grubu lehine 7.00 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınanmış ve $t = 3.80$ değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer 38 serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 tablo değerinden oldukça büyüktür. “Toplum Hayatımız” ünitesinde ise, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin son testten elde ettikleri puan ortalamaları arasında kontrol grubu lehine 9.60 puan fark bulunmaktadır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve $t = 3.24$ değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer 38 serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 tablo değerinden oldukça büyüktür. Bu bulgular; ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarıları ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulanmadığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle, bu bulgular, Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin başarılarını artırmada, örnekolaya dayalı öğretimin, geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece, Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulanmadığı kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu öne süren birinci denence doğrulanmıştır.

Araştırmanın bu bulguları, Maetozo (2003) tarafından yapılan “Sağlık Derslerinde Örnekolay Yöntemi Kullanımına İlişkin Fakülte Öğrencilerinin Algılarının Araştırılması”; Çakır (2002) tarafından yapılan “Fen Eğitiminde Örnekolaya Dayalı Bir Öğretim Yönteminin Geliştirilmesi, Uygulanması ve Değerlendirilmesi”; Dawson (1994) tarafından “Örnekolaya Dayalı Öğretim Sınıflarında Öğrenci Katılımının ve Öğrenci-Öğretmen Etkileşiminin İncelenmesi”; Li (1996) tarafından gerçekleştirilen “İlköğretim Öğrencilerinin Okuduğunu Anlamayı Geliştirmede Örnekolay Yönteminin Kullanılması” adlı araştırmaların örnekolaya dayalı öğretimin öğrenci başarısını artırdığına yönelik bulgularıyla örtüşmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, Pehlivan'ın (1997) “ Örnekolay ve Oyun Yoluyla Öğretimin İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi” adlı araştırmasında örnekolay yönteminin öğrenci başarısı üzerinde etkili olmadığı bulgusuyla örtüşmemektedir.

Araştırmanın ikinci denencesinde de, “İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile, örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olup olmadığı” sınıanmıştır.

Bu amaçla, başarı testleri, deney ve kontrol grubundaki öğrencilere 21 gün sonra kalıcılık testi olarak uygulanmış; bu testten aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış; puan ortalamaları arasındaki fark t testi ile sınıanmıştır. Gerek deney, gerekse kontrol grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan kalıcılık testi puanlarıyla ilgili bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Gruplarının “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” Üniteleri Başarı Testleri Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkin Bulgular

Ünite	Öğrenci Grupları	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (SS)	Serbestlik Derecesi (Sd)	t Değeri	Anlamlılık Düzeyi (p)
Yaşadığımız Yer	Kontrol Grubu	20	86.20	11.99	38	2.14	< 0.05
	Deney Grubu	20	92.80	6.69			
Toplum Hayatımız	Kontrol Grubu	20	81.40	17.61	38	2.25	< 0.05
	Deney Grubu	20	91.60	9.87			

t tablo: 2.02

Tablo 6’da görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin kalıcılık testlerinden elde ettikleri puan ortalamaları arasında “Yaşadığımız Yer” ünitesinde deney grubu lehine 6.60 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınıanmış ve t=2.14 değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer 38

serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 tablo değerinden büyüktür. “Toplum Hayatımız” nitesinde ise, deney grubundaki öğrencilerle kontrol grubundaki öğrencilerin kalıcılık testinden elde ettikleri puan ortalamaları arasında deney grubu lehine 10.20 puan fark bulunmaktadır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla, grupların puan ortalamalarına t testi uygulanmış ve $t= 2.25$ değeri bulunmuştur. Bulunan bu değer 38 serbestlik derecesinin .05 anlamlılık düzeyindeki 2.02 tablo değerinden büyüktür. Bu bulgular, ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubunda bulunan öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyi ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulanmadığı kontrol grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle bu bulgular, Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama ya da öğrenmede kalıcılığı sağlamada örnekolaya dayalı öğretimin geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece, Hayat Bilgisi dersinin ğretiminde örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulanmadığı kontrol grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu öne süren ikinci denence doğrulanmıştır.

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Örnekolaya dayalı öğretimin ilköğretim Hayat Bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa olan etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma, deneme modellerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model”e göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya, 2003-2004 öğretim yılının birinci döneminde Eskişehir Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu’na devam eden 3-B ve 3-C sınıflarındaki öğrenciler katılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testleri ve Hayat Bilgisi dersi karne notları göz önünde bulundurularak deney grubunda 34, kontrol grubunda 32 öğrencinin bulunduğu her iki sınıftan 20’şer öğrenci olmak üzere toplam 40 öğrenci denkleştirilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan başarı testleri, örnekolay metinleri ve resimler araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. “Yaşadığımız Yer” ile “Toplum Hayatımız” ünitelerinin altı hafta süresince deney grubunda örnekolaya dayalı öğretim, kontrol grubunda ise, geleneksel öğretimle konuların işlenmesinden sonra, toplanan verilerin istatistiksel işlemlerinden elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmış ve ilgililere katkı getirmesi beklenen öneriler geliştirilmiştir.

4.1. Sonuçlar

- İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Bir başka deyişle, örnekolaya dayalı öğretim, öğrencilerin Hayat Bilgisi dersindeki başarılarını artırmada etkili olmuştur.
- İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu ile örnekolaya dayalı öğretimin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeyleri arasında deney grubu

lehine istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Başka bir deyişle, örnekolaya dayalı öğretim, öğrencilerin öğrendiklerini hatırlama düzeylerini artırmada geleneksel öğretime göre daha etkili olmuştur.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, “araştırmanın amacı” bölümünde dile getirilen denenceleri doğrulamaktadır. Sonuç olarak, örnekolaya dayalı öğretimin, öğrencilerin ilköğretim Hayat Bilgisi dersindeki akademik başarılarını ve öğrenmedeki kalıcılık düzeylerini artırmada etkili olduğu yargısına varılmıştır.

4. 2. Öneriler

Gerçekleştirilen bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ışığında şu öneriler geliştirilmiştir:

4. 2. 1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- İlköğretim Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin akademik başarılarını artırmada ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılığını sağlamada örnekolaya dayalı öğretim yönteminden yararlanılabilir.
- Örnekolaya dayalı öğretim yönteminin sınıf içinde uygulanmasına yönelik olarak bu araştırmada geliştirilen materyaller ve uygulanan etkinlikler Hayat Bilgisi dersinde uygulanmak üzere örnek alınabilir.
- Örnekolaya dayalı öğretim uygulamasının sınıflarda kullanılabilmesi için öğretmenlere hizmet içi eğitim verilebilir.

4. 2. 2. Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Öğrencilerin eleştirel düşünme ve karar verme becerilerinin geliştirilmesinde örnekolay yönteminin etkililiğine yönelik araştırmalar desenlenebilir.
- Öğrencilere temel kavramların öğretilmesinde örnekolay yönteminin etkililiği sınanabilir.

- 3rnekolay y3nteminin 3rrencilerin derse ilişkin tutumları 3zerindeki etkisi konusunda araştırmalar gerçekleştirilebilir.

EKLER

Sayfa

EK

1. ESKİŞEHİR VALİLİĞİ MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNÜN İZİN
YAZISI66
2. HAYAT BİLGİSİ DERSİ “YAŞADIĞIMIZ YER”
ÜNİTESİNİN AMAÇLARI.....67
3. HAYAT BİLGİSİ DERSİ “TOPLUM HAYATIMIZ”
ÜNİTESİNİN AMAÇLARI.....70
4. “YAŞADIĞIMIZ YER” ÜNİTESİ BELİRTKE TABLOSU.....73
5. “TOPLUM HAYATIMIZ” ÜNİTESİ BELİRTKE TABLOSU.....74
6. “YAŞADIĞIMIZ YER” ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ.....75
7. “TOPLUM HAYATIMIZ” ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ.....79
8. DENEY VE KONTROL GRUPLARINDAKİ DENEKLERİN
KARNE NOTLARI.....82
9. ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN
UYGULAMA YÖNERGESİ.....83
10. ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN
UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖZLEM FORMU.....84
11. ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN
UYGULANMASINA İLİŞKİN GÖZLEM FORMU
DEĞERLENDİRMESİ.....85

12. “YAŞADIĞIMIZ YER” ÜNİTESİ DERS PLANLARI VE UYGULANMIŞ ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM MATERYALİ ÖRNEKLERİ.....	86
13. “TOPLUM HAYATIMIZ” ÜNİTESİ DERS PLANLARI VE UYGULANMIŞ ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM MATERYALİ ÖRNEKLERİ.....	158
14. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN ALDIKLARI ÖNTEST PUANLARI.....	209
15. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN ALDIKLARI SONTEST PUANLARI.....	211
16. DENEY VE KONTROL GRUPLARININ KALICILIK TESTİNDEN ALDIKLARI PUANLAR.....	213

Ek 2

HAYAT BİLGİSİ DERSİNİN “YAŞADIĞIMIZ YER” ÜNİTESİNİN AMAÇLARI

Amaç 1: Yön ile ilgili terimler bilgisi

Davranışsal Amaçlar

1. Yönün tanımını söyleme/ yazma
2. Ana yönün tanımını söyleme/ yazma
3. Ara yönün tanımını söyleme/yazma

Amaç 2: Yönleri bulma yöntemleri bilgisi

Davranışsal Amaçlar

1. Pusulanın nasıl kullanılacağını söyleme/yazma
2. Güneşin yön bulmaya yaradığını söyleme/yazma
3. Kutup yıldızından yararlanarak yönün nasıl bulunduğunu söyleme/yazma

Amaç 3: Yönleri şema üzerinde gösterebilme

Davranışsal Amaçlar

1. Ana yönleri şema üzerinde gösterme
2. Ara yönleri şema üzerinde gösterme

Amaç 4: Yönleri bulma araç ve gereçler bilgisi

Davranışsal amaçlar

1. Pusulanın yön bulmaya yarayan araç olduğunu söyleme/yazma
2. Yön bulmaya yarayan başka araçlar olduğunu söyleme/yazma

Amaç 5: Okulumuzun çevredeki yerini bulma ile ilgili ölçütler bilgisi

Davranışsal Amaçlar

1. Okulun çevresinde bulunan yerleri yönlerden yararlanarak söyleme/yazma
2. Okulun nasıl bulunacağını yönlerden yararlanarak söyleme/yazma

Amaç 6: Kroki ile ilgili terimler bilgisi

Davranışsal Amaçlar

1. Krokinin tanımını söyleme/yazma
2. Krokinin yararlarını söyleme/yazma

Amaç 7: Kroki çizebilme

Davranışsal Amaçlar

1. Okula giderken geçilecek yerleri kroki üzerinde çizerek gösterme
2. Eve giderken geçilecek yerleri kroki üzerinde çizerek gösterme
3. Bir yeri tarif ederken gidilecek yerlerin belirli noktalarını kroki üzerinde çizerek gösterme

Ek 2-devam

Amaç 8: Mahallemiz ile ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar

1. Yaşadığı mahallenin adını söyleme/yazma
2. Mahalleyi kimin yönettiğini söyleme/yazma

Amaç 9: Evimizin yerini tarif edebilme

Davranışsal Amaçlar

1. Evimizin mahalle içindeki yerini tarif etme
2. Evimizin sokak içindeki yerini tarif etme

Amaç 10: Köyün özellikleriyle ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar

1. Köyün geçim kaynaklarının neler olduğunu söyleme/yazma
2. Köyün ortak mallarının adını söyleme/yazma
3. Köyü kimin yönettiğini söyleme/yazma

Amaç 11: Köyün özelliklerini sıralama bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

1. Köyün il/ilçeden nüfus bakımından küçük olduğunu söyleme/yazma
2. Köyün il/ilçeden yüzölçümü bakımından küçük olduğunu söyleme/yazma

Amaç 12: İlimizin/ilçemizin özellikleriyle ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar

1. İli/ilçeyi kimin yönettiğini söyleme/yazma
2. İl/ilçedeki tarihi eser ve kalıntıların adını söyleme ve yazma
3. İl / ilçemizin önemli yapılarının adlarını söyleme/ yazma
4. İl / ilçemizdeki doğal güzellikleri söyleme/yazma
5. İl / ilçemizdeki müzelerin adını söyleme/yazma
6. İl / ilçemizdeki önemli el sanatlarının adını söyleme

Amaç 13: İlimizin/ İlçemizin özellikleriyle ilgili temel sınıflamalar bilgisi

Davranışsal Amaçlar:

1. İl / ilçemizdeki tarım, orman kaynaklarını söyleme/ yazma
2. İl / ilçemizdeki sanayi kaynaklarını söyleme
3. İl/ ilçemizdeki maden kaynaklarını söyleme

Amaç 14:Çevremizdeki doğal güzellikleri ve turistik yerleri korumanın önemini

kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

1. Çevremizdeki doğal güzelliklerin niçin korunması gerektiğini açıklama
2. Çevremizdeki doğal güzelliklerin nasıl korunacağını açıklama
3. Çevremizdeki eski yerleşim yerlerine örnekler verme
4. Tarihi eserlerin korunması gerektiğini açıklama

Ek 2-devam

Amaç 15: Çevremizde bizim için çalışanları tanıyabilme Davranışsal Amaçlar

1. Çevrede bizim için çalışanların kimler olduğunu söyleme/yazma
2. Çevremizde bizim için çalışanların, ne iş yaptıklarını söyleme/yazma

Amaç 16: Çevremizde çalışanlara nasıl davranılması gerektiğini kavrayabilme Davranışsal Amaçlar

1. Çevremizde bizim için çalışanlara, nasıl davranmamız gerektiğini söyleme
2. çevremizde bizim çalışanlara nasıl davranılması ile ilgili örnekler verme

“YAŞADIĞIMIZ YER” ÜNİTESİNDE YER ALAN KONULAR

YÖNLER

1. Ana Yönler
2. Ara Yönler
3. Yönlerin Bulunması

KROKİ

1. Kroki
2. Krokinin Yararları
3. Krokinin Kullanıldığı Yerler

MAHALLEMİZ

1. Mahallemizin Yeri
2. Evimizin Yeri

KÖY

1. Köy Yaşamı
2. Köyün Özellikleri

İL/İLÇE

1. İl/ İlçede Yaşam
2. İl/ İlçe'nin Özellikleri

F. ÇEVREMİZDE BİZİM İÇİN ÇALIŞANLAR

Ek 3
HAYAT BİLGİSİ DERSİ
“TOPLUM HAYATIMIZ” ÜNİTESİNİN AMAÇLARI

Amaç 1: Toplu halde yaşamının önemini kavrayabilme
Davranışsal Amaçlar

- 1.İnsanların, birbirine niçin gereksinim duyduğunu söyleme/yazma
- 2.İnsanların, birbirine olan gereksinimlerinin neler olduğunu açıklama
- 3.Yalnız yaşayan insanların karşılaşılabileceği zorluklara örnekler verme

Amaç 2: Sosyal kurumları tanıyabilme
Davranışsal Amaçlar

- 1.En küçük sosyal kurumun, aile olduğunu söyleme/ yazma
- 2.Çevresinde bulunan eğitim kurumlarının adlarını söyleme/yazma
- 3.Çevresinde bulunan yardım kurumlarının adlarını söyleme/yazma
- 4.Çevresinde bulunan sağlık kurumlarının adlarını söyleme/yazma

Amaç 3: Çocuk haklarını kavrayabilme
Davranışsal Amaçlar

- 1.Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde sağlık, beslenme, eğitim, korunma haklarının yer aldığını söyleme/ yazma
- 2.Çocuk haklarına örnekler verme

Amaç 4: : İnsan haklarına saygının önemini kavrayabilme
Davranışsal Amaçlar

- 1.Yaşama hakkına saygının önemini açıklama
- 2.Düşüncelerini özgürce açıklama hakkının önemini söyleme/yazma
- 3.Çocuk ve insan olarak kendi haklarını savunmanın önemini açıklama
- 4.Başkalarının haklarına saygı duymanın önemini söyleme/yazma

Amaç 5: Gelenek ve görenekler ile ilgili olgular bilgisi
Davranışsal Amaçlar

- 1.Bayram, düğün, giyim, takı, asker uğurlama, konuk ağırlamanın yöresel gelenekler olduğunu söyleme/ yazma
- 2.Gelenek ve göreneklerimizin zamanla değiştiğini söyleme/yazma
- 3.Gelenek ve göreneklerin toplumsal ilişkileri güçlendirdiğini söyleme/yazma

Amaç 6: Gelenek ve göreneklere saygının önemini kavrayabilme
Davranışsal Amaçlar

- 1.Geleneklere saygı duymanın önemini söyleme/yazma
- 2.Göreneklere saygı duymanın önemini söyleme/yazma
- 3.Farklı gelenek ve göreneklere niçin saygı duyulması gerektiğini açıklama
4. Farklı gelenek ve göreneklere örnek verme

Ek 3-devam

Amaç 7:Toplumsal dayanışmanın önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- 1.Ailede, okulda, oyunda iş bölümüne örnekler verme
- 2.İş bölümü yapılmayınca ortaya çıkabilecek aksaklıkları açıklama
- 3.Hoşgörülü olmanın dayanışma açısından önemini söyleme/yazma
4. Dürüstlüğü, dayanışma açısından önemini söyleme/yazma

Amaç 8: İnsan hak ve hürriyetlerini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- 1.İnsanların hak ve hürriyetlere sahip olduklarını söyleme/yazma
- 2.İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde yaşama, beslenme, barınma, sağlık, eğitim, din ve vicdan hürriyeti haklarının yer aldığını söyleme/yazma
- 3.İnsanların sahip oldukları hak ve hürriyetlere örnekler verme

Amaç 9: Cumhuriyet yönetimi ile kavuştuğumuz insan hak ve hürriyetleri ile ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- 1.Cumhuriyet yönetimi ile kavuştuğumuz hak ve hürriyetlerin adını söyleme/yazma
- 2.Cumhuriyetin, Atatürk'ün önderliğinde kurulduğunu söyleme/yazma

Amaç 10: Atatürk'ün insan hak ve hürriyetlerine verdiği önemi kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- 1.Atatürk'ün, insan hak ve hürriyetlerine önem verdiğini söyleme/yazma
- 2.Atatürk'ün, insan hak ve hürriyetlerine önem verdiğine yönelik örnekler verme
- 3.Atatürk'ün, Türk milletine kazandırdığı hak ve hürriyetleri söyleme/yazma
- 4.Atatürk'ün, Türk milletine kazandırdığı hak ve hürriyetlere örnekler verme

Amaç 11: Türk milletinin Atatürk'ün önderliğinde birçok hak ve hürriyete kavuştuğunu kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- 1.Atatürk'ün önderliğinde, birçok hak ve hürriyete kavuştuğumuzu söyleme/yazma
- 2.Atatürk'ün önderliğinde kavuştuğumuz hak ve hürriyetleri söyleme/yazma

Amaç 12: Temel vatandaşlık görevlerini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- 1.Vatandaşlık görevlerimizin neler olduğunu söyleme/yazma
- 2.Vatandaşlık görevlerinin, cumhuriyet döneminde iyi bir şekilde düzenlendiğini söyleme/yazma
- 3.Seçme ve seçilme hakkının önemini söyleme /yazma
- 4.Askerlik yapmanın önemini söyleme/yazma

Amaç 13: Çevresinde bulunan belli başlı meslekler ile ilgili olgular bilgisi
Davranışsal Amaçlar

- 1.Çevresindeki mesleklerin adlarını söyleme/yazma
 - 2.Verilen bir meslekte yapılan işleri söyleme/yazma
 - 3.Bütün mesleklerin toplum için önemli olduğunu söyleme/ yazma
- Ek 3-devam

“TOPLUM HAYATIMIZ” ÜNİTESİNDE YER ALAN KONULAR

A. NİÇİN TOPLU HALDE YAŞIYORUZ?

1. Toplu Halde Yaşamının Önemi

B. SOSYAL KURUMLAR

1. Eğitim Kurumları
2. Sağlık Kurumları
3. Yardım Kurumları

C. HAK VE SORUMLULUKLARIMIZ

1. İnsan Hakları,
2. Haklara Saygı
3. Gelenek ve Göreneklere Saygı
4. Sosyal Dayanışma

D. VATANDAŞLIK GÖREVLERİ

1. Seçme Seçilme
2. Askerlik Yapma
3. Vergi Ödeme

E. MESLEKLER

1. Mesleklerin Önemi
2. Meslek Çeşitleri
3. Mesleklerin Yararları

F. CUMHURİYET VE ATATÜRK

1. Cumhuriyet'in Getirdiği Özgürlükler
2. Atatürk ve Özgürlükler

Ek 4

“YAŞADIĞIMIZ YER” ÜNİTESİ BELİRTKE TABLOSU

Amaçlar Konular	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Toplam
A. YÖNLER				
Yön çeşitleri, ana, ara yönler ve yönlerin bulunması	4			4
B. KROKİ				
Kroki, krokinin yararları ve kullanıldığı yerler	1			1
C. MAHALLEMİZ				
Mahallemiz ve evimizin yeri	1			1
D. KÖY				
Köy ve köyün özellikleri	7			7
E. İL/İLÇE				
İl/ilçenin özellikleri	5	3		8
Çevremizde bizim için çalışanlar	2	2		4
Toplam	20	5		25

Ek 5

“TOPLUM HAYATIMIZ” ÜNİTESİ BELİRTKE TABLOSU

Amaçlar Konular	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Toplam
A. NİÇİN TOPLU HALDE YAŞIYORUZ?				
Toplu halde yaşamamanın önemi		1		1
B. SOSYAL KURUMLAR				
Eğitim kurumları, sağlık kurumları ve yardım kurumları		5		5
C. HAK VE SORUMLULUKLARIMIZ				
İnsan hakları, haklara saygı, gelenek ve göreneklere saygı, sosyal dayanışma	1	7		8
D. VATANDAŞLIK GÖREVLERİ				
Seçme seçilme, askerlik yapma, vergi ödeme		1		1
E. MESLEKLER				
Mesleklerin önemi, meslek çeşitleri, mesleklerin yararları	3	3		6
F. CUMHURİYET VE ATATÜRK				
Cumhuriyet’in getirdiği özgürlükler, Atatürk ve özgürlükler	1	3		4
TOPLAM	5	20		25

Ek 6-devam

10. Aşağıdakilerden hangisi bir sosyal yardım kurumu **değildir**?

- A. Ticaret Lisesi B. Kızılay Derneği C. Çocuk Esirgeme Kurumu

11. Ülkemizde sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim zorunludur. Bu durum çocukların hangi hakkını güvence altına almaktadır?

- A. Yaşam Hakkı B. Beslenme Hakkı C. Eğitim Hakkı

12. Aşağıdakilerden hangisi köy ihtiyar heyetinin üyelerinden **değildir**?

- A. Kaymakam B. Öğretmen C. İmam

13. Aşağıdaki görevlilerden hangisi bize mektup getirir?

- A. Temizlik işçisi B. Bekçi C. Postacı

14. Aşağıdakilerden hangisi muhtarın görevlerinden biri **değildir**?

- A. Hastaları muayene etmek.
B. Düzeni sağlamak
C. Devletin kararlarını halka duyurmak

15. Aşağıdakilerden hangisi köy için **söylenemez**?

- A. Köyler küçük yerleşim yerleridir.
B. Köylerde evler tek katlıdır.
C. Köylerin nüfusu ilçelerden daha fazladır.

Ek 6-devam

16. Aşağıdakilerden hangisi iller için **söylenemez**?

- A. İllerin geçim kaynağı tarımdır.
- B. En büyük yerleşim yerleridir.
- C. İllerde büyük binalar vardır.

17. Köyler daha çok aşağıdaki yerlerden hangisine kurulmuştur?

- A. Şehirlerin hemen yanında
- B. Dağların tepelerine
- C. Dağ etekleri ve akarsu kıyılarına

18. Gezme, görmek, alışveriş yapmak gibi amaçlarla geziye çıkan kişilere ne ad verilir?

- A. Gezgin
- B. Turist
- C. Yolcu

19. Geceleri, yön bulmada aşağıdakilerden hangisinden yararlanırsınız?

- A. Kutup Yıldızı
- B. Ay
- C. Güneş

20. Aşağıdakilerden hangisi muhtarla birlikte köyü yönetir?

- A. Komşu köylerin muhtarları
- B. İhtiyar heyeti
- C. Köyün zenginleri

21. Aşağıdakilerden hangisi ilimizde bulunan fabrikalardan **değildir**?

- A. TÜGSAŞ (Türkiye Gübre Sanayi Anonim Şirketi)
- B. TULOMSAŞ (Türkiye Lokomotif Sanayi Anonim Şirketi)
- C. Arçelik

22. Aşağıdakilerden hangisi ilimizin tarım kaynaklarından?

- A. Muz
- B. Portakal
- C. Nohut

Ek 6-devam

23. Aşağıdaki tarihi yerlerden hangisi ilimizde **değildir**?

- A. Kurşunlu Camii B. Mevlana Türbesi C. Yunus Emre Külliyesi ve Türbesi

24. Aşağıdakilerden hangisi ilimizde çıkarılan madenlerden **değildir**?

- A. Bor B. Linyit C. Lületaşı

25. İllerin ulaşım, su, temizlik gibi gereksinimlerini karşılayan kuruluş aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Nüfus Müdürlüğü B. Muhtarlık C. Belediye

TOPLUM HAYATIMIZ ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ

AÇIKLAMA: Bu test, **Toplum Hayatımız** ünitesindeki bilgi ve becerilerinizi ölçmek için hazırlanmıştır. Testte 25 soru bulunmaktadır. Her soruyu dikkatle okuduktan sonra doğru olduğunu düşündüğünüz seçeneğe yanıt kağıdında (X) işareti koyunuz. Süreniz 40 dakikadır. Başarılar dilerim.

1. İnsanlar niçin toplu yaşarlar ?

- A. Sohbet etmek için
- B. Ticaretin gelişmesi için
- C. İhtiyaçlarını tek başına karşılayamadıkları için.

2. En küçük sosyal topluluk aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Köy
- B. İlçe
- C. Aile

3. Aşağıdakilerden hangisi eğitim kurumu **değildir** ?

- A. İlköğretim Okulları
- B. Liseler
- C. Dispanserler

4. Aşağıdakilerden hangisi sağlık kurumudur ?

- A. Hastaneler
- B. Doktor
- C. Hemşire

5. Aşağıdakilerden hangisi yardım kurumu **değildir** ?

- A. Kızılay
- B. Okul
- C. Düşkünler Yurdu

6. Hak ve hürriyetlerimizin belirtildiği bildirgenin adı nedir?

- A. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
- B. Saygı Bildirgesi
- C. İnsanlık Bildirgesi

7. Aşağıdakilerden hangisi insan haklarından **değildir**?

- A. Yaşama
- B. Hediye alma
- C. Sağlık

8. Aşağıdakilerden hangisi “Çocuk Hakları Sözleşmesi” ile çocukların kazandığı haklardan **değildir**?

- A. Eğitim
- B. Sağlıklı yaşama
- C. Fabrikada çalışma

Ek 7-devam

9. Gelenek ve görenekler toplumda neyi sağlar ?
- A. Takı takmayı B. Düğün yapmayı C. Dayanışma ve yardımlaşmayı
10. Milletimizin en güzel dayanışma rneği aşağıdakilerden hangisidir?
- A. Komşuluk ilişkilerimiz B. Kurtuluş Savaşımız C. Dğnlerimiz
11. Bir kimsenin geçimini sağlamak için yaptığı sürekli işe ne ad verilir?
- A. Sanat B. Ticaret C. Meslek
12. Veremden korunmak için neler yaparız ?
- A. BCG açısı yaptırmalıyız B. Temizliğe dikkat etmeliyiz C. Hepsi doğrudur
13. Halkın kendi yöneticisini seçimle seçtiği yönetim şekli aşağıdakilerden hangisidir?
- A. Cumhuriyet B. Padişahlık C. Halkçılık
14. Aşağıdakilerden hangisi hrriyetlerimizi güvence altına almaktadır?
- A. Geleneklerimiz B. Anayasamız C. Trelerimiz
15. Bütün mesleklerin gerekli olduğunu hangi cümle **en iyi** açıklamaktadır?
- A. Mesleklerin bazıları önemli değildir.
B. Her mesleğin yaşamımızda önemli yeri vardır.
C. Mesleklerin içinde doktorluk en önemlisidir.
16. Aşağıdakilerden hangisi temel vatandaşlık görevleri arasında **sayılmaz**?
- A. Askerlik B. Seçme ve seçilme C. Seyahat etme
17. Atatürk'ün bağımsızlık için söylediği en güzel söz aşağıdakilerden hangisidir?
- A. zgrlği çok severim.
B. Özgür olanlar her zaman başarılı olabilirler.
C. zgrlk ve bağımsızlık benim karakterimdir.

Ek 7-devam

18. Yurdumuzda insan hak ve hürriyetleri kimin önderliğinde kazanılmıştır?
- A. Atatürk B. İsmet İnönü C. Ahmet Necdet Sezer
19. Ailede sevgi, saygı ve hoşgörünün olması için aşağıdakilerden hangilerini yapmalıyız?
1. Ailede iş bölümü yapmalıyız
2. Aile arası ilişkilerde saygılı ve hoşgörülü olmalıyız
3. Bütün işleri annemize ve babamıza yaptırmalıyız
- A. 1- 2 B. 2 C. 3
20. Aileler arasındaki kan davaları insan haklarının hangi özelliğinin çiğnenmesine bir örnektir?
- A. Beslenme hakkı B. Yaşama hakkı C. Eğitim hakkı
21. Çocukların yeterli derecede beslenememesi, çocuk hakları sözleşmesinde belirtilen hakların hangisinin çiğnenmesine bir örnektir?
- A. Eğitim hakkı B. Barınma hakkı C. Beslenme hakkı
22. Her vatandaşın kendisini yönetecek kişileri seçmesi hangi vatandaşlık görevine girmektedir?
- A. Seçme B. Seçilme C. Askerlik yapma
23. Türk vatandaşlarının askerlik yapma görevi kaç yaşında ve kimlere verilmiştir?
- A. 25 yaşındaki Türk kadınlarına ve erkeklerine
B. 20 yaşındaki Türk kadınlarına
C. 20 yaşındaki Türk erkeklerine
24. İnsanlar sebze ve meyve gereksinimlerini kimlerden karşılarlar?
- A. Çiftçiler B. Tüccarlar C. Sanayiciler
25. Doğal afetlere uğrayanlara yardımcı olan kuruluş hangisidir?
- A. Türk Hava Kurumu B. Kızılay C. Düşkünler Yurdu

Ek 8

DENEY VE KONTROL GRUPLARINDAKİ DENEKLERİN KARNE NOTLARI

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No.	Karne Notu	Denek Sıra No.	Karne Notu
1	4	1	4
2	4	2	4
3	4	3	4
4	4	4	4
5	5	5	5
6	5	6	5
7	5	7	5
8	5	8	5
9	5	9	5
10	5	10	5
11	5	11	5
12	5	12	5
13	5	13	5
14	5	14	5
15	5	15	5
16	5	16	5
17	5	17	5
18	5	18	5
19	5	19	5
20	5	20	5

Ek 9

ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN UYGULAMA YÖNERGESİ

Değerli Öğretmen,

İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersi, “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” üniteleri kapsamında yapacağınız örnekolaya dayalı öğretim uygulamasında aşağıdaki sıralanan işlemlere tam olarak yer vermeye çalışınız.

1. Sınıfınızdaki öğrencileri kendi isteklerine göre 4-6 kişilik gruplara ayırınız. Grup üyelerine örnekolay metinleriyle ilgili resimleri dağıtınız. Daha sonra dağıtılan resimler ile ilgili olarak öğrencilerin akıl yürütmelerini isteyiniz.
2. Araştırmacı tarafından hazırlanmış örnekolay metinlerini öğrencilere dağıtınız.
3. Öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını söyleyiniz; eğer anlamadıkları konular olursa sormaları gerektiğini belirtiniz.
4. Öğrencilerin örnekolay metinlerini yanıtlamaları sürecinde anlamadıkları konularla ilgili ipuçları veriniz.
5. Öğrencilerin örnekolay metinlerini grup içinde işbirliği yaparak yanıtlamalarını sağlayınız.
6. Öğrencilerin örnekolay metinleriyle ilgili olarak grup içinde vermiş oldukları yanıtları bir araya getirmelerini sağlayınız. Daha sonra öğrencilerden, vermiş oldukları yanıtlardan ortak olanlarını bulmalarını isteyiniz.
7. Her gruptan seçilen bir öğrenci tarafından konunun özetlenmesini sağlayınız.
8. Öğrencilere çalıştıkları konuyla ilgili olarak kompozisyon, şiir, resim, bilmece, bulmaca ve yaratıcı drama çalışmaları yaptırarak öğrendiklerinin pekişmesini sağlayınız.

Ek 10
ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN UYGULANMASINA
İLİŞKİN GÖZLEM FORMU

Aşağıdaki etkinliklerin gerçekleşme düzeyini ilgili sözcüğün altına (X) koyarak belirtiniz.

Gözlenen Etkinlikler	Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi
1. Öğretmenin, 4-6 kişilik gruplara ayırdığı öğrencilere örnekolay metinleriyle ilgili resimleri dağıtarak resimlerle ilgili akıl yürütmelerini sağlaması.				
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolay metnini dağıtmasıyla birlikte öğrencilerin metni okumasını ve soruları yanıtlamalarına yardımcı olması.				
3. Öğretmenin, öğrencilere örnekolay metnindeki anlamadıkları sorularla ilgili olarak yanıt vermelerinde ipucu vermesi.				
4. Öğretmenin, öğrencilerin küme içinde işbirliği yaparak çalışmalarını için öğrencileri yöreklendirmesi.				
5. Öğretmenin, öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları grup içinde bir araya getirmelerini sağlaması.				
6. Öğretmenin, öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar içinden ortak olanları bulmalarını sağlaması.				
7. Öğretmenin, her gruptan seçilen öğrenciler tarafından konunun özetlenmesini sağlaması.				
8. Öğretmenin, öğrencilerden öğrenmiş oldukları konuların pekişmesi amacıyla konuyla ilgili (kompozisyon, şiir, resim, bilmece, bulmaca) çeşitli etkinlikler yaptırması.				

Ek 11

**ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN UYGULANMASINA
İLİŞKİN GÖZLEM FORMU DEĞERLENDİRMESİ**

Gözlenen Etkinlikler	Zayıf		Orta		İyi		Çok iyi	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Öğretmenin, 4-6 kişilik gruplara ayırdığı öğrencilere örnekolay metinleriyle ilgili resimleri dağıtarak resimlerle ilgili akıl yürütmelerini sağlaması.	-	-	-	-	-	-	18	100
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolay metnini dağıtmasıyla birlikte öğrencilerin metni okumasını ve soruları yanıtlamalarına yardımcı olması.	-	-	-	-	1	6	17	94
3. Öğretmenin, öğrencilere örnekolay metinlerindeki anlamadıkları sorularla ilgili olarak yanıt vermelerinde ipucu vermesi.	-	-	-	-	6	34	12	66
4. Öğretmenin, öğrencilerin küme içinde işbirliği yaparak çalışmalarını için öğrencileri yöreklendirmesi.	11	62	3	16	2	11	2	11
5. Öğretmenin, öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları grup içinde bir araya getirmelerini sağlaması.	4	22	5	28	3	16	6	34
6. Öğretmenin, öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar içinden ortak olanları bulmalarını sağlaması.	1	6	-	-	3	16	14	78
7. Öğretmenin, her gruptan seçilen öğrenciler tarafından konunun özetlenmesini sağlaması.	4	22	10	56	1	6	3	16
8. Öğretmenin, öğrencilerden öğrenmiş oldukları konuların pekişmesi amacıyla konuyla ilgili (kompozisyon, şiir, resim, bilmece, bulmaca) çeşitli etkinlikler yaptırması.	13	73	3	16	2	11	-	-

Ek 12

“YAŞADIĞIMIZ YER” ÜNİTESİ DERS PLANLARI VE UYGULANMIŞ ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM MATERYALİ ÖRNEKLERİ

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 17-11-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Yönler ve Yön Bilgisi
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- Yön ile ilgili terimler bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- Yönün tanımını söyleme/ yazma
- Ana yönün tanımını söyleme/ yazma
- Ara yönün tanımını söyleme/yazma

II. Amaç

- Ana ve ara yönlerle ilgili temel sınıflama bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- Ana yönleri şekil üzerinde yazma/söyleme
- Ara yönleri şekil üzerinde yazma/söyleme
- Ana yönleri listeleyip yazma/söyleme
- Ara yönleri listeleyip yazma/söyleme

II. Giriş:

- 1.Dikkat Çekme:** Öğretmenin, çocuklara herhangi bir yerde kaybolunca neler yapabiliriz? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.
- 2.Güdüleme:** Öğretmenin, öğrencilere; “Televizyonda ya da gazetelerde kayıp ilanları duyarız. En çok çocukların ya da yaşlıların

Ek-12 Devam

kaybolduklarını görürüz. Çocuklar, kaybolduklarında ne yapacaklarını bilemezler. Nereden geldiklerini ve ilk geldikleri yere nasıl ulaşabileceklerini hatırlayamaz. Bu dersimizde,

kaybolunca yönleri kullanarak yerimize ulaşma ile ilgili bir konuyu öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

3.Gözden Geçirme:

Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, yön ve yönlerin yaşamımızdaki önemini öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş:

Öğretmenin, yön ve yön çeşitlerine ilişkin çeşitli ipuçları vererek öğrencileri yönlerin özellikleri üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.

2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.

3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metnini (Yönler neden önemli?) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her

Ek 12-devam

grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.

4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolay ve örnekolayla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.

5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metninin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi.

Öğrencilerin

örnekolayla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaydan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden yön ve yön çeşitleri ile ilgili olarak öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi.

Tahtaya yön ve yön çeşitleri ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, yön ve yön çeşitleri ile ilgili olarak geçen kavramları tanımlayıp, yön ve yön çeşitlerinin temel özelliklerini özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Yönleri bilmenin bizlere ne gibi yararları bulunmaktadır?
2. Yön çeşitleri nelerdir?

Ek 12-devam

3. Yönlere nerelerde ve nasıl yararlanabiliriz?

VI. Alıştırma / Ödev:

Öğretmenin öğrencilere,

“Yönlere yararlanarak şehirde yaşadığımız ya da herhangi bir yeri bulma ile ilgili başından geçen herhangi bir olay var mı?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek-12 Devam

Ek 12-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 18-11-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Yönler ve Yönleri Bulma Araç-Gereçleri
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- Yönleri bulma yöntemleri bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- Pusulanın nasıl kullanılacağını söyleme/yazma
- Güneşin yön bulmaya yaradığını söyleme/yazma
- Kutup yıldızından yararlanarak yönün nasıl bulunduğunu söyleme/yazma
- Ana ve ara yönleri şema üzerinde gösterme

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, çocuklara bir geminin yolunu bulmasında kullanacağı araç ne olabilir? diye soru sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “Gece, gündüz, çölde, ormanda ve denizde yönümüzü belirlememizde kullanacağımız birçok araç bulunmaktadır. Bu dersimizde, bizlere yönümüzü belirlememizde yardımcı olabilecek araçlar ve bu araçların yararlarını öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, yön bulmada kullanılan araçların yaşamımızdaki yararlarını öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

Ek 12-devam

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, yönleri bulma yöntemlerine ilişkin çeşitli ipuçları vererek öğrencileri yön bulma yöntemleri üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolaylarla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Yön Bulmada Yararlı Olacak Araçlar, Pusula Kullanma, Kutup Yıldızı İle Yön Bulma, Kırdaki Çocuklar, Ormandaki Av) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metinlerini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.
4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

Ek 12-devam

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden yön bulma yöntemleri ile ilgili olarak kullanılan yöntemleri tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya yönleri bulma yöntemlerinin kullanımları ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, yönleri bulma yöntemleri ile ilgili olarak geçen kavramları tanımlayıp, yönleri bulma yöntemlerinin özelliklerini özetlemesi ya da sorular yöneltmek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Yönleri bulmada kullanılan yöntemler nelerdir?
2. Pusulayı yön bulmada nasıl kullanırsınız?
3. Yönleri bilmek yaşamımızı nasıl kolaylaştırır?
4. Gece yönleri bulmada hangi yöntemleri kullanırsınız?
5. Çölde hangi yön bulma yöntemi nasıl kullanılmaktadır?
6. Yönleri bulmada başka ne gibi araçlar bulunmaktadır?

VI. Alıştırma / Ödev:

Öğretmenin öğrencilere,

“Yönleri bulmada kullanılan yöntemlerden birini kullanarak yaşadığınız bir duruma uyarlayınız.” yönergesiyle ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek-12 Devam

Örnekolay Ayşegül SELLİ 3/B 524.

Yön Bulmada Yararlı Olacak Araçlar

Bir yerden bir yere giderken ya da oyun oynarken kaybolmak pek hoş değildir. Özellikle de etrafta yolumuzu ya da yönümüzü soracak kimse yoksa. Oysaki dağlarda, tepelerde, ormanlarda, kırlarda dolaşmak ne kadar da eğlenceli ve birçok açıdan da öğreticidir. Ahh, bir de kaybolma tehlikesi olmasa!.. Doğada yürüten bir kişi net olarak nerede olduğunu bilmeli veya kaybolduğunu kabul etmelidir. Yön bulma, yeryüzünde bulunduğumuz yeri belirleyebilmemiz ve belirlediğimiz yönü izleyerek bir yerden başka bir yere ulaşmak için kullandığımız yöntemler bütünü olarak tanımlanabilir. Aslında binlerce yıldır, bir yerden başka bir yere gidebilmek için kullandığımız oldukça basit yöntemler var. Bunların çok büyük bir kısmında doğadan yararlanıyoruz. Yıldızlar, Güneş, Ay, bitkiler... Tek yapmamız gereken, bunlardan nasıl yararlanacağımızı öğrenmek.

Yukarıdaki belirtilen yöntemleri niçin öğrenmek zorundayız?

Çünkü bir gün kaybolur sak bu bilgiler bize yarayacak. Herde dağda ormanda vb yerlerde bu yöntemler bize yarayacak. Bi düşünün pusulanızda yoksa ve Güneş'ten ve benzeri şeylerden yararlanmasını bilmiyorsa. Bu bilgiler bize çok yarayacak. Bu bilgileri öğrenelim.

Siz bir yerde kaybolduğunuz zaman yukarıdaki yöntemlerden hangisini nasıl kullanırdınız?

Ben kaybolursam ve pusulam varsa pusulamı bakacağım ama pusulam yoksa ve geceyse kuzup yıldızına bakacağım ama gündüzse güneşe bakacağım. Ayrıca diğer bilgileri de kullanırım.

Ek 12-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 19-11-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Bir Yeri Tarif Etmede Yönler ve Kroki Çizme
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

Amaç

- Okulumuzun çevredeki yerini bulma ölçütleri bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- Okulun çevresindeki bulunan yerleri yönlerden yararlanarak söyleme/yazma
- Okulun nasıl bulunacağını yönlerden yararlanarak söyleme/yazma

II. Amaç

- Kroki ile ilgili terimler bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- Krokinin tanımını söyleme/yazma

III. Amaç:

- Kroki çizebilme

Davranışsal Amaçlar

- Okula giderken geçilecek yerleri kroki üzerinde çizerek gösterme
- Eve giderken geçilecek yerleri kroki üzerinde çizerek gösterme
- Bir yeri tarif ederken gidilecek yerlerin belirli noktalarını kroki üzerinde çizerek gösterme

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, çocuklara okulu soran bir kişiye okulu nasıl tarif edebiliriz? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “Bilinmeyen bir yeri anlatırken krokiden yararlanarak anlatılabileceğini öğreneceğiz,” demesi.

Ek 12-devam

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, okulu ya da aranılan bir yeri göstermede ve bulmada yönlerin ve kroki çizmenin yaşamımızdaki yararlarını öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, yönler ya da kroki yoluyla okulu, evi ya da herhangi bir yeri bulma yöntemlerine ilişkin çeşitli ipuçları vererek öğrencileri çevresindeki bildiği, gördüğü yerleri gösterme ile ilgili olarak düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metnini (Bir yer sormuştum) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.
4. Öğretmenin, öğrencilerden her grubun kendi içinde örnekolayı ve örnekolayla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin

Ek 12-devam

örnekolayla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaydan ne anladıklarını belirlemek amacıyla gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden okulun ve evin bulunmasında ya da gösterilmesinde kullanılacak yöntemler ile ilgili olarak öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya ev ya da okul bulma ve gösterme yöntemleri ile birlikte kroki çizmenin kullanımları ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, ev ya da okulu bulma ve gösterme yöntemleri ile ilgili olarak geçen kavramları tanımlayıp, ev ile okulun bulunmasındaki yöntemlerin özelliklerini özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğrencilere şu soruların yöneltilmesi:

1. Okulu bulmada kullanılan yöntemler nelerdir?
2. Okulun ya da evin yerini göstermede nasıl bir yol izleyebiliriz?
3. Yönler okulun yerini bulmada nasıl yardımcı olabilir?
4. Bilmediğiniz bir yerdeki adresi bulmada nasıl bir yol izlerdiniz?
5. Oturduğunuz yerdeki hastane, otogar vb. yerlerin adreslerini nasıl gösterebilirsiniz?

Ek 12-devam

VI. Alıştırma / Ödev:

Öğretmenin öğrencilere,

“Bilinmeyen bir yerin adresi sorduğunda nasıl yardımcı olurdu?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 12-devam

Ek 12-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 02-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Köy ve Köyün Özellikleri
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- Köyün özellikleriyle ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- Köyün geçim kaynaklarının neler olduğunu söyleme/yazma
- Köyün ortak mallarının adını söyleme/yazma
- Köyü kimin yönettiğini söyleme/yazma

I. Amaç

- Köyün özelliklerini sıralama bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- Köyün il/ilçeden nüfus bakımından küçük olduğunu söyleme/yazma
- Köyün il/ilçeden yüzölçümü bakımından küçük olduğunu söyleme/yazma

II. Giriş:

- 1.Dikkat Çekme:** Öğretmenin, çocuklara yaşamlarında hiç köye gidip gitmediklerini sorması. Çocuklardan aldığı yanıtlardan sonra köy ve köy yaşamı hakkında bazı örnekler sunarak çocukların dikkatini konuya çekmesi.
- 2.Güdüleme:** Öğretmenin, öğrencilere; “Köy yaşamının şehir yaşamına göre bazı farklılıkları bulunmaktadır. Köyde insanlar işlerini imece yoluyla yapmaktadır. Köyde tarım ve hayvancılık

Ek 12-devam

da yapılmaktadır. Köy yaşamında herkes birbirini tanımaktadır. Bunlar köy yaşamının en çok dikkat çeken özelliklerindedir. İşte biz de bu dersimizde köy ve köy yaşamının özellikleri ile ilgili örnekolaylara dayalı olarak bilgiler edinmeye çalışacağız,” biçiminde bir konuşma yapması.

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, köy ve köy yaşamının özellikleri hakkında yeni bilgiler öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, köy ve köyün özelliklerine ilişkin çeşitli ipuçları vererek öğrencileri köy yaşamı özellikleri üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Köy Yaşamı, Köy ve Köyün Malları, Muhtarın Görevi, Köyde Yaşama Güçlüğü) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.

Ek 12-devam

4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metninin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.
6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.
7. Öğretmenin, öğrencilerden köy ve şehir yaşamı ile ilgili olarak farklılıkları tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya köy ve şehir ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, köy ve köy yaşamı ile ilgili olarak geçen kavramları tanımlayıp, köy yaşamının temel özelliklerini özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Köyü, büyüklük bakımından ilçe ve illerle karşılaştırıldığında ne gibi farklılıkları vardır?
2. Köylünün geçim kaynakları nelerdir?
3. Köyü kim yönetir?
4. Köyün ortak malları nelerdir?
5. Şehirle köyün yönetimi arasındaki farklar nelerdir?
6. Şehir yaşamında insanlar nasıl geçinir?
7. Köy ile şehir yaşamı birbirine benzer mi? Neden ?
8. Şehir nüfusu ile köy nüfusu arasındaki fark nedir?

Ek 12-devam

VI. Alıştırma / Ödev:

Öğretmenin öğrencilere,

“ Köy yaşamı ile şehir yaşamının hangisini tercih ederdiniz?
Neden?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 12-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 03-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: İlimizin Özellikleri
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- İlimizin/ilçemizin özellikleriyle ilgili olgular bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- İli/ilçeyi kimin yönettiğini söyleme/yazma
- İl/ilçedeki tarihi eser ve kalıntıların adını söyleme ve yazma
- İl / ilçemizin önemli yapılarının adlarını söyleme/ yazma
- İl / ilçemizdeki doğal güzellikleri söyleme/yazma

II. Giriş:

- 1.Dikkat Çekme:** Öğretmenin, çocuklara köyde yaşayıp şehre gelenler, şehre ilk geldiklerinde neler hissetmişlerdi? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.
- 2.Güdüleme:** Öğretmenin, öğrencilere; “Eskişehir ile ilgili olarak öğrencilere çeşitli resimler göstererek fotoğraflardaki yerlerin nereler olduğunu sorması ve bugün Eskişehir’in birçok özelliğini öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.
- 3.Gözden Geçirme:** Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, Eskişehir’in yönetiminden başlayarak tarihi, kültürel ve sanatsal birçok özelliklerini öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

Ek 12-devam

4. Derse Geçiş:

Öğretmenin, Eskişehir'deki yaşam ile ilgili olarak çeşitli örnekler vererek öğrencileri konu üzerinde düşünmeye yönettmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.

2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.

3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (İli Yöneten Adamı Arıyorum, Eskişehir'in Tarihi Yerleri, Eskişehir Nasıl Bir Şehirdir) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.

4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.

5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

Ek 12-devam

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden Eskişehir ilinin özellikleriyle ilgili olarak neler öğrendikleri hakkında görüşlerini tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya Eskişehir'in özellikleri ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, Eskişehir denilince akla neler geldiğini ve özellik olarak nasıl bir şehir olduğu ile ilgili olarak geçen kavramları tanımlayıp, şehrin özelliklerini özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. İli kim yönetir?
2. İlçeyi kim yönetir?
3. Eskişehir denilince akla ilk olarak gelen nedir?
4. Şehirde nereler gezilebilir?
5. Şehrin en büyük sorunları nelerdir?
6. Eskişehir'in müzelerinin adları nelerdir?
7. Eskişehir'in tarihi güzellikleri nelerdir?

VI. Alıştırma / Ödev:

Öğretmenin öğrencilere,

“Eskişehir'i yabancı bir kişiye tanıtımını nasıl yaptınız?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 12- devam
DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 08-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: İlimizin Ekonomik Durumu
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- İlimizin/ İlçemizin özellikleriyle ilgili temel sınıflamalar bilgisi

Davranışsal Amaçlar

- İl / ilçemizdeki tarım, orman kaynaklarını söyleme/ yazma
- İl / ilçemizdeki sanayi kaynaklarını söyleme
- İl/ ilçemizdeki maden kaynaklarını söyleme

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, çocuklara Eskişehir’de pazara gidenlerin olup olmadığını ve pazarda Eskişehir’de üretilip satılan ürünlerden neleri gördünüz? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “Eskişehir ile ilgili olarak ekonomik gelir kaynaklarının daha çok tarımsal ya da sanayi ürünleri ağırlıkta mı olduğunu öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

Ek 12-devam

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, Eskişehir’in ekonomik olarak gelir kaynaklarının hangi ürünlerden oluştuğunu öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, Eskişehir’deki ekonomik yaşam ile ilgili olarak çeşitli örnekler vererek öğrencileri konu üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.

2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini (Şehrimizin Yaşamındaki Önemli Gelir Kaynaklar, Eskişehir’de Sanayi, Eskişehir’de Tarım ve Eskişehir’de Maden ve Orman) ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.

3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.

4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.

5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin

Ek 12-devam

örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden Eskişehir ilinin ekonomik gelir kaynakları hakkında öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya Eskişehir'in ekonomik özellikleri ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, Eskişehir ekonomik gelir kaynaklarının tarımsal ve sanayi olarak nelerden olduğu ile ilgili olarak geçen kavramları tanımlayıp, şehrin ekonomik özelliklerini özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Eskişehir'in tarımsal kaynakları neler olabilir?
2. Eskişehir'in önemli sanayi geliri nelerdir?
3. Eskişehir önemli maden kaynakları nedir?
4. Eskişehir'de önemli sanayi kuruluşları hangileridir?
5. Eskişehir'in önemli tarım ürünleri üretim yerleri neresidir?

VI. Alıştırma / Ödev:

Öğretmenin öğrencilere,

“Eskişehir pazarında görmüş olduğunuz tarım ürünlerinin hangileri Eskişehir'de üretilmektedir?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 12-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 09-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: İlimizin Ekonomik Durumu
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- Çevremizdeki doğal güzellikleri ve turistik yerleri korumanın önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- Çevremizdeki doğal güzelliklerin niçin korunması gerektiğini açıklama
- Çevremizdeki doğal güzelliklerin nasıl korunacağını açıklama
- Çevremizdeki eski yerleşim yerlerine örnekler verme
- Tarihi eserlerin korunması gerektiğini açıklama

II. Giriş:

- 1.Dikkat Çekme:** Öğretmenin, çocuklara Eskişehir’de yeşil alanların az olmasının nedeni ne olabilir? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.
- 2.Güdüleme:** Öğretmenin, öğrencilere; “Eskişehir’deki doğal güzelliklerin korunmasının gerekli olduğu ve temiz hava ile sel olaylarının önlenmesinde yararlı olduğunu öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.
- 3.Gözden Geçirme:** Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, Eskişehir’in doğal güzelliklerinin daha sonraki insanlara bırakılması gerektiği ve her birimizin çevrenin korunmasında görevlerimizin olduğunu öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş:

Ek 12-devam

Öğretmenin, Eskişehir'deki doğal güzellikler hakkında çeşitli örnekler vererek öğrencileri konu üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Çevreyi Koruma) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.
4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

Ek 12-devam

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden Eskişehir ilinin çevre ve tarihi güzelliklerinden hangilerinin kaldığı ve bunların korunmasında neler yapılması gerektiği hakkında öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya Eskişehir'in doğal ve tarihi güzelliklerinin korunması ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, Eskişehir doğal güzellikleriyle birlikte tarihsel bir yerleşim alanıdır. Doğal güzelliklerinin günden güne azaldığı ilimizde elde bulunanların korunması için yapılanlar ve yapılması gerekenleri özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

- 1.Eskişehir'in doğal kaynakları neler olabilir?
- 2.Eskişehir'in önemli doğal alanları nelerdir?
- 3.Eskişehir tarihi alanları nerelerdir?
- 4.Eskişehir'de bulunan doğal alanların korunması için neler yapılmalıdır?
- 5.Eskişehir'in doğal alanlarından nasıl yararlanılmaktadır?

VI. Alıştırma / Ödev:

Öğretmenin öğrencilere,

“Eskişehir'in doğal güzelliklerinden nereleri gördünüz?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 12-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 10-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Bizim İçin Çalışanlar
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- Çevremizde bizim için çalışanları tanıyabilme

Davranışsal Amaçlar

- Çevrede bizim için çalışanların kimler olduğunu söyleme/yazma
- Çevremizde bizim için çalışanların, ne iş yaptıklarını söyleme/yazma

II. Amaç

- Çevremizde çalışanlara nasıl davranılması gerektiğini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- Çevremizde bizim için çalışanlara, nasıl davranmamız gerektiğini söyleme
- Çevremizde bizim çalışanlara nasıl davranılması ile ilgili örnekler verme

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, çocuklara çevremizde bizim çalışan kimleri gördünüz? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “her sabah uyandıığımızda ya da yollarda yürürken çalışan bir çok insanı görmekteyiz. Bu kişilerin kimileri sokak temizliyor, kimileri ekmek dağıtıyor, kimileri de gazete dağıtıyor. Bugün bizim yaşamımızı kolaylaştıran kişilere karşı nasıl davranmamız gerektiğini öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

Ek 12-devam

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, çöpçüye, fırıncıya ve otobüs şoförüne karşı nasıl davranmamız gerektiğini öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, bizim için çalışanlara karşı yapılan davranışlar hakkında çeşitli örnekler vererek öğrencileri konu üzerinde düşünmeye yönlmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.

2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.

3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Çöpçüye Yapılan Saygısızlık) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.

4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.

5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

Ek-12 Devam

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden bizim için çalışanların kimler olduğu ve nasıl davranılması gerektiği hakkında öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya bizim için çalışanların ve nasıl davranılması gerektiği ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, yaşamımızın kolaylaştırılmasında bizlere yardımcı olan görevlilere karşı davranışlarımızda saygılı ve kurallara uygun davranmamız gerektiğini belirterek konuyu özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Bizim için çalışanlar kimler olabilir?
2. Yakın çevrenizde çalışan kişileri kimlerdir ve görevleri nelerdir?
3. Ailenizde çalışan kimseler var mı ?
4. Bizim için çalışan görevlilere yapmamız gereken yardımlar neler olabilir?
5. Öğrencilere Yaşadığımız Yer ünitesi başarı testini uygulaması.

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“Bizim için çalışanlara karşı yapılan ilginç bir olay gördünüz mü?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 13

“TOPLUM HAYATIMIZ” ÜNİTESİ DERS PLANLARI VE UYGULANMIŞ ÖRNEKOLAYA DAYALI ÖĞRETİM MATERYALİ ÖRNEKLERİ DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 15-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Toplu Halde Yaşamın Gerekliliği
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- Toplu halde yaşamın önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- İnsanların, birbirine niçin gereksinim duyduğunu söyleme/yazma
- İnsanların, birbirine olan gereksinimlerinin neler olduğunu açıklama
- Yalnız yaşayan insanların karşılaşılabileceği zorluklara örnekler verme

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, çocuklara ben hiç kimseden yardım görmeden yaşayabilir miyim? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “Çevremizde ya da yakınlarımız arasında tek başına yaşamak isteyen kişiler olabilecektir. Bu kişiler hiçbir kimseden yardım almak istemezler ve evde yalnız yaşayıp giderler. Sağlıklarına dikkat etmezler evleri kir içinde

Ek 13-devam

olabilmektedir. Ayrıca bu kişilerin evlerinde çöp yığınları olabilmektedir.” biçiminde bir konuşma yapması.

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, toplu halde yaşamının zorluklarını ve yalnız yaşamının insan yaşamını nasıl etkilediğini öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, yalnız yaşayanlar hakkında çeşitli örnekler vererek öğrencileri konu üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.

2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.

3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Yaşamdaki Gereksinimler, Yalnızım Ama Ben yaparım, Düğündeki Dayanışma) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.

4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.

Ek 13-devam

5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metninin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan ne anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden toplu halde yaşamının gereklerinin neler olduğu hakkında görüşlerini belirtmelerini istemesi. Tek başına yaşayanların karşılaştığı güçlükler ve insanların birbirlerine niçin gereksinim duydukları ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve öğrencilerin doğru yanıtları bulmalarını istemesi.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, toplu halde yaşamının belli kurallara göre olduğunu, insanların yalnız ya da toplu olarak yaşarken bir çok sorunla karşılaştığını belirterek konuyu özetlemesi ve sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Yalnız yaşamının zorlukları nelerdir?
2. Toplu halde yaşarken uymamız gereken kurallar nelerdir?
3. Çevrenizde yalnız yaşayan kişiler var mı?

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“İnsanlar niçin birbirlerine gereksinim duyarlar?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 13-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 16-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Sosyal Kurumlar
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- Sosyal kurumları tanıyabilme

Davranışsal Amaçlar

- En küçük sosyal kurumun, aile olduğunu söyleme/ yazma
- Çevresinde bulunan eğitim kurumlarının adlarını söyleme/yazma
- Çevresinde bulunan yardım kurumlarının adlarını söyleme/yazma
- Çevresinde bulunan sağlık kurumlarının adlarını söyleme/yazma

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, çocuklara hasta olup hastaneye giden var mı? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “aile toplumun temel taşıdır. Her bir aile bireyi birbirine karşı sorumludur. Bunun en önemlileri arasında sağlık, eğitim gibi haklar gelmektedir. Bugün bizlere bu olanağı sağlayan sosyal kurumlar hakkında yeni bilgiler öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, sosyal kurumların topluma olan katkıları hakkında yeni bilgiler öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

Ek 13-devam

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, sosyal kurumlardan hastanelerde meydana gelen olaylardan çeşitli örnekler vererek öğrencileri konu üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Yanlış Tedavi) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.
4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

Ek 13-devam

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnek olaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden sosyal kurumların neler olduğu ve topluma nasıl hizmet verdikleri hakkında öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Öğretmenin, bizim için çalışan sosyal kurumlarla ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarını istemesi.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, yaşamımızın kolaylaştırılmasında bizlere yardımcı olan sosyal kurumların işleyişini bilerek yararlanmamız gerektiğini belirterek konuyu özetlemesi ya da sorular yöneltmek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Aile toplum yaşamında neden önemlidir?
2. Aile kimlerden oluşur ve görevleri nelerdir?
3. Eğitimle ilgili kurumlar arasında neler bulunmaktadır?
4. Sağlık kurumlarının bizler için yararları neler olabilir?

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“Sağlık kurumlarında hiç size ilginç gelen bir olaya tanık oldunuz mu?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 13-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 16-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Çocuk Hakları
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

- Çocuk haklarını kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde sağlık, beslenme, eğitim, korunma haklarının yer aldığını söyleme/ yazma
- Çocuk haklarına örnekler verme

II. Giriş:

- 1.Dikkat Çekme:** Öğretmenin, Televizyonda savaş içinde olan çocukları gördüğünüzde neler hissettiniz? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.
- 2.Güdüleme:** Öğretmenin, öğrencilere; “Çocuklara bir çok şiddet uygulanmaktadır. Dünyada en son meydana gelen Irak savaşında çocuklar ölmüştür. Ülkemizde ise, çocukların sokaklarda yaşadığını ve dilencilik yaptığını görmekteyiz. Bugün çocukların ne gibi hakları olduğunu öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.
- 3.Gözden Geçirme:** Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, siz çocuklar geleceğimiz olarak bir çok haksızlıkları yaşamaktasınız. Bu gibi

Ek 13-devam

haksızların karşısında ne gibi haklarınız olduğunu öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, çocukların yaşamış oldukları ilginç olaylardan çeşitli örnekler vererek öğrencileri konu üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.

2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini (Evsiz Çocuk, Savaş İçinde Olmak İstemezdim, Beslenme ve Sağlık Gereksinimi) ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.

3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.

4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.

5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

Ek 13-devam

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden çocuk hakları ile ilgili olarak öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Öğretmenin, çocuk hakları bildirgesindeki hakların çocuklara neler getirdiği ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarını istemesi.

IV. Sonuç:

Öğretmenin, çocukların dünyada ve ülkemizde birçok şiddete uğramakta olduğu, bunun sonucunda çocuk haklarının tam olarak korunamadığı görülmektedir. Çocuk haklarının sağlanmasında devlete ve insanlara görevler düşmektedir. Devlet ve insanların hakları koruyacak önlemleri alması gerektiğini belirterek konuyu özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Çocuk hakları neden önemlidir?
2. Çocukların ne gibi hakları vardır?
3. Çocuk haklarının korunmasında insanlara ne gibi görevler düşmektedir?
4. Devletin çocuk haklarını korumadaki görevi nedir?
5. Çocukların uğramış oldukları haksızlıklar hakkında neler söylenebilir?

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“Dünyada çocuklara ne gibi haksızlıklar yapılmaktadır?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 13-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 22-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Gelenek ve Göreneklere Saygı
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

1. Gelenek ve görenekler ile ilgili olgular bilgisi
2. Gelenek ve göreneklere saygının önemini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

1. 1. Geleneklere saygı duymanın önemini söyleme
1. 2. Göreneklere saygı duymanın önemini söyleme
1. 3. Farklı gelenek ve göreneklere niçin saygı duyulması gerektiğini açıklama
1. 4. Farklı gelenek ve göreneklere örnek verme
2. 1. Geleneklere saygı duymanın önemini söyleme
2. 2. Göreneklere saygı duymanın önemini söyleme
2. 3. Farklı gelenek ve göreneklere niçin saygı duyulması gerektiğini açıklama
2. 4. Farklı gelenek ve göreneklere örnek verme

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, içinizde ilginç bir köy düğününe giden var mı? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “Her yörenin farklı gelenek ve göreneklere vardır. Eskişehir’in düğünleriyle Ankara’nın düğünleri arasında fark bulunmaktadır. Bugün her birimizin farklı gelenek ve göreneklere olduğunu öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

Ek 13-devam

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, Eskişehir’in gelenek ve görenekleri ile ilgili olarak düğün, nişan gibi örnekleri öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, gelenek göreneklerle ilgili olarak hazırlanmış düğün resimlerini göstererek öğrencileri konu üzerinde düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.

2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.

3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Gelenek ve Göreneklerimize Saygı, Asker Düğünü) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.

4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.

5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

Ek 13-devam

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden gelenek ve görenekler ile ilgili olarak öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya gelenek ve görenek özellikleri ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması

IV. Sonuç:

Öğretmenin, gelenek ve göreneklerin yöreden yöreye değiştiği, ancak gelenek ve göreneklerin günümüzde kaybolmaya doğru gittiğini belirterek konuyu özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Gelenek ve görenek nedir?
2. Geleneklere ne gibi örnekler verebiliriz?
3. Göreneklere ne gibi örnekler verebiliriz?
4. Gelenek ve görenekler neden özelliklerini kaybetmektedir?
5. Ailemiz içinde bulunan yaşlı kimselerden eski gelenek ve göreneklere yönelik anlatılan örnekler dinlemiş miydiniz?

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“Eski düğünler nasıl olmaktadır?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 13-devam
DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 24-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: İnsan Hak ve Hürriyetleri
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

1. İnsan hak ve hürriyetlerini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

1. İnsanların hak ve hürriyetlere sahip olduklarını söyleme
1. 2. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde yaşama, beslenme, barınma, sağlık, eğitim, din ve vicdan hürriyeti haklarının yer aldığını söyleme/yazma
1. 3. İnsanların sahip oldukları hak ve hürriyetlere örnekler verme

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, yaşamınızda haksızlığa uğradınız mı? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “insanlar haklarını elde etmede çeşitli yöntemleri kullanmaktadır. Bunların başında kanuni yollardan elde edilen haklar vardır. İnsanların haklarını kazanmaları hiç kolay olmamıştır. Bu derste insan hakları ve hürriyetleri ile ilgili yeni bilgiler öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

Ek 13-devam

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, toplumsal yaşamın düzenli olmasında birbirimizin haklarına saygı gösterilmesinin gerekli olduğunu ve bunun için sınıf içinden başlayarak haklarımız yanında sorumluluklarımızın neler olduğunu öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

4. Derse Geçiş: Öğretmenin, bir arkadaşımızın elinden eşyasını zorla almamız onun haklarına yaptığımız bir saygısızlık olarak görülebilir mi? biçiminde sorarak olay üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (İnsan Haklarına Saygı Duymanın Gerekliliği) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.
4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin

Ek 13-devam

örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden insan haklarıyla ilgili olarak öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Tahtaya insan haklarının önemi ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarının sağlanması

IV. Sonuç:

Öğretmenin, toplumsal yaşamın güçlükleri karşısında insanların birileriyle ilişkilerinde saygı göstermelerinin toplumsal yaşamı düzenli olmasına katkı getireceği söylenebilir. Ama, bunun tam olarak gerçekleştirilmediği ve bunun için çaba gösterilmesi gerekmekte diyerek konuyu özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. İnsanların sağlık ile ilgili olarak alması gereken önemli hakkı nedir?
2. İnsan hakları denilince neler aklımıza gelmektedir?
3. İnsan haklarının en önemlisi hangisidir? Neden?
4. İnsan haklarına saygı gösterilmesi için neler yapılabilir?
5. En büyük haksızlıklar kimlere yapılmaktadır? Neden?

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“Sizin için en önemli insan hakkı nedir?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 13-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 29-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Atatürk ve İnsan Hakları
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

1. Atatürk'ün insan hak ve hürriyetlerine verdiği önemi kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

1. 1. Atatürk'ün, insan hak ve hürriyetlerine önem verdiğini söyleme/yazma
1. 2. Atatürk'ün, insan hak ve hürriyetlerine önem verdiğine yönelik örnekler verme
1. 3. Atatürk'ün, Türk milletine kazandırdığı hak ve hürriyetleri söyleme/yazma
1. 4. Atatürk'ün, Türk milletine kazandırdığı hak ve hürriyetlere örnekler verme

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, Atatürk'ün Türk milletini çağdaş bir millet yapmasındaki amacı ne olabilir? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “Atatürk her insana değer veren bir liderdir. Bu amaçla her Türk vatandaşının kanunlar önünde eşit olması gerektiğini savunmuştur. Bu derste Atatürk'ün insan haklarına verdiği önem ile ilgili bilgiler öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, Atatürk milletinin dünya milletleriyle yarışabilecek bir millet olmasını isteyen bir

Ek 13-devam

liderdir. Onun getirmiş olduğu yenilikleri öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Atatürk ve Özgür Ülke) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.
4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.
6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.
7. Öğretmenin, öğrencilerden Atatürk’ün liderliğinde insan hakları ve hürriyetleri ile ilgili olarak kazanılanları tekrar belirtmelerini

Ek 13-devam

istemesi. Öğretmenin, insan haklarının önemi ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarını istemesi.

IV. Sonuç: Öğretmenin, Atatürk Cumhuriyeti kurarak bize en büyük hak ve özgürlüğü vermiştir diyerek konuyu özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Atatürk'ün insan hakları ve hürriyetleriyle ilgili olarak getirdiği yenilikler nelerdir?
2. Atatürk neden halkının daha iyi yetişmesini istemektedir?
3. Atatürk olmasaydı bizler ne gibi hak ve hürriyetlerden yoksun kalacaktık?
4. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin tam anlamıyla uygulandığını söyleyebilir miyiz?

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“Atatürk'ün sizin için önemi nedir?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 13-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 30-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Atatürk, Cumhuriyet ve Özgürlük
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

1. Cumhuriyet yönetimi ile kavuştuğumuz insan hak ve hürriyetleri ile ilgili olgular bilgisi
2. Türk milletinin Atatürk'ün önderliğinde birçok hak ve hürriyete kavuştuğunu kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

1. 1. Cumhuriyet yönetimi ile kavuştuğumuz hak ve hürriyetlerin adını söyleme/yazma
1. 2. Cumhuriyetin, Atatürk'ün önderliğinde kurulduğunu söyleme/yazma
2. 1. Atatürk'ün önderliğinde, birçok hak ve hürriyete kavuştuğumuzu söyleme/yazma
2. 2. Atatürk'ün önderliğinde kavuştuğumuz hak ve hürriyetleri söyleme/yazma

II. Giriş:

1.Dikkat Çekme: Öğretmenin, sizler bugün ırak halkının yerinde olmak ister miydiniz? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.

2.Güdüleme: Öğretmenin, öğrencilere; “milletler haklarını elde etmede güçlükleri aşmak için bir lidere gereksinim duymaktadırlar. Cumhuriyetin kurulmasında bize liderlik yapan Atatürk, bizlerin hak ve hürriyetlerini genişletmiştir. Bu derste kazandığımız haklar ve

Ek 13-devam

hürriyetler ile ilgili yeni bilgiler öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.

3.Gözden Geçirme: Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, Cumhuriyet yönetiminin Atatürk’ün liderliğinde toplumsal yaşamı yeniden düzenlediğini, Türk milletine bir çok hak ve hürriyetler kazandırdığını öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolaya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolay metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolay metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolayla ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolay metinlerini (Neden Cumhuriyet) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolay metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolay metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.
4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolayları ve örnekolaylarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolay metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolaylarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.

Ek 13-devam

6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolaylardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

7. Öğretmenin, öğrencilerden Atatürk'ün liderliğinde cumhuriyet yönetimiyle insan hakları ve hürriyetleri ile ilgili olarak kazanılanları tekrar belirtmelerini istemesi. Öğretmenin insan haklarının önemi ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarını istemesi.

IV. Sonuç: Öğretmenin, Atatürk Cumhuriyeti kurarak bize en büyük hak ve özgürlüğü vermiştir diyerek konuyu özetlemesi ya da sorular yönelterek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Cumhuriyeti diğer yönetimlerden ayıran en büyük farklılık nedir?
2. Atatürk hak ve hürriyet olarak bizlere neleri sunmuştur?
3. Cumhuriyet yönetimi olmasaydı bizler ne gibi hak ve hürriyetlerden yoksun kalacaktık?
4. Atatürk'ün cumhuriyeti kurmasındaki amacı ne olabilir?

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“Cumhuriyetin sizin için önemi nedir?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

Ek 13-devam

DERS PLANI

Dersin Adı	: Hayat Bilgisi
Sınıf ve Şube	: 3/B
Gün	: 31-12-2003
Süre	: 80 Dakika
Konu	: Temel Vatandaşlık Hakları
Yöntem ve Teknikler	: Örnekolay, Soru- Yanıt, Tartışma, Düzanlatım.
Kaynaklar, Araç ve Gereçler	: Örnekolay Metinleri, Resimler, Tepegöz, Asetatlar, Yardımcı Ders Kitapları, 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitapları.

I. Amaç

1. Temel vatandaşlık görevlerini kavrayabilme

Davranışsal Amaçlar

- 1.Vatandaşlık görevlerimizin neler olduğunu söyleme/yazma
- 2.Vatandaşlık görevlerinin, cumhuriyet döneminde iyi bir şekilde düzenlendiğini söyleme/yazma
3. Seçme ve seçilme hakkının önemini söyleme /yazma
- 4.Askerlik yapmanın önemini söyleme/yazma

II. Giriş:

- 1.Dikkat Çekme:** Öğretmenin, askere gitmek her Türk vatandaşının görevi midir? diye sorarak konuya dikkat çekmesi.
- 2.Güdüleme:** Öğretmenin, öğrencilere; “Her gün televizyonlarda ve gazetelerde vergisini vermeyen kişilerle ilgili haberleri okumaktayız. Bu tür davranışlarda bulunanlar vatandaşlık görevlerini yerine getirmede ilgisiz kalmaktadır. Bu derste temel vatandaşlık görevleri ile ilgili bilgiler öğreneceğiz,” biçiminde bir konuşma yapması.
- 3.Gözden Geçirme:** Öğretmenin öğrencilere, “Bu dersin sonunda, iyi bir vatandaşın görevlerini yapması gerektiğini öğrenmiş olacaksınız,” demesi.

Ek 13-devam

III. Geliştirme:

1. Öğretmenin, derse geçmeden önce öğrencileri 4-6 kişilik gruplara ayırması.
2. Öğretmenin, öğrencilere örnekolya dayalı olarak bir uygulama gerçekleştireceklerini söylemesi. Öğrencilere örnekolya metinlerini ve bu metinlerle ilgili resimleri dağıtacağını belirtmesi. Öğrencilerin resimleri inceleyerek, onlar üzerinde konuşmalarını istemesi. Daha sonra öğrencilerin dağıtılan örnekolya metinlerini okumalarını ve metinler üzerinde anlamadıkları yerleri sormalarını söylemesi.
3. Öğretmenin, örnekolya ilgili resimleri dağıtması. Öğrencilerin, dağıtılan resimleri inceleyerek konu ile ilgili olarak akıl yürütmelerini istemesi. Hazırlanmış olan örnekolya metinlerini (Dürüst Vatandaş Olmak Yok, Dikkat İş Bırakma Var) öğrencilere dağıtması. Her öğrencinin dağıtılan örnekolya metnini dikkatli bir biçimde okumasını istemesi. Daha sonra her grubun örnekolya metinlerini hazırlanmış sorulara göre yanıtlamasını söylemesi.
4. Öğretmenin, her grubun kendi içinde örnekolyaları ve örnekolyalarla ilgili olarak hazırlanmış soruları gözden geçirmesini istemesi.
5. Öğrenciler tarafından incelenen örnekolya metinlerinin daha sonra sınıfta öğretmenle birlikte tekrar incelenmesi. Öğrencilerin örnekolyalarla ilgili sorulara vermiş oldukları yanıtları gözden geçirmelerinin sağlanması.
6. Öğretmenin, öğrencilerin örnekolyalardan anladıklarını belirlemek amacıyla, gruplardan seçilen birer öğrenci ile çember oluşturması ve tartışmalar yaptırması.

Ek 13-devam

7. Öğretmenin, öğrencilerden temel vatandaşlık hakları ile ilgili olarak öğrendiklerini tekrar belirtmelerini istemesi. Öğretmenin, temel vatandaşlık görevleri ile ilgili olarak öğrencilerin vermiş oldukları yanıtları tahtaya yazması ve sonunda öğrencilerin hangilerini doğru yanıt olarak verdiklerini bulmalarını istemesi.

IV. Sonuç: Öğretmenin, iyi vatandaş görevini en iyi yapandır diye konuyu özetlemesi ya da sorular yöneltmek öğrencilere özetletmesi.

V. Değerlendirme:

Konuyla ilgili davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını sınamak amacıyla öğretmenin öğrencilere şu soruları yöneltmesi:

1. Temel vatandaşlık görevi size ne hatırlatıyor?
2. Vatandaşlık görevini yapmayanlar için ne söylenebilir?
3. İnsanlar temel vatandaşlık görevlerinden neden kaçmaktadırlar ?
4. Vergi vermeyen bir kişinin yaptığını neden doğru bulmuyorsunuz?

VI. Alıştırma / Ödev: Öğretmenin öğrencilere,

“Görevini iyi yapan en iyi vatandaşır?” sorusuyla ilgili düşüncelerini anlatan bir kompozisyon yazdırması.

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN
ALDIKLARI ÖNTEST PUANLARI
("YAŞADIĞIMIZ YER ÜNİTESİ")**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No.	Puanlar	Denek Sıra No.	Puanlar
1	48	1	68
2	40	2	52
3	48	3	52
4	56	4	56
5	36	5	36
6	52	6	52
7	52	7	56
8	52	8	56
9	60	9	60
10	64	10	64
11	64	11	64
12	68	12	68
13	68	13	68
14	72	14	72
15	72	15	72
16	72	16	72
17	72	17	76
18	72	18	76
19	76	19	76
20	80	20	84

Ek 14-devam

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN
ALDIKLARI ÖNTEST PUANLARI
(“TOPLUM HAYATIMIZ ÜNİTESİ”)**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No.	Puanlar	Denek Sıra No.	Puanlar
1	60	1	68
2	40	2	72
3	56	3	64
4	76	4	60
5	68	5	80
6	64	6	80
7	48	7	64
8	84	8	84
9	76	9	80
10	76	10	80
11	80	11	84
12	72	12	88
13	64	13	96
14	100	14	68
15	88	15	72
16	76	16	72
17	88	17	72
18	76	18	92
19	88	19	92
20	88	20	96

Ek 15

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN
ALDIKLARI SONTEST PUANLARI
("YAŞADIĞIMIZ YER ÜNİTESİ")**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No.	Puanlar	Denek Sıra No.	Puanlar
1	96	1	92
2	84	2	80
3	88	3	88
4	96	4	84
5	88	5	88
6	96	6	88
7	92	7	96
8	100	8	80
9	100	9	84
10	92	10	92
11	96	11	80
12	92	12	92
13	100	13	100
14	100	14	84
15	100	15	84
16	100	16	80
17	100	17	96
18	96	18	100
19	100	19	96
20	96	20	88

Ek 15-devam

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ BAŞARI TESTLERİNDEN
ALDIKLARI SONTEST PUANLARI
(“TOPLUM HAYATIMIZ ÜNİTESİ”)**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No.	Puanlar	Denek Sıra No.	Puanlar
1	80	1	88
2	88	2	72
3	96	3	72
4	96	4	80
5	80	5	76
6	80	6	84
7	80	7	88
8	96	8	92
9	100	9	96
10	100	10	68
11	92	11	92
12	100	12	96
13	96	13	96
14	100	14	68
15	96	15	68
16	100	16	76
17	100	17	92
18	100	18	92
19	100	19	88
20	96	20	100

Ek 16

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ KALICILIK TESTİNDEN
ALDIKLARI PUANLAR
(“YAŞADIĞIMIZ YER ÜNİTESİ”)**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No.	Puanlar	Denek Sıra No.	Puanlar
1	80	1	80
2	84	2	80
3	92	3	56
4	92	4	68
5	84	5	72
6	88	6	80
7	80	7	92
8	96	8	88
9	100	9	96
10	92	10	100
11	96	11	92
12	96	12	92
13	96	13	100
14	100	14	96
15	100	15	88
16	84	16	72
17	92	17	88
18	100	18	100
19	100	19	96
20	96	20	88

Ek 16-devam

**DENEY VE KONTROL GRUPLARININ KALICILIK TESTİNDEN
ALDIKLARI PUANLAR
(“TOPLUM HAYATIMIZ ÜNİTESİ”)**

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
Denek Sıra No.	Puanlar	Denek Sıra No.	Puanlar
1	72	1	76
2	72	2	72
3	80	3	56
4	92	4	64
5	80	5	84
6	80	6	96
7	84	7	92
8	96	8	84
9	92	9	92
10	92	10	92
11	100	11	88
12	100	12	72
13	100	13	100
14	100	14	84
15	100	15	80
16	100	16	80
17	96	17	24
18	100	18	92
19	100	19	92
20	96	20	100

KAYNAKÇA

Adam, Maureen Evelyn. "The Response of Eleventh Graders to Use of The Case Method of Instruction in Social Studies," 1992. ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://www.lib.umi.com> adresinden, 05.04.2004 tarihinde alınmıştır.

Akınoğlu, Orhan. "Hayat Bilgisi Öğretimi." **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Editörler: Cemil Öztürk ve Dursun Dilek. Ankara: PegemA Yayıncılık, ss.2-11, 2002.

Allali, Brahim. "Teaching/Learning with Cases," 2003. Al Akhawayn Üniversitesi Web Sitesindeki; <http://mail.alahakwayn.ma/~B.Allali/MGT-W1Suite.ppt> adresinden, 05.02.2004 tarihinde alınmıştır.

Allen, Harvey A., Fred L. Splittgerber ve M. Lee Manning. **Teaching and Learning in the Middle Level School**. Newyork: Macmillan Publishing Company, 1993.

Alvarez, Marino. "Imaginative Uses of Self-Selected Cases," **Reading Research And Instruction**, 32-2:1-18, 1993.

Alvarez, C. Marino ve diğerleri. "Case-Based Instruction and Learning: An Interdisciplinary Project," **Reading is Knowledge**. Eds: In T.V. Rasinski, N.D. Padak ve J. Logan. Thirteenth Year Book ve The Collage Reading Association, ss. 53-62, 1991.

Arıbaş, Sebahattin ve Muamber Yılmaz. "Hayat Bilgisi Dersinin Öğretimine İlişkin Bir Araştırma ve Bazı Öneriler," **Milli Eğitim Dergisi**, 161:132-136, 2004.

Aydın, Mehmet Zeki. **Ahlâk Öğretiminde Örnekolay İncelemesi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003.

Batı Ontario Üniversitesi Web sitesi. "The Case Method," 2004. Batı Ontario Üniversitesi Web Sitesindeki; http://www.ivey.uwo.ca/mba/1_case_method.htm adresinden, 05.02.2004 tarihinde alınmıştır.

Baysal, Nurdan. "İlkokullarda Hayat Bilgisi," **I. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu**. (16-17 Haziran 1994). Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, 1994.

Belet, Şerife Dilek. "İlköğretim Kurumlarında Uygulanan Hayat Bilgisi Programının Değerlendirilmesi," **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 9-1-2:77-91, 1999.

Bilen, Mürüvvet. **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1999.

Binbaşıoğlu, Cavit. **Hayat Bilgisi Öğretimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003.

Burz, Helen L. ve Kit, Marshall. **Performance-Based Curriculum for Social Studies from Knowing to Showing**. California: Corwin Press Inc. A Sage Publication Company Thousand Oaks, 1998.

Büyüköztürk, Şener. **Sosyal Bilimler İçin Veri Analiz El Kitabı**. İkinci Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2002.

Callahan, Joseph F.ve Leonard, H. Clark. **Teaching in the Middle and Secondary Schools Planning for Competence**. Third Edition. Newyork: Mcmillan Publishing Company, 1988.

Cheek, Earl H., J. Rona F., Flippo ve Jimmy D. Lindsey. **Reading for Success in Elementary Schools**. USA: Holt, Rinehart ve Winston, Inc. The Dreyden Press Saunders College Publishing, 1989.

Cullingford, Cedric. **The Effective Teacher**. First Published, London: Cassell Wellington House 125 Strand, 1995.

Çakır, Özlem Sıla. “Fen Eğitiminde Örnekolaya Dayalı Bir Öğretim Yönteminin Geliştirilmesi, Uygulanması ve Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2002.

Çatalbaş, Gülsüm. “İlkokul Dördüncü Sınıflarda Programlı Öğretim Yönteminin Uygulanması.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Çıkrık, Oktay. “İlköğretim Okulu Hayat Bilgisi Ders İçeriğinin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Dağlı, Ramazan Çetin. “Eğitimde Yenilikler,” **Çağdaş Eğitim**, 272:13-14, 2001.

Dawson, Debra Louise. “An Investigation of Student Participation and Student-Teacher Interaction in the Case Method Classroom,” 1994. ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://www.lib.umi.com> adresinden, 05.04.2004 tarihinde alınmıştır.

Demir, Sakine. “Cumhuriyet Döneminde Program Geliştirme Açısından Hayat Bilgisi Öğretim Programlarının İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1998.

Demirel, Özcan. **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**. Beşinci Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2003.

_____. **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Dördüncü Baskı Ankara: PegemA Yayıncılık, 2002.

_____. “Öğretimde Yeni Yaklaşımlar”, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**.
Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim
Fakültesi Yayınları, ss.123-142, 2001.

Deveci, Handan. **Sosyal Bilgiler Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin
Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve
Hatırlama Düzeylerine Etkisi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları,
2003.

Diamentes, Thomas ve June Ovington. “Storytelling: Using A Case Method Approach
in Administrator Preparation Programs,” **Education**, 123-3:465-471, 2003.
EBSCOhost Veritabanındaki; <http://web15.epnet.com> adresinden, 20.09.2004
tarihinde alınmıştır.

Doğan, Hıfzı. **Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı**. Ankara: Önder Matbaacılık,
1997.

DPT. **Hayatboyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu
Raporu**. Ankara: DPT Yayını, 2001.

DPT. **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Okul Öncesi Eğitim-İlköğretim-Özel
Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu**. Ankara: DPT Yayını, 2001.

Eid Abd El Wahed, Ali. “Using Case Based Instruction with Senior English Education
Majors in Egypt and the Effects on Their Thinking and Atitudes,” 2001.
ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://www.lib.umi.com>
adresinden, 05.04.2004 tarihinde alınmıştır.

Eğitim Bahçesi Web Sitesi. “Öğretim İlke ve Yöntemleri Örnekolay İncelemesi,” 2002.
Eğitim Bahçesi Web Sitesindeki; <http://www.egitimbahcesi.netteyim.net>
adresinden, 20.09.2002 tarihinde alınmıştır.

- Ergün, Mustafa ve Ali Özdaş. “Öğretim İlke ve Yöntemleri,” 1997. Afyon Kocatepe Üniversitesi Web Sitesindeki; <http://egitim.aku.edu.tr>. adresinden, 11.08.2003 tarihinde alınmıştır.
- Erkan, Semra. “Cumhuriyetten Günümüze İlkokul Programları ve Hayat Bilgisi Programı,” **I. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu**. (16-17 Haziran 1994). Bursa:Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, 1994.
- Fauske, Janice R.. “Linguistic and Instructional Precision in Teaching with Cases and Problems,” **The Journal of Cases in Educational Leadership**, 3-2:3-10, 2000. UCEA Web Sitesindeki; <http://www.ucea.org/cases> adresinden, 09.08.2003 tarihinde alınmıştır.
- Fidan, Nurettin ve Yaşar Baykul. “İlköğretimde Temel Öğrenme Gereksinimlerinin Karşlanması,” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 10:7-20, 1994.
- Gibson, Joyce Taylor. “Discussion Teaching Through Case Methods,” *Education*, 118-3:345-349, 1998. EBSCOhost Veritabanındaki; <http://web15.epnet.com> adresinden, 20.08.2004 tarihinde alınmıştır.
- Gülaydın, Gülhan. “1998 İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
- Gökçe, Erten. “İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlilikleri,” **Çağdaş Eğitim**, 28-299:36-48, 2003.
- Graham P. Tony ve Paul C. Cline. “The Case Method: A Basic Teaching Approach,” **Theory into Practice**, 19-2:112-116, 1980.

Greenwood, Gordon E. ve H. Thompson Fillmer. **Professional Core Cases for Teacher Decision-Making**. Ohio: Merrill an Imprint of Prentice Hall Upper Saddle River, 1997.

Grupe, H. Fritz ve K. Joelle Jay. "Incremental Cases," **College Teaching**. 8-4:123-129, 2000. EBSCOhost Veritabanındaki; <http://web15.epnet.com> adresinden, 20.06.2004 tarihinde alınmıştır.

Gültekin, Mehmet. **Temel Eğitim İkinci Kademe İçin Alternatif Program Modelleri**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1999.

Gürkan, Tanju. "Programın Yapısal Boyutları ve Program Geliştirme," **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.15-30, 2001.

Hamurcu, Hülya. "Öğretmen Yetiştirmede Eğitim Teknolojisi," **II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu**. (10-12 Mayıs 2000). Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2000.

Harling, F. Kenneth ve Jay Akridge. "Using the Case Method of Teaching," **Agribusiness (1986-1998), ABI/INFORM Global, 14-1, 1998**. ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://proquest.umi.com> adresinden, 22.06.2004 tarihinde alınmıştır.

Harward Business School Faculty Research Web Sitesi. "The Case Method." 2003. Harward Business School Faculty Research Web Sitesindeki; http://www.hbs.edu/research/case_method.htm adresinden, 29.01.2004 tarihinde alınmıştır.

Haydon, Graham. "Aims of Education," **Learning to Teach in the Secodary School**. Editors: Susan Capel, Marilyn Leask ve Tony Turner. London ve Newyork: Routledge,1995.

Human Rights Resource Center Web Sitesi. "Method 2 Case Studies," 2002. Human Rights Resource Center Web sitesindeki; <http://www1.umn.edu/humanrts/htm> adresinden, 20.11.2002 tarihinde alınmıştır.

Indiana Üniversitesi Web Sitesi. "Teaching with the Case Method." 2003. Indiana Üniversitesi Web Sitesindeki; <http://indiana.edu/%7Eteaching/handbook2.html#case> adresinden, 06.11.2003 tarihinde alınmıştır

Jennings, David. "Strategic Management and the Case Method," **The Journal of Management Development**, 15-9:1-4, 1996. ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://proquest.umi.com> adresinden, 22.06.2004 tarihinde alınmıştır.

Joanna, P. Williams ve diğerleri. "Teaching Elementary School Students to Identify Story Themes," **Journal of Educational Psychology**, 94-2:235-249, 2002.

Kalaycı, Nurdan. "1968 Sonrası Gelişmeler," **İlköğretim Programları ve Gelişmeler**. Editör: Attila Tazebay. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, ss.127-142, 2000.

Kaptan, Saim. **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri, 1995.

Karagöz, Savaş ve Cuma Çivi. **Genel Öğretim Metotları**. Genişletilmiş Yedinci Baskı İstanbul: Öz Eğitim Yayınları, 1997.

Karakoç, Nihat. **Halkla İlişkilerde Örnekolaylar**. İzmir,1993.

Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Onüçüncü Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2004.

Kemertaş, İsmail. **Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Geliştirilmiş Dördüncü Baskı. İstanbul: Birsen Yayınevi, 2001.

Kreps, Gary L. "Using the Case Study Method in Organizational Communication Classes: Developing Students' Insight, Knowledge and Creativity," 1984. EBSCOhost Veritabanındaki; <http://weblink1.epnet.com> adresinden, 17.06.2004 tarihinde alınmıştır.

Küçükahmet, Leyla. **Eğitim Programları ve Öğretim**. Genişletilmiş Sekizinci Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti, 1997.

Lanna, Andrews. "Diversity: Changing Perspectives Using Case-Based Methods," **U.S. Massachusetts: Geographic Source**, 1997. EBSCOhost Veritabanından 16.05.2004 tarihinde alınmıştır.

Li, Ruyun. "Using Case Method to Improve Reading Comprehension of Elementary Student," 1996. ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://www.lib.umi.com> adresinden, 05.04.2004 tarihinde alınmıştır.

Lindle, Jane C. "A Case Method Experiment: Comparisons of Educational Administration Students' Perception of Micropolitical Analysis vs. Other Theoretical Approaches to Administration," **Annual Meeting of the University Council For Educational Administration, Pittsburg**. (26-28 October, 1990). EBSCOHost Veritabanındaki; <http://searchERIC.org> adresinden, 13.06.2003 tarihinde alınmıştır.

Lundberg C. Craig ve diğerleri. "Case Writing Reconsidered," **Journal of Management Education**, 25-4:450-475, 2001. FirstSearch Home Veritabanındaki; <http://proquest.umi.com> adresinden, 22.06.2004 tarihinde alınmıştır.

Maetozo, S. Gail. "An Examination of College Students' Perceptions Regarding the Use of Case Methodology in a Health and Wellness Course," 2003. FirstSearch Home Veritabanındaki <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3098389> adresinden, 13.01.2004 tarihinde alınmıştır.

MEB. **İlköğretim Okulu 3. Sınıf Programı**. İstanbul: MEB. Basımevi, 2000.

MEB. **İlkokul Programı**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969.

Melnyk, John. "Learning by The Case Method," 2004.
<http://bcas.uwinnipeg.ca/introbus/IB2/ReadingsIB2/CaseMethodLearning.htm>
adresinden, 05.02.2004 tarihinde alınmıştır.

Mckeachie, J. Wilbert. **Teaching Tips**. Seventh Edition A Guided The Beginning
College Teacher. Lexington, Massachusetts, Toronto: D. C. Heath and
Company, 1978.

Mihçioğlu, İsmail. "Bir Kamusal İlişkiler Örnekolayı," **Ay Adları yada Türk Dil
Kurumu**. 100. Doğum Yılında Atatürk'e Armağan Dizisi, 17, Ankara: Ankara
Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1981.

MPM. **Örnekolay Yöntemi**. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, 1973.

Mount Holyoke College Web Sitesi. "Teaching with Cases," 2004. Mount Holyoke
Web Sitesindeki; [http://mholyoke.edu/acad/programs/wcl/casemethod/teaching.
shtml](http://mholyoke.edu/acad/programs/wcl/casemethod/teaching.shtml) adresinden, 13.01.2004 tarihinde alınmıştır.

Muijs, Daniel ve David Reynolds. **Effective Teaching Evidence and Practice**.
London: A Sage Publication Company, 2001.

Nas, Recep. **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (Program, Yöntem ve
Etkinlikler)**. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2000.

Özdemir, Mustafa. **Hayat Bilgisi Öğrenme ve Öğretme Etkinlikleri**. Birinci Basım.
Ankara: Pegem Yayıncılık, 1998.

Özer, Bekir. "Öğrenmeyi Öğretme." **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.161-174, 2001.

Paykoç, Fersun. **Tarih Öğretimi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Tarih Lisans Tamamlama Programı, 1991.

Pehlivan, Hülya. "Örnekolay ve Oyun Yoluyla Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi." Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Pittsburgh Üniversitesi Fakülte Gelişim Servisi Web Sitesi. "Developing and Teaching Course: Case Based Learning," 2004. Pittsburgh University Faculty Development Services Web Sitesindeki; <http://www.pitt.edu> adresinden, 15.04.2004 tarihinde alınmıştır.

Priscella, L Griffith ve Kathryn L Laframboise. "Literature Case Studies: Case Method and Reader Response Come Together in Teacher Education," **Journal of Adolescent & Adult Literacy**, 41-5:364-376, 1998. [Http://gateway.proquest.com](http://gateway.proquest.com) adresinden, 16.10.2003 tarihinde alınmıştır.

Rosanna, DeMarco ve diğerleri. "Nursing Students' Experiences with and Strategic Approaches to Case-based Instruction: A Replication and Comparison Study Between Two Disciplines," **Journal of Nursing Education**, 41-4:165-174, 2002. FirstSearch Home Veritabanındaki; <http://firstsearch.oclc.org> adresinden, 15.01.2004 tarihinde alınmıştır.

Rossiter, Marsha. "Narrative and Stories in Adult Teaching and Learning," 2002. Eric Veritabanındaki; <http://www.eric.ed.gov> adresinden, 28.11.2003 tarihinde alınmıştır.

Robert, J. Pearce. "Case-Based Structured Conflict: A Means for Enhancing Classroom Learning," **Journal of Management Education**, 26-6, 2002.

Saban, Ahmet. **Öğrenme Öğretme Süreci**. Geliştirilmiş İkinci Baskı. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım, 2002.

Sabuncuoğlu, Zeyyat. **Personel Yönetimi Politika ve Yönetmelikler**. Yedinci Baskı. Bursa: Rota Ofset, 1994.

Senemoğlu, Nuray. **Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya**. Ankara: Ertem Matbaacılık, 1997.

Southeast Missouri State University Web Sitesi. "Case Based Learning." 2003a. CSTL Web Sitesindeki; <http://cstl.semo.edu/Waterman/CBL/caseformats.html> adresinden, 18.08.2003 tarihinde alınmıştır.

_____. "Case Based Learning." 2003b. CSTL Web Sitesindeki; <http://cstl.semo.edu/Waterman/CBL/caseformats.html> adresinden, 03.10.2003 tarihinde alınmıştır.

Sönmez, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. Geliştirilmiş Dokuzuncu Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık, 2001.

_____. **Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**. Ankara: Anı Yayıncılık, 1998.

Sözer, Ersan. "Öğretimde Strateji, Yöntem ve Teknikler," **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.95-122, 2001.

_____. “Türk Eğitim Sisteminin Yapısı ve İşleyişi,” **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Editör: Ersan Sözer. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.111-126, 2000.

_____. “Sosyal Bilgiler Öğretiminde İlke, Strateji, Yöntem ve Teknikler.” **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Editör: Gürhan Can. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 1998.

_____. **Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları; 1998.

Stokrocki, Mary. “Interpreting Video Cases of Ethnically Diverse Art Teachers,” **Curriculum and Teaching**, 16-1:59-73, 2001.

Şahin, Tuğba Yanpar. “Öğretim Materyal ve Teknolojileri,” **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, ss.281-317, 2002.

Tan, Şeref, Yücel Kayabaşı ve Alaattin Erdoğan. **Öğretimi Planlama ve Değerlendirme**. Geliştirilmiş Dördüncü Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık, 2003.

Tillman, Beverly Ann. A Study of Case Methods in Preservice Teacher Education. PhD. The Ohio State University, 1992. ProquestUmi Digital Dissertation Web Sitesindeki; <http://www.lib.umi.com> adresinden, 05.04.2004 tarihinde alınmıştır.

Tomey, Ann Marriner. “Learning with Cases,” **The Journal of Continuing in Nursing**, 34-1:34-39, 2003. <http://gateway.proquest.com>. adresinden, 20.09.2003 tarihinde alınmıştır.

Tosun, Kemal. **İşletme Yönetimi Genel Esaslar**. Altıncı Baskı. Ankara: Savaş Kitap ve Yayınevi, 1992.

Tu, Wei. "Using Literature To Help Children Cope with Problems," 1999. Eric Veritabanındaki; <http://www.eric.ed.gov> adresinden, 27.11.2003 tarihinde alınmıştır.

Türer, Cemal. "Hayat Bilgisi Dersinin Önemi ve Öğretim Biçimi." **Türkiye'de İlköğretim Sempozyumu**. (21-22 Mayıs 1992). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8:257-260, 1992.

Variş, Fatma. **Eğitimde Program Geliştirme, Teoriler ve Teknikler**. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık, 1996.

Vural, Mehmet. **İlköğretim Programı**. İkinci Basım. Erzurum: Yakutiye Yayıncılık, , 2000.

_____. **İlköğretim Programı**. Birinci Basım. Erzurum: Yakutiye Yayıncılık, 1998.

Virginia Üniversitesi Web Sitesi. "A Handbook for Faculty and Teaching Assistants," 2003. Virginia Üniversitesi Teaching Resource Center Web Sitesindeki; <http://trc.virginia.edu/publications/UvaTeaching/1115.htm> adresinden, 14.01.2004 tarihinde alınmıştır.

Watkins ve diğerleri. **Learning about Learning**. First Published. London: Routhledge 11 New Fetter Lane, 2000.

Yaşar, Şefik. "Öğretimde Araç-Gereç Kullanımı," **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.143-160, 2001,

_____. "Bireyselleştirilmiş Öğretimde Öğretmenin Rolü," **1. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri**. (28-30 Nisan 1994). Adana: Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1994.

Yüksel, Sedat ve Edip Koşar. “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Ders Çalışırken Kullandıkları Öğrenme Stratejileri,” **Çağdaş Eğitim**, 25:29-36, Temmuz-Ağustos 2001.